

Lærdóms Bók

í

evangelisk-kristilegum

Trúarbrögdum,

handa

Unglingum.

Videyar Klaustri, 1830.

Prentud á kostnad Islands opinberu Landsuppfrædingar Stiptunar,

af Bókþryckjara G. J. Schagfjord.

Advaran
til
Kénnendanna.

1.) Sérhver meiníng, hvert heldur hún er í Lærdóms- edur Ritníngar-greinum, ellegar í athugasemdum og úrskíríngum greinanna, á náqvæmlega og skilmerkilega ad útþýdast fyrir barninu, ádur enn þad lærir nockud af þeim utanad.

2.) Tornæmir, sem hverki hafa efni né tíma til ad læra meira, þurfa ecki nema ad vita vel sjálfar Lærdóms- og Ritníngar-greinirnar, sem þar standa prentadar hjá.

3.) Kénnendurnir ega ad láta børnin leita ad þeim greinum í Bibliúnni, sem til er vísad, en

þó ecki eru prentadar. Par, sem mørg børn eru, ega þeir ad láta þau lesa þær til skiptis og med stuttum spurníngum útúr, koma þeim í skilníng um meiníngana.

4.) Sérhver Lærdóms-grein í bókinni er svo skiljanlega samantekin og **Atridis ordin adgreind**, ad hægt er hverjum einum ad spyrja útúr þeim; þessvegna gjørdist engin þørf ad prenta spurníngarnar, einkum þar raunin er ólýgnust, ad opt og tídum hafa bædi Kénnendur og Lærendur minna þenkt útí sannleikann vegna spurníngauna.

Sá litli
Lúthers
Katekismus.

Þetta eru
Tíu Laga-Bodord Guds.

Fyrsta Bodord.

Eg er Drottinn Gud þinn, þú skalt ecki hafa annarlega Gudi fyrir mér.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum yfir alla hluti fram, Gud ad óttast, hann ad elska og á hann einn ad trúa.

Annad Bodord.

Þú skalt ecki leggja nafn Drottins Guds þíns vid hégóma, því Drottinn mun ecki halda þann saklausann, sem brúkar hans nafn hégómlega.

Jón Borgfirdingur.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Engum egum vér íls ad bidja í hans nafni, ecki sverja vid þad né fiölkíngi fremja, ecki ljúga né svíkja; heldur egum vér Gúds nafn ad ákalla í ǫllum vorum naudsynjum, þad ad tilbidja, lofa þad og því þackir gjora.

Þridja Bodord.

Minnstú ad helga hvíldardagiñ Drottins Guds þíns.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Ad vér ecki fyrilítum predikunina né hans ord; heldur egum vér þad heilagt ad halda, gjarnan heyra þad og læra.

Fjórda Bodord.

Heidra skaltú fodur þiñ og módur, svo þér vel vegni og þú verdir lánglífur á jordunni.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Ad vér ecki fyrilítum vora foreldra né þá, sem yfir oss eru bodnir, ecki þá til reidi reitum; heldur þá í heidri hof-

um, þjónum þeim og hlýdnir séum, elskum þá og vyrdíng veitum.

Fimta Bodord.

Þú skalt ecki mann deyda.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Ad vér ecki meidum hold vors náúnga, eda gjørum honum mein í nockru; heldur egum vér honum ad bjarga og vidhjálpa í øllum hans lífs naudsynjum.

Sjøtta Bodord.

Þú skalt ecki hórdóm drýgja.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Ad vér lifum hreinferduglega bædi í ordum og verkum, og ad hverr einn elski og í heidri hafi sína ekta-persónu.

Sjøunda Bodord.

Þú skalt ecki stela.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Ad vér ecki grípum góts eda penínga vors náúnga, eda med fölskum kaupeyri eda undirhyggju undir oss drøgum;

heldur egum vér honum ad hjálpa, svo hans góz og uppeldi ávaxtist og vardveitist.

Attunda Bodord.

Þú skalt ecki bera falskann vitnisburd á móti þínum náúnga.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Ad vér ecki ránglega ljúgum nockru á vorn náúnga, ecki svíkjum, baktölum eda ófrægjum hann í nockru; heldur egum vér hann ad afsaka, allt gott um hañ ad tala og færa alla hluti til betra vegar.

Níunda Bodord.

Þú skalt ecki girnast hús náúnga þíns.

Hvad er þad?

Þad er: vér egum ad óttast og elska Gud. Ad vér ecki med slærd stuñdum eptir arfi edur fasteign vors náúnga, edur undir oss drögum med yfirvarpi laga og réttinda; heldur egum vér þar til ad hjálpa og styrkja, ad hann hafi sitt allt óskaddad.

Tíunda Boðorð.

Þú skalt ecki girnast qvinnu náúnga þíns, ecki þjón né þjónustuqvinnu, ecki uxa né asna og eckert það hans er.

Hvad er það?

Það er: vér egum ad óttast og elska Gud. Ad vér ecki burt-tælum eda lockum frá vorum náúnga hans egin-qvinnu, þjónustufólk eda qvikfé; heldur egum vér ad áminna og rádleggja, ad hverr og einn sé samt og ástundi ad þjóna, það honum skyldugt er.

Hvad segir Gud um öll þessi Boðorð?

Hann segir svo í 2 Mós. b. 20, 5. 6. Eg er Drottinn þinn Gud, eg er vandlátur Gud, sem læt straff fyrir fedranna ránglæti koma fram á börnunum í þridja og fjórda lid, þad er ad segja á þeim, sem mig hata; eg er líka sá, sem audsýni miskunsemi í þúsund lidu á þeim, sem mig elska og vid þá, sem vardveita mín bodord.

Hvad er það?

Það er: Gud hótar þeim öllum pínu, sem afvíkja þessum hans Boðorðum; því

egum vér ad óttast og hrædast hans straff, og eckert ad gjora á móti hans Bodordum; en þeim ollum, sem þessi hans Bodord halda, lofar hann sinni nád, nú skun og ollum gódum hlutum; þar fyrir egum vér Gud ad elska, trúa honum og treysta, og eptir hans Bodordum gjarnan ad gjora.

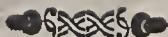
Trúar-játningin.

FYRSTA GREJN.
Um Skopunina.

Eg trúi á einn Gud, Fodur almáttugann, Skapara himins og jardar.

Hvad er þad?

Þad er: eg trúi ad Gud hafi skapad mig, ásamt ollum odrum sképnum, og ad hann hafi gésid mér ond og líkama, augu, eyru og alla limi, þar med skyn og skilníngar-vit, og ad hann ollu þessu ennþá vid maki heldur. Hér til veitir hañ mér

og fyrisjer nóglega, og daglega géfur hann mér klædi og skjædi, mat og dryck, hús og heimili, fodur og módur, akur og qvikfé og allt þad, sem gott er, med øllu því eg medþarf til þessa lífs uppheldis. Hann verndar mig og vardveitir frá øllum skada og háska og øllum íllum hlutum. Allt þetta gott veitir hañ mér af siñi einskjærri, fodurlegri, gudlegri gódgirnd og miskun, án allrar minnar verdskuldunar. Fyrir hvad allt eg á honum þackir ad gjøra, honum þjóna og hlýdinn ad vera. Þetta eru vissuleg sannindi!

ØNNUR GREIN.
Um Endurlausnina.

Eg trúi á Jesúm Krist Son hans, eingétinn Drottinn vorn, hverr ed gétinn var af heilögum Anda, fæddur af Maríu meyu, píndur undir Pontsíó Pílató, krossfestur, deyddur og grafinn; nidursté hann til helvítis, en á þridja

degi reis hann upp frá dáudum, uppsté hann til himna, situr nú til Guds Fødurs almáttugs hægri handar, og þadan mun hann koma ad dæma lifendur og dauda.

Hvad er þad?

Þad er: eg trúi ad Jesús Kristur sé sannur Gud, af Fødurnum gétinn fyrir allar aldir, líka sannur madur, fæddur af Maríu meyu; ad hañ sé miñ Drottinn, sem mig glatadann og fyridæmdann mann hefir afrekad, endurleyst og frelsad frá ollum syñdum, daudanum og djøfulsins valdi, ecki med gulli eda silfri, heldur med sínu heilaga, dýrmæta blódi og sinni saklausu pínu og dauda, svo ad ec sé hans eginleg eign, lifi undir hans valdi í hans ríki, honum þjóni í eilífu réttlæti, meinleysi og sáluhjálp, líka sem hann er sjálfur af daudanum upprisinn, lifir og ríkir ad eilífu. **Þetta eru vissulég sannindi!**

ÞRIDIA GREIN.
Um Helgunina.

Eg trúi á heilagan Anda og ad sé ein, heilög, almenileg, kristileg kirkja, sem er samneyti heilagra, fyrirgéfning syndana, holdsins upprisa og — eptir þetta líf — eilíft líf.

Hvad' er þad?

Þad er: eg trúi ad eg géti ecki af sjálfs míns eginn krapti eda skilníngi trúad á Jesúm Krist minn Drottinn eda til hans komist; heldur hefir heilagur Andi mig, med gudspjallana kénníngu, kallad og upplýst med sínum ástgjöfum, helgad mig og vidhaldid í réttri trú; líka sem han alla adra kristna men á jördu, kallar, samansafnar, upplýsir, helgar og í réttri trú á Jesúm Krist vardveitir; í hverri kristilegri kirkju han nádarsamlega fyrirgéfur mér og öllum trúudum daglega allar syndir, og á efsta degi mun han uppvekja mig og alla men af dauda og géfa mér med öllum réttrúudum, fyrir Jesúm Krist, eilíft líf og sáluhjálp. Þetta eru vissuleg sannindi!

Drottinnleg Bæn.

Fadir vor! þú, sem ert á himnum.

Hvad er þad?

Þad er: Gud vill hér med til-leida oss og locka ad vér trúa skulum, ad hann sé vor réttilegur Fadir og vér hans sannarleg börn, svo vér þess heldur med fullu trúnadar trausti megum hann bidja, eins og góð börn bidja sinn elskulegañ födur.

Fyrsta Bæn.

Helgist þitt nafn.

Hvad er þad?

Þad er: Guds nafn er sannarlega í siálfu sér heilagt, þó vér bidjum ecki; en vér bidjum í þessari bæn, ad þad einnig helgist hér med oss.

Hvernig skédur þad?

Þegar Guds ord kénnist réttilega og hreinlega og vér eptir því lifum heilaglega, eins og Guds börnum hæfir; þar til hjálpi oss vor elskulegi Fadir, á himn-

um! en hverr, sem odrubísi kénir eda lifir, eñ Guds ord býdur, sá vanhelgar Guds nafn á medal vor; þar frá vardveiti oss vor elskulegi himneski Fadir!

Önnur Bæn.

Tilkomi þitt ríki.

Hvad er þad?

Þad er: Guds ríki kémur ad sönu án vorrar bænar af sjálfu sér til; en vér bidjum í þessari bæn, ad þad einnig komi til vor.

Hvernig skédur þad?

Þegar Gud géfur oss sin heilaga Anda, sá oss veitir þá nád, ad vér trúum hans heilaga ordi, lifum heilaglega hér stundlega, en annars heims eilíflega.

Þridja Bæn.

Verdi þinn vilji, svo á jordu, sem á himni.

Hvad er þad?

Þad er: Guds gódur og nádugur vilji verdur á himnum, þó vér bidjum ecki; en vér bidjum í þessari bæn, ad hans vilji verdi hér á medal vor.

Hvernig skédur þad?

Þegar Gud ónýtir og hindrar oll íll rád og vondann vilja þeirra, sem því valda, ad Guds nafn vanhelgast og hans ríki náir ecki til vor ad koma, sem eru: djøfullinn, heimurinn og vor holdlegur vilji; heldur styrkir hann oss og stoduga gjørir í sínum ordum og í trúñi, allt til vorra æfiloka; þetta er hans miskunsamur og gódur vilji.

Fjórda Bæn.

Géf oss í dag vort daglegt braud.

Hvad er þad?

Þad er: Gud géfur ad sonnu daglegt braud, jafnvel vondum mønnum, þó vér bidjum ecki; en vér bidjum í þessari bæn, ad hañ láti oss vort daglegt braud vidurkéña og med þacklæti til vor medtaka.

Hvad kallast daglegt braud?

Þad kallast allt þad, sem naudsynlegt er til þessa lífs bjargar, sem er: matur og dryckur, klædi og skjædi, hús og heimili, todur og engjar, qvikkénadur, góts og penîngar, gód ekta-persóna, hlýdin born, dyggt þjónustu-fólk, trúir og frómir yfirmenn, gód almúgans stjórn, hagstæd ved-

urátt, fridur, heilbrygdi, sidsemi, heidur, gódir vinir, trúfastir nágrañar og allt añad þessu líkt.

Fimta Bæn.

Fyrirgéf oss vorar skuldir, svo sem vér og fyrirgéfum vorum skuldunautum.

Hvad er þad?

Þad er: vér bidjum í þessari bæn, ad Fadir vor himneskur vilji ecki álíta vorar syndir, svo hañ, fyri þeirra skuld, vilji ecki veita oss vora bæn — því vér erum allra þeirra hluta ómaklegir, sem vér hañ umbidjum og hofum þad ecki verdskuldad — heldur ad hañ vilji oss þad allt géfa af siñi eginlegu nád; því daglega syndgum vér og verdskuldum ecki añad eñ straff; svo viljum vér og einnig þarámóti fyrirgéfa af hjarta þeim, sem oss á móti brjóta, og gjora þeim gott, sem vid oss misgjora.

Sjötta Bæn.

Eigi leid þú oss í freistni.

Hvad er þad?

Þad er: Gud freistar ad sonnu einkis manns; en vér bidjum í þessari bæn, ad

hann vilji vernda oss og vardveita frá andskotans, heimsins og holdsins vélum, svo vér hrøpum ecki fyrir þeirra tilteygingu í vantrú, orvæntingu edur adrar stór-syndir og lesti; og þó vér freistumst af øllu þessu, þá láti hañ oss um sídir yfirviña og sigrinum halda.

Sjøunda Bæn.

Heldur frelsa oss frá íllu.

Hvad er þad?

Þad er: hér bidjum vér alls í einu í þessari bæn, ad Fadir vor himneskur frelsi oss frá øllu íllu til lífs og sálar, farsældar og heidurs; en ad sídustu, þegar vor daudastund er komin, géfi hann oss gódann afgáng og taki oss miskunsamlega til sín úr þessum eymdadal iñ í himnaríki.

Amen!

Hvad er þad?

Þad er: ad eg skal vera fullviss, ad þessar vorar bænir séu vorum himneska Fødur þacknæmilegar og af honum heyrdar; því hann hefir sjálfur skipad, ad vér skyldum med þessum hætti bidja og hefir lofad ad hañ vilji oss bænheyra. Amen!

Amen! Það er: já, sannarlega, það skal svo vera.

Skírnar Sakramentið.

1. Hvað er Skírn?

Skírnin er ecki einsamalt vatn, heldur er hún það vatn, sem saman er reirt og bundið með Guðs boðorði og með Guðs orði samtengt.

2. Hvert er það Guðs orð?

Það vor Herra Jesús Kristur sagði hjá Matthæusi í 28da Kap.: Farið og gjerið allsslags þjóðir að mínum Lærisveinum og skírið þær til nafns Föðurs og Sonar og heilags Anda.

3. Hvað útvegar Skírnin oss og veitir?

Hún útvegar oss og veitir fyrirgéfníngu syndanna, frelsar oss frá dauðanum og djöflinum og géfur þeim öllum eilífa sáluhjálp, sem trúa því, er Guðs orð og fyrirheit lofa.

4. Hver eru þau Guds ord og fyrirheit?

Þau vor Herra Jesús Kristur segir hjá Markúsi í 16da Kap.: Hverr, sem trúir og verdur skírdur, já mun hólpinn verda, en hverr, sem ecki trúir, sá mun fordæmast.

5. Hvernig fær vatnid verkad svo veglega hluti?

Vatnid má aldrei slíks orka, heldur veitir þad Guds ord — hvert ad er í og med vatninu — og trúin, hver ad slíkum Guds ordum í vatninu trúir; því fyrir utan Guds ord er vatnid einsamallt vatn, en engin Skírn; en þegar Guds ord samlagast vatninu, þá er þad Skírn. Þad er nádarfullt lífsins vatn og endurgétníngar laug í heilögum Anda, eins og Páll Postuli segir í Sendibréfinu til Títusar í 3ja Kap.:

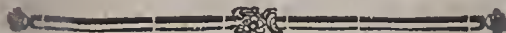
Eptir sinni miskunsemi hefir Gud oss hólpna gjert, med endurgétníngar-lauginni og endurnýúnginni, sem skédur af heilögum Anda, hverjum hann hefir nóglega úthellt yfir oss fyrir Jesúm Krist vorn Lausnara, svo vér, réttlættir fyrir hans nád, yrdum erfíngjar eilífs lífs eptir voninni. — Þessi ord eru sönn og trúanleg. —

6. Hvad merkir þvílik vatnsſkírn?

Hún merkir þad: ad ſá hinn gamli Adam í oſs, á daglega ad dreckjaſt og deydaſt fyrir ydrun og yfirbót, med øllum ſyndum og vondum girndum, og ſídan daglega framkoma og upp aptur ríſa nýr madur, ſá ed lifa ſkal í réttlæti og heilagleika fyrir Gudi æfinlega.

7. Hvar ſtendur þad ſkrifad?

Páll Poſtuli ſegir í Sendibréfinu til Rómverja 6ta Kap.: Svo erum vér med Kriſti greftradir í ſkírninni til daudans, ad líka ſem Kriſtur er uppvakinn frá daudum fyrir dýrd Fedurſins, ſvo egum vér ad gánga í nýu líferni.

Altaris Sakramentid.

1. Hvad er Sakrament Altariſins?

Altaris Sakramentid er ſannarlegt **hold** og **blód** Drottins vors **Jeſú Kriſts**, undir **braudi** og **víni**,

af sjálfum Jesú Kristi innsett, oss kristnum mönnum ad eta og drecka.

2. Hvar stendur þad skrifad?

Svo skrifa þeir heilögu Gudspjallamenn, Matthæús, Markús, Lúkas og Postulinn Páll:

Vor Herra Jesús Kristur, á þeirri nóttu, sem hann svikinn var, tók hann braudid, gjördi þackir og braut þad og gaf sínum Lærisveinum og sagdi: takid og etid, þad er minn líkami, sem fyrir ydur verdur géfinn. Gjörid þad í mína minníngu!

Sömuleidis eptir Qvöldmáltídina, tók hann kaleikin, gjördi þackir, gaf þeim hann og sagdi: dreckid allir hér af, þetta er kaleikur ens nýa Testamentis í mínu blódi, sem fyrir ydur úthellist til fyrirgéfn-

ingar syndanna. Gjörid þetta, svo opt, sem þér það dreckid, í mína minníngu!

3. Hvað stodar oss með þvílíkum hætti að eta og drecka hér af?

Það sýna mér þau orð, sem hér standa: fyrir ydur géfst og úthellist til fyrirgéfníngar syndanna; því oss veitist fyrir þessi orð, í Sakramentinu syndanna fyrirgéfníng, eilíft líf og sáluhjálp, því hvar syndanna fyrirgéfníng er, þar er einnig lífið og sáluhjálpin.

4. Hvernig kær líkamleg bergíng verkað svo mikla hluti?

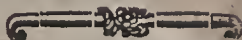
Bergíng brauðs og víns verkar það í engañ máta, heldur orðin, sem hér standa: fyrir ydur géfst og úthellist til fyrirgéfníngar syndanna; hver orð að eru hjá líkamlegri bergíngu svo sem höfudstycki í þessu Sakramenti. Hverr, sem þessum orðum trúir, hann ødlast allt það, er þau innihalda og uppá hljóða, sem er syndanna fyrirgéfníng.

5. Hverr

5. Hverr neytir þessa Sakramentis maklega?

Ad fasta og sig líkamlega þar til ad búa, er ad sonnu góð ytri sidsemi; en sá er sannarlega maklegur og velskickadur, sem trúir þessum Krists ordum: fyrir ydur gefst og úthellist til fyrirgéfníngar syndanna. Én hverr, sem ecki trúir þessum ordum og efar þau, hann er ómaklegur; því þetta ordid: fyrir ydur, krefur fullkominnar trúar í hjartanu.

yrsti Kapituli.
Gud og hans Eginlegleika.

) Hvernig vér fáum þeckingu um Gud.

1. **O**ss monnunum ríduꝛ mjøg mikid á, ad vér lærum ad þeckja Gud; því annars gætum vér ecki skilid hvernig heimurinn er ordinn til; vér vissum þá ecki heldur hvers vér mættum væнta um vora hagi eptir daudann og hedum enga óbrygdula hiálp ad reda oss uppá í vorum mótgángi.

Merk: Þad eru kollud Trúarbrøgd, ad þeckja Gud og hans vilja, og med hverju móti vér egum ad [illegible]ra hann og hlýda honum.

§. 2. Undir nafninu: Heimur, skilst [illegible]anlega bædi Himin og Jord, [illegible]u því, sem í þeim er.

Merk: a) Auk Sólarinnar og Túnglsins [illegible] vér á himninum mikinn fjølda af [illegible]ornum. Medal þeirra eru nockrar [illegible] kallast Pl[illegible]etur, allteins kringlótti hnettir eins og [illegible]ar jord, og er ecki ólíkleg

ad í þeim búi margskonar lifandi. En þær eginlegu Stjörnur eru eins og sú, sem skín nærst oss, og með sama hætti huetti þá, sem þeim nálægastir. Túnglid er huettir eins jördin, sem fær, eins og hún, ljós sitt af sólu.

b) Á Jördunni teljast hér um tuttugu fimm þúsundir lifandi skepna af ymsu kyni, auk manna, sem eru tals þúsund Milliónir — en hver ein Millión er, tíu og þúsundsinnum þúsund — adrar lifandi skepnur, sem til adgreiníngar frá mönnum um kallast skynlausar edur málleysar, skiptast í dýr, fugla, fiska, orma, skorkvikindi og þær skepnur, sem lifa bædi í vatni og á landi. Sérhvert af kynjum þessum inniheldur margskonar tegundir, sem eru hver annari ólikar.

§. 3 a) Hverr, sem vill gæta skynsemi sinar, á hægt med ad þeckja, ad Heimurinn hefir ecki gétad orpid til af sjálfum sér, heldur eñ hús nockurt eda þorp hafi gétad byggt sig sjálft; því engi sá hlutur er til, sem ecki hefir haft sina orsök, af hverri hann er kominn.

b) Heimurinn hefir ecki ætíd verid til frá eilífd; því vér sjáum, ad allir hlutir eru umbreytanlegir og bædi menn og skepnur ásamt þeim, sem voru fleiri, hafa uppháf og endir.

§. 4. Frá eilífð hlýtur að hafa verið ein æðsta Vera, sem skapað hefir heiminn, eða ráðið fyrir uppskokum hans og niðurrøðun; þessi Vera kallast Guð, og þessi Guð hlýtur að vera sá allra vísasti, máttugasti og gæðskuríkasti, því þeim mörgu og marghóttuðu hlutum, sem eru í heiminum, er svo vísdómslega niðurraðað og allir eru þeir mjög nytsamlegir.

§. 5. Guð þeckist ljósast af sínu orði, hvert lesa má í þeirri heilögu Ritníngu, sem kallast Biblía.

§. 6. Það er víst, að þann Guðs vilja, sem mannefkjurnar áhrærir, er að finna í Biblíunni og þessvegna kallast hún Guðs orð, því hún kénnir oss fullkomlega og augljóslega allt það, sem syndug manneskja þarf að vita sér til endurbótar, hvaðunar og sannrar velferðar, bæði í þessu og tilkomanda lífi.

§. 7. Guð hefir sjálfur staðfest sitt orð með því, að hann hefir gefið þeim mönnum, sem það hafa ritað, bæði speki til að auglýsa þá hluti, sem enginn maður gat vitað af sjálfum sér og líka

krapta til ad framqvæma þau verk, sem enginn heidi gétad gjort med neinslags náttúrlegum medolum.

Merk: a) Í heilagri Ritníngu finnast þeir Spádómar, sem fyrisegia markverda tilburdi, er engin manneskia gat á þeim tímum fyrifram sjed, sem þó laungu þar eptir eru í ýtrasta máta uppfylltir. Gud eiñ, sem er alvitur, gat veitt þessum heilögu mönnum þeckíngu um þvílíka atburdi. Esa. 21, 1—10. 44, 21—28. Jer. 31, 31—40. 50, 1—46. Dan. 9, 20—27. Matth. 24, 1—28.

b) Í heilagri Ritníngu er talad um kraptaverk, sem eru þvílík yfir náttúrleg verk, ad þau útheimta guddómlegann krapt, þar ecki var mögulegt ad gjöra þau á þvílíkañ hátt med náttúrunnar kröptum. Gud, sem er almáttugur, hefir einúngis brúkad þá heilögu meñ til ad gjöra þvílík dásemdar verk. 2 Mós. b. 14, 21—30. Matth. 8. 7—15. Jóh 2, 1—11. 6, 1—15. 9, 1—38. 11, 17—53. Post. G. b. 3, 2—8.

§. 8. a) Þeir meñ, sem undir Guds stjórnun og med hans adstod hafa skrifad þá heilögu Ritníngu, kallast, yfir höfud ad tala, Spámenn, Gudspjallamenn og Postular.

b) Spámeñirnir, Gudspjallameñirnir og Postularnir vóru

útvaldir af Guði, til að vera hans sendiboðar meðal mannefkjanna, hverjum þeir áttu að kunngjöra hans vilja og framqvæma hans áſ•níng á þeim ſtað og tíma, ſem hans ſpeki áleit að vera þénanlegaſt.

§. 9. a) Spámennirnir hafa ſkrifað þañ hluta Ritníngariñar, ſem kallaſt gamla Teſtamentið, áður enn Kriſtur fæddiſt.

b) Gamla Teſtamentið inniheldur ýmislegar bækur, í hverjum Guðs vilji var auglýſtur Gydíngum, þeirri þjóð, ſem Meſſías, heimſins Lauſnari, átti ega að rekja kyn ſitt til; en þeſſar bækur eru ennþá í morgum greinum nytſamlegar handa oſs og þénanlegar til lærdóms, huggunar og viðvorunar.

Merk: a) Bækur Gamla Teſtamentiſins eru eptirfylgjandi: fim bækur Móſis, Jóſúæ bók, Dómara bókin, Ruths bók, fyrri og ſíðari Samúelisbók, fyrri og ſíðari Kongúngaña bók, fyrri og ſíðari Kroniku bók, Eſdra bók, Nehemíæ bók, Eſters bók, Jobs bók, Davíðs Pſaltari, Salomons Orðsqviðir, Prédikarans bók og Lofqvæðið. Fjórir ſtærri Spámennirnir: Eſajas, Jeremías, með hans harmagráti, Ezechíel og Daníel.

Tólf smærri Spámennirnir: Hóseas, Jóel, Amos, Obadías Jónas, Micheas, Nahúm, Habachuk, Zephóníás, Haggeus, Zacharías, Malachías.

b) Kristur hefir stadfest, ad bækur Gamla Testamentisins séu af Gudi, Lúk. 24, 25. 27. 44 og á Krists tídum vóru allar þessar bækur samansafnadar í Gamla Testamentinu, sem enn eru þar.

§. 10. *a*) Gudspjallamennirnir og Postularnir hafa skrifad þann hluta Ritníngarinnar, sem kallast Nýa Testamentid, eptir ad Kristur fæddist.

b) Nýa Testamentid inniheldur í ýmislegum bókum allt þad, sem Gud hefir viljad augljóst gjöra fyrir öllum heiminum, um syndaranna endurlausn vegna Krists, trúna, Guds ótta og dygdina, sem útheimtast til sáluhjálpar.

Merk: a) Nýa Testamentisins Bækur eru eptirfylgjandi: fjögur Gudspjöll, nefnil.: Matthæusar, Markúsar, Lúkasar og Jóhannesar; Postulanna Gjörnínga-bók; 14 Páls Sendibréf, sem eru: eitt til Rómverja, tvö til Korinthu-manna, eitt til Galatamanna, eitt til Ephesus manna, eitt til Philippí-manna, eitt til Kólossu-manna, tvö til Thessaloníku-manna, tvö til Tímótheusar, eitt til Títusar, eitt til Phílemons, eitt til enna Hebresku; Jakobs Pistill, tvö

bréf Péturs, þrjú bréf Jóhannesar, Júdasar bréf og Jóhannesar Opinberunar bók.

b) Kristur hefir med sínum kraptaverkum sannad, ad hann væri sendur af Gudi, og med sama hætti er trúverdugleiki Gudspjallamannanna og Postulanna stadfestur, Jóh. 10, 37. 38. 14, 10. 11. Post. Gb. 3, 1—16. Skrif enna ellstu kristinna Lærifedra innihalda þá vitnisburdi, sem gjöra auglióst, ad Gudspjallamennirnir og Postularnir hafi skrifad þær Nýa Testamentisins bækur, sem þeim eru eignadar.

§. 11. Eptir sérlegasta inntakinu skiptist Guds ord í Lögmálid og Evangelíum.

a) Í Lögmálinu sýnir Gud oss þad illa, sem vér egum ad fordast, og þad góda, sem vér egum ad ástunda, þad leidir oss einnig fyrir sjónir, straff fyrir hid illa til vidvörunar, og umbun fyrir hid góda til uppörfunar.

b) Evangelium inniheldur Guds loford um syndanna fyrirgéfníngu og sáluhjálp vegna Jesú Krists, hverr ed endurleysti heiminn med sínni pínu og dauda; auk þessa kénnir þad oss, eptir hverri rod og reglu, og med hverju móti vér gétum ordid hlut takandi í fyrirgéfníngu synd-

onna og þeirri sáluhjálp, sem Kristur hef-
ir oss útvegad.

Merk: Í fyrsta parti frædanna er talad um Løgmálid, sem inniheldur Guds tíu Bodord; en Evangelium er í fiórum sídari pørtunum, sem innihalda þriár greinir trúarinnar, sie bænir í Fadir vor, ásamt med Skírnar og Altaris Sakramentum.

II.) Hvad Ritníngin kénnir oss um Gud, yfir høfud ad tala.

§. 1. Heimsins Skapari er sá einasti sanni Gud og enginn nema hann.
Es. 45, 18 Svo sagdi Drottinn, sá er himininn hefir skapad, sá Gud, sem jørdina hefir tilbúid: eg em Drottinn og enginn annar Gud er til nema eg.
1 Cor. 8, 4. Vér vitum, ad skurdgod heidíngjanna eru ekkért, og enginn annar Gud er til, nema sá eini.

Merk: a) Heidíngjarnir dýrkudu marga hiágudi og leitudu stundum til eins, stundum til annars, en gátu samt ekki vitad, til hvers af þeim þeir helzt skyldu snúa sér med vissustu von um hiálp og adstod.
b) Vér høfum orsøk til ad álíta siálfa oss lángtum sælli, þar vér þeckium sannann Gud og vitum ad hann er einn einasti; þar fyrir leitum vér hælis hiá honum ein-

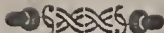
um, og setjum vort traust og athvarf til hans í öllum vorum naudsynjum.

§. 2. Ritningin kénnir oss ad þeckja þann einasta sanna Gud, sem Fodur, Son og heilagañ Anda og tileinkar bædi Fodur, Syni og heilögum Anda þá einu og somu guddómlegu veru, í hverri þeir eru óadgreinanlega sameinadir hverr med ödrum, med þeim hætti, sem vér sáum ecki skilid.

Matth. 28, 19, Jesús býdur sínum Lærisveinum: Farid og gjörid allar þjódir ad mínum Lærisveinum og skírid þær til nafns Fodursins, Sonarins og þess heilaga Anda.

Jóh. 15, 26. Jesús, svo sem eingétinn Sonur Fodursins, segir: En þá ed sá Huggarinn kémur, hvern eg mun senda ydur frá Fodurnum, sá sannleiksins Andi, sem af Fodurnum framgengur, hann mun vitna um mig. 2 Cor. 13, 13.

Merk: Þad er ordid ad venju medal kristinna manna, ad kalla Gud þrennann eda þríeinann, til ad sýna þar med, ad Fadir, Sonur og heilagur Andi hafi einn og sama allrahærsta Guddóm sameginlega hverr med ödrum, Jóh. 10, 30. 16, 15. Matth. 3, 16. 17. Joh. 14, 16.

§. 3. Fadir, Sonur og heilagur Andi eru jafnt hlut-takandi í þeirri somu eilífd, mætti, gædsku og speki, þeir hafa eina og somu sameginlega dýrd.

Jóh. 5, 19—22. Jesús segir: Hvad helzt Fadirinn gjerir, þad samá gjorir Sonurinn eins; því svo sem Fadirinn uppvekur dauda og gjorir lifandi, svo lífgar og Sonurinn allteins hverja, sem hann vill, svo ad allir skuli heidra Soninn, eins og þeir heidra Fodurinn. Líka svo játar sjálfur Jesús, Jóh. 17, 5; ad hann hafi verid í dýrd hjá Fodurnum, ádur enn heimurinn var til, Jóh. 1, 1—3. 14. Róm. 9, 5. Hebr. 1, 3.

1 Cor. 2, 10. 11. Postulinn Páll segir um heilagann Anda: Gud hefir látid sinn Anda opinbera oss sín vísdómsfullu rád, því Andinn ransakar alla hluti og jafnvel Guds leynda rád; en hver manneskjanna er sú, er viti hvad í manninum er, nema mannsins andi, sem í honum er? svo líka veit enginn hvad í Gudi er, nema Guds Andi. Med líkum hætti sýnir og Postulinn, ad þad hafi verid sá heilagi Andi, sem útdeildi yfirnáttúrlegum nádargáfum í hinni fyrstu kristni, hvar á medal hann einnig telur makt til ad gjora kraptaverk og sídan segir

hann, 1 Cor. 12, 4—11: En allt þetta verkar kroptuglega sá eini og sami Andi, er útskiptir sérhverjum útaf fyri sig eptir því, sem hann vill, Post. Gb. 5, 3. 4. 1 Cor. 3, 16.

Merk; a) Það er sannarleg og mikilvæg huggan fyrir oss, að vér vitum að Sonurinn Jesús Kristur, sem hefir kénnt oss, hverju vér egum að trúa, og endurleyst oss með sinni pínu og dauða, er sannur Guð ásamt með Födurnum, því vegna þess kunnum vér, með fullri sannfæríngu, að reiða oss uppá hann og fylgja honum í öllu, með stadfostu trúnaðar trausti, líka og, án efablendni, tilbiðja hann.

b) Oss er það mikilsverdt, að vér vitum að sá heilagi Andi, sem með Guðs orði verkar til vorrar upplýsíngar og endurbótar, er sannur Guð, ásamt með Födurnum og Syninum; því þessvegna erum vér nú fullvissir um, að vor betran er möguleg ef vér færum oss Guðs orð réttilega til nota, og engin vantrú eða efasemi gétur haldið oss frá að tilbiðja heilagann Anda, með sama trúnaðar trausti, sem Födurinn og Soninn.

III) Hvad Ritníngin kénnir oss um Guds veru og eginlegleika.

§. 1. Gud er Andi, edur ósýnileg Vera, sem hefir ad sonnu frjálsræði og skynsemi, en engann líkama edur limu, Þess vegna gétum vér ecki sjed hann med líkhamlegum augum, ecki heldur út- [illegible] hann med neinni mind.

Jóh. 4, 24. Gud er Andi, Því ega Þeir, sem tilbidja hann, ad gjera Það med réttum anda, 1 Tím. 1, 17.

Merk: Gud dýrkast og vegsamast best med hreinum Þanukum og rádvondum lifn- adi, Því Þesskonar dýrkan á best vid Þann Gud, sem er Andi.

§. 2. Gud er eilífur og hefir hverki upphaf né endir; hann er ætíd óum- breytanlegur og verdur jafnan hinn sami.

Ps. 90, 2. Adur enn fjellin vóru til og Þú tilbjóst jørdina, ertú Gud og Það frá eilífd til eilífdar, Ps. 102, 27. 28.

Jak. 1, 17 Hjá Fødur ljósanna er eng- in umbreyting né umbreytingar skuggi.

Merk: Gud, sem er eilífur og óumbreytan- legur, gétur Þess vegna gjørt Þá eilíflega

skela, sem elska hañ og hlýda honum. Hans makt þar til rénar aldrei, ecki heldur umbreytir hann sinnin ásetníngi og loforðum.

§. 3. Gud er almáttugur og gétur gjört allt hvad hann vill, án ómaks edur fyrirhafnar, en hann gjörir eckert annad enn þad, sem er vísdómsfullt og gott, því hann vill eckert nema þad einúngis.

Ps. 115, 3. Vor Gud er í himninum, hann gjörir allt hvad honum gott þykir, Ps. 135, 6.

Jer. 32, 17—19. O Drottinn! Drottinn! sjá, þú gjördir himin og jörd med þínum mikla krapti! enginn hlutur mistekst fyrir þér, þú, hinn mikli og voldugi Gud! mikill í rádum og mektugur í athöfnum.

Merk: Vér megum óhultir treysta á hjálp og verndun þess almáttuga Guds, í öllum vorum réttilegu athöfnum, því hann vantar hvörki veldi né krapta til ad vernda oss. En hann er líka máttugur til ad straffa þá ad makleigleikum, sem eru honum óhlýdnir.

§. 4. Gud er alvís og veit allt í einu, bædi þad, sem skéd hefir, þad, sem nú skédur og þad, sem á allri ókominni tíd mun ské. Vorir heimugleguſtu þánkar eru ecki huldir fyrir honum.

1 Jóh. 3, 20. Guð þeckir alla hluti.

Ps. 139, 1—3. Drottinn! þú ransakar og þeckir mig; þú skynjar mínar hugrenníngar álengdar; þú sjer gjörla allar mínar athafnir.

Merk: Það væri mesta heimska, að ætla sér að hræsna fyrir Guði, sem veit allt, og verður ecki á tálar dreginn með útvortis yfirhylmíngu. Hann veit hvert heldur er, hvað illt eða gott vér hugsum, tölum eða gjörum, jafnvel þó engin manneskja verði nockurntíma áskynja þar um.

§. 5. Guð er alvitur, og hefir ætíð þann besta tilgáng í sínum ásetníngi, og líka velur jafnan bestu meðöl til að koma honum fram.

Ps. 104, 24. Drottinn! hversu mörg eru þín verk! þú gjörðir þau öll með vísdómi, Job. 12, 13.

Merk: Vér megum óhult trúa því, að hinn alvitri Guð gjörir eckert án þess það sé nytsamlegt, og að allt hvað fram við oss kémur eptir hans vilja, horfir oss til gagns og góða.

§. 6. Guð er allstaðar nálægur og verkar með sínum krapti allstaðar í öllum hlutum. Hann er hvergi fjarlægur sínum skepnum.

Ps. 139, 7. 8. Hvert skal eg fara frá Þínum Anda, Drottinn! hvert gét eg flúið svo Þú sjáir mig ecki? Þó eg færi upp í himininn, Þá ertú Þar, og Þó eg byggi mér legurúm í undirdjúpinu, Þá ertú einninn Þar, Jer. 23, 24.

Merk: Hinn gudhræddi má vera med gódu gédi í øllum sínum mótgángi, Því Drottinn yfirgéfur hann aldrei, heldur vardveitir hann. En sá ógudhræddi hefir orsøk til ad skélfast jafnvel í leynilegustu fylsnum, Því hann gétur hvergi umflúid Drottinn, sinn dómara.

§. 7. Gud er g ó d u r og audsýnir sínum skopudu sképnum svo margar velgjordir, sem hver Þeirra gétur í móti tekid, eptir Þeirra edli, lífernis máta, edur útvortis ásigkomulagi.

Ps. 145, 9. Drottinn er øllum gódur og hann miskunar sig yfir øll sín verk.

Post.Gb. 14, 17. Gud hefir ecki látid sjálfann sig vera án vitnisburdar, Þar hann veitti oss mikid gott, gaf oss døgg af himni og frjóssamar árstídir.

Merk: Oss byrjar med sannarlegu Þacklæti, ad vidurkénna eins Þær smærri, sem hinar stærri Guds gáfur, og aldrei qvida fyrir,

hann muni synja oss þess, sem hann sier ad oss er þénanlegt.

§. 8. Gud er miskunsamur og fús til ad veita oss hugsvolun í vorum hormúngum, og fressa oss frá þeim á þeirri tíd og med þeim hætti, sem hann sier oss hagqvæmast, allt eptir því, sem vor velferd útkrefur.

Ps. 103, 13. Eins og fadirinn er bernunum líknsamur, eins er Drottinn miskunsamur þeim, er hann óttast, 2 Cor. 1, 3.

Merk: J øllum vorum mótgángi megum vér med von og trausti leita hælis hjá miskunsømum Gudi, og hverki reida oss uppá vorn eginn vísdóm né mannaña adstod, sem opt kann ad bregdast.

§. 9. Gud er heilagur, sem ætíd elskar þad góda, en hefir stærstu misþóknun á ollu því, sem íllt er.

Ps. 5, 5. Drottinn! þú ert ecki sá Gud, hverjum ógudlegt athæfi líkar, hverr, sem er vondur, fær ecki ad vera hjá þér.

1 Pét. 1, 15. Eins og sá er heilagur, sem ydur hefir kallad, svo verid þér og einnig heilagir í ollu ydar dagfari.

Merk: Vér egum med varkárni ad fordast allt, sem íllt er, því þad er Gudi á móti.

En vér egum að áſtunda ſannann Guðs ótta, ef vér viljum að honum líki við oſs og hann ſé oſs jafnan náðugur.

§. 10. Guð er réttlátur og gengur ríkt eptir, að lifað ſé eptir hans boðorðum, hver að öllu leiti horfa til vorrar nytſemdar. Þeſs vegna vill hañ umbuna einúngis þeim, ſem hlýða honum, en ſtraffa þá, ſem honum eru óhlýðnir.

2 Móſ. b. 20, 5. 6. Eg er Drottinn þinn Guð, eg er vandlátur Guð, ſem læt ſtraff fyrir feðranna ránglæti koma fram á börnunum í þriðja og fjórða lið — það er að ſegja — á þeim, ſem mig hata. Eg er líka ſá, ſem auðſýni miſkunſemi í þúſund liðu á þeim, ſem mig elſka og við þá, ſem varðveita mín boðorð.

Róm. 2, 9. Guð mun gjalda einum og ſérhverjum eptir hans verkum.

Merk: a) Það er mikil heimſka, að hugſa Guð muni ſjá í gégnum fíngur við oſs, hverſu lengi, ſem vér áfram höldum í ſyndunum, því hans réttlæti útheimtir, að hann ſtraffi það vonda öðrum til ſkelfíngar og viðvörunar, ſvo að manneſkjurnar leiðiſt ekki til laſta og ódygða af vondra eptirdæmum.

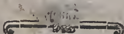
b) Med því Gudi sýniſt ecki þénanlegt, ad ſtraffa ætíd edur launa, eptir ſérhvers verdugleikum í þeſſu lífi, þá dregur hann opt hverttveggja undan til þeſs í ødru lífi, hvar bædi ſá ógudlegi, og líka hinn gudhrædti úttaka, hverr uppá ſinn máta, ſín verkalaun.

§. 11. Gud er ſannordur og dregur oſs aldrei á tálar med neinu falſi; hañ er trúr, og heitir hverki né lofar ødru enn því, er hann bædi kann og vill efna.

1 Móſ. b. 23, 19. Gud er ecki eins og manneſkjan, ad hann ljúgi, ecki heldur eins og manneſkjunnar barn, ad hann ſjái ſig um hønd.

Pſ. 33, 4. Drottins ord er ſannarlegt, og hverju, ſem hann lofar, þad efnir hann viſſulega.

Merk: Oſs er þad nóg til trúarſtyrkingar, ad vér vitum hvad Gud hefir látid oſs kunngjøra í ſínu ordi, og þad eigum vér ad halda fyrir ſatt, án nockrar efaſemi.

Annar Kapituli.
Um Guds Verk.

1.) Hvad Ritníngin kennir um Sköpunina og skapada hluti.

§. 1. Gud hefir í upphafi skapad himin og jørd af engu, alleina med sínu almætti, til gagns og gledi handa øllum sínum lifandi sképnum.

1 Mós. b. 1, 1. J ondverdu skapadi Gud himin og jørd, Ps. 115, 15. Es. 40, 26. Ps. 33, 9. Hann taladi, þá skédi þad; hann baud, þá stód þad þar.

Merk: Gud hefir med sköpuninni svo dásamlega opinberad sitt almætti, speki og gædsku, ad sérhverr, sem med alvarlegu athygli géfur gætur ad heiminum, hlýtur þar af ad upporfast til ad heidra og vegsama Gud og þacka honum.

§. 2. Þegar Gud hafdi á sex døgum lokid sköpunar-verkinu, og gjort jørdina byggilega handa øllum lifandi sképnum, hvíldist hann edur hætti ad skapa á hinum sjounda deginum.

2 Mós. 6. 20, 11. Á sex dögum gjörði Guð himin og jörð og hafið og allt, sem í þeim er, en hvíldist á hinum sjöunda degi, Ps. 104.

Merk: Sjöundi dagurinn, sem er sá síðasti í vikunni, var að Guðs boði heilagur haldinn hjá Gyðíngum, til þakklætis minníngarinnar um heimsins sköpun; þarámót eigum vér, kristnir menn, að halda heilagann fyrsta daginn í vikunni, til þakklátrar endurminníngar um Jesú Krists upprisu.

§. 3. Á sjötta degi vikunnar skapaði Guð hinn fyrsta karlmann, er hét Adam, af moldu og hina fyrstu konu, sem kallaðist Eva, af mannsins síðu. Bæði þau samtengdi Guð í hjúskap til að auka kyn þeirra, og að hvert fyrir sig skyldi stunda annars velferð.

1 Mós. 6. 1, 27. 28. Guð skapaði karlmann og kvennmann, blessaði þau og sagði: aukist þið og margfaldist og uppfyllið jörðina.

Post. Gb. 17, 26. Drottinn hefir gjört að allar mannanna kynkvíslir búa á ellum jarðar-hnettinum, af einum ættstofni.

Merk: Það er viðurkvæmilegt að allir vér án alls greinarmunar, berum umhyggju

hverr fyrir ødrum og elskum hverr añ-
añ, eins og born af sama foreldri, þar
vér allir játum, ad Adam og Eva hafi
verid vorir fyrstu foreldrar.

§. 4. Medal hinna sýnilegu Guds sképna á jørdunni er madurinn hin ypparlegasta. Hann er gæddur med skynsemdarfullri sálu í hentugum líkama handa henni, hann er og svo settur af Gudi til ad ráda yfir ollum ødrum dýrum.

Préd. 12, 7. Moldin hlýtur ad hverfa til jardarinnar aptur, hvar hún ádur var, en andinn til Guds, sem gaf hann.

1 Mós. b. 1, 28. Gud sagdi til vorra fyrstu foreldra: Gjørid ydur jørdina undirgéfna og drottnid yfir fiskunum í sjónum og fuglunum í løptinu og yfir ollum dýrum, sem hrærast á jørdunni.

Merk: Manneskjurnar hafa þad mikla framyfir dýrin, ad þær géta þenkt, talad og breytt eptir skynsamlegri umþenkíngu; en med þess meira athygli eigum vér ad gæta vor, svo vér ecki vanbrúkum þessa stóru yfirburdi, á móti Guds vilja, sjálfum oss og ødrum til skada.

§. 5. Líkami mannsins er svo haganlega tilbúinn, ad bædi

gétum vér unnid þad, sem nytsamlegt er med limanna brúkun, og líka notid stórrar ánægju med skilníngarvitunum, hver ad eru: sjón, heyrn, ilman, smeckur og tilfinníng.

1 Mós. b. 2, 15. Drottinn Gud setti Adam í aldingardinn Eden, til ad yrkja hann og vakta.

Ephes. 4, 28. Postulinn Páll útheimtir: ad vér skulum erfida og vinna oss inn eitt hvad þarft, svo vér hefum nockud til ad géfa þeim, sem medþurfa.

Merk: a) Vér erum allir skapadir til ad erfida, því má enginn eyda sinni tíd í ydjuleysi.

b) Þegar vér njótum einnar edur annarar ánægju med skilníngarvitunum, þá egum vér ætíd vandlega ad gæta hófs í hverjum hlut, en fordast alla vanbrúkun, svo Guds gædska verdi oss ecki til fordjörfunar af sjálfskapa vítum.

§. 6. Sálin er sá mannsins partur, sem þenkir og álýktar. Hún er ódaudlegur andi, gædd med skynsemi til ad þeckja hvad rétt er eda rángt og med frjálsrædi til ad velja hvert heldur gott eda íllt.

Matth. 10, 28. Jesús sagdi: Hrædist ecki þá, sem líkamann deyda, en géta ecki lífládid sálina.

Merk: Þared sálin er ædri partur mannesskjunnar, eigum vér kappkosta ad láta oss framfara í nytsamlegri þeckingu og lærdómi og ætíd girnast hid sanna góda, svo ad vér hæfilegir verdum til sannarlegrar farsældar, bædi í þessu lífi og einkanlega í því tilkomanda.

§. 7. Allt hvad Gud skapadi var yfrid gott og í besta máta lagad til þess, sem þad var ætlad, en einkanlega var manneskjan, svo sem skilningsfull vera, skopud eptir Guds egin mind.

1 Mós. b. 1, 31. Gud sá allt, sem hann hafdi gjørt og sjá! þad var yfrid gott.

1. Mós. b. 1, 26. 27. Gud sagdi: Vér viljum gjøra manninn eptir vorri mind og líkingu, þá skapadi hann manneskjuna eptir Guds mind; hann skapadi þau karlmann og konu.

Merk: Eckert af því vonda, er finnst í heiminum gétur tilreiknast Gudi, sem ecki var orsok til þess. Skuldin verdur einungis hjá manneskjunni, sem ecki gætti síns medfædda sakleysis.

§. 8. Þær fyrstu manneskjur líktust Gudi í nockru, og í því tilliti er sagt þær hafi verid skapadar eptir Guds mind. Þarí vóru þær honum líkar, ad þær hofdu þeckingarfullt, añ skilníng á ollu, sem þær medþurftu til ad byrja farsællegt líf, líka hofdu þær í viljanum lyst og laungun til hins góda án þe's ad fleistast af nockri tilhneigíngu til ills.

Préd. 7, 29. Salómon segir: Þad hefi eg fundid, ad þad, sem Gud hefir gjort manneskjunni, er rétt. Hér álíka vid þad, sem Post. minn Páll segir, Cól. 3, 10.: Ad þeir trúudu hafi íklædst nýrri manneskju, sem endurnýast til þeckingar eptir þess mind, sem hana hefir skapad, Eph. 4, 24.

Merk: Vér egum ad ástunda ad verda Gudi líkir ad nýu, képpast þessvegna daglega eptir ad láta oss fara fram í þeckingu og rádvendni, svo vér verdum ad nýum og betri manneskjum.

§. 9. Auk manneskjunnar hefir Gud líka skapad adrar skynsemdarfullar Verur, sem hafa ædra edli og kallast Englar. Þeir eru Andar, hafa því skynsemi og frjálsrædi, en jard-

[illegible]tkar máñeskjur géta ecki sjed-
[illegible] án Guds sérteilisléarar tilhlutunar,
[illegible] þeir hafa engann jardneskañ líkama.

Ps. 103, 20, 21. Lofid Drottinn, þér,
[illegible] Englar! þér, oblugar hetjur, sem fram-
[illegible] mid hans bod! Lofid Drottinn, þér,
[illegible] þénarar, sem gjörid hans vilja!

§ 10. a) Nockrir af Englunum
hafa sjálfkrafa fallid frá hlýdni siñi
vid Gud, þeir kallast þessvegna vondir
Englar og lída þad straff, sem
[illegible] þeirra hafdi tilunnid.

2 Pét. 2, 4. Gud þyrmdi ecki Englun-
um, sem syndgudu, heldur steypti þeim nid-
ur til helvítis og setti þá í myrkra fjötur,
[illegible] ad þeir geymist þar til dómsins, Matth.
25, 41. Jóh. 8, 44.

b) Hinir Englarnir hafa stadid stöd-
ugir í hlýdni siñi vid Gud og kallast
þeir gódir Englar; þeir hafa yndi [illegible]
[illegible] ad skoda Guds dýrd, lofa hañ og á-
[illegible] og gjöra allt, sem hann skipar þeim.

Hebr. 1, 14. Eru Englarnir ecki þjón-
[illegible] samir Andar, útsendir vegna þeirra, sem

odlaſt ſkulu ſáluhjálpina? Matth. 18, 10. 28, 2—7. Lúk. 1, 26—28. 2, 9—14.

Merk: J þridju bæn af Fadir vor, verdum vér áminntir, ad gjøra þad, sem Gud vill med sømu lyſt og áſtundun, eins og gódu Englarnir gjøra þad á himnum.

II.) Hvad Ritningin kénnir oſs um Guds forſjón og vidhald allra ſkapadra hluta.

§. 1. Gud vidheldur ollum ſkøpudum hlutum med ſínu almætti og lætur þá niđurrodun í náttúrunni halda ſér, sem hann einuſinni hefir til ſett, því añars mundi hún fara aflaga.

1 Móſ. b. 8, 22. Medan jordin er vid lídi, ſkal hverki linna ſád né uppſkéra, froſt né hiti, ſumar né vetur, dagur né nótt.

Pſ. 104, 13. 14. Drottinn, minn Gud! þú vokvar fjellin hér ofanad og fyllir landid med ávoxtum, ſem þú géfur; þú lætur graſid ſpretta handa fénadinum, og kornid mønnunum til nota, ſvo ad þú útleidir braudid úr jordunni.

Merk: Vér megum æinnig reida oſs uppá Gud, hverninn ſem áſtadt er fyrir oſs, því med ſínu almætti, ſpeki og gæſku

verndar hann jafnan heimiñ; en vér meg-
um heldur aldrei gleyma því, ad vegsama
hann og þacka honum.

§. 2. a) **Gud ber umhyggju fyrir ollum sínum sképnum, smáum og stórum, veitir þeim ollum allt hvad þær vid þirfa til lífs-uppheldis, gætir þeirra og verndar þær.**

Ps. 145, 15. 16. Allra augu vona til þín, Drottinn! og þú géfur þeim þeirra fædu í hæfilegann tíma; þú upplýkur þinni hendi og sedur allar lifandi sképnur med þinni blessun.

b) **Sérilagi ber Gud umhyggju fyrir manneskjunum, er med skynseminni og hennar réttri brúkun géta ordid njótandi lángtum meiri sælu enn skynlausu sképnurnar.**

Mátth. 6, 26—30. Jesús sagdi: Gætid ad fuglunum í loptinu, þeir sá hverki né uppskéra og ecki safna þeir í kornhlodur, samt fædir ydar himneski Fodir þá; erud þér ecki miklu ypparlegri enn þeir? — og þared Gud skrýdir grasid á akrinum, sem stendur í dag, en á morgun verdur kastad í ofn, mundi hann

ecki miklu fremur þad sama vid ydur gjöra? o þér lítiltrúadir! Matth. 5, 45.

Merk: a) Vér megum ecki misbrúka skynlausar skëpnur, edur fara illa med þær, því Gud, sem hefir skapad þær og nærir, vill líka ad þeim vegni vel eins og oss.

b) Vér egum ecki ad misbrúka Guds gáfur til óhófs, því hann hefir ecki géfid oss þær til annars, enn ad vér skyldum med þeim efla vort egid og annara sannarlegt gagn.

c) Þared Gud hefir géfid oss vora limi og krapta til þess vér skyldum brúka þá til nytsamlegrar vinnu, þá vill hann ecki med ödrum hætti bera umhyggju fyrir voru ar[illegible]heldi, en ad vér sjálfir séum iafnframt ydnir og atorkusamir, hverr í sinni rétta stand og embætti. 1 Mós. b. 3, 19. 2 Thess. [illegible]

[illegible] er sannarlegur velgjörníngur [illegible], ad vér erum skyldugir ad vinna, því þar med styrkist heilsa líkamans, og sálin uppörfast ad hugsa um þad sem er gott og nytsamlegt í stad þess ad sækjast eptir syndsamlegri gledi.

§ 3. Gud, sem er heimsins Drottinn og Stjórnari, stýrir med speki og gædsku öllu því, sem vid ber í heiminum, svo ad bædi gott og íllt fá þau endalok, sem honum þykja haganlegust.

Matth. 10, 29—31. Jesús sagdi: Seljast ecki tveir titlíngar fyrir einn smápeníng? samt fellur enginn af þeim til jardar án ydar Fødurs vilja — enn fremur — øll ydar høfudhár eru líka talin; óttist þessvegna ecki, þér erud meira verdir enn margir titlíngar.

1 Mós. b. 50, 20. Jóseph sagdi vid brædur sína: Þér ætludud ad gjøra mér íllt, en Gud áserti ad snúa því til góds til ad gjøra þad, sem nú er framkomid og halda mergu fólki vid lífid.

Merk: a) Vér eigum ad fela Gudi á hønd, ur hvada áráungur verdur af vorum løglegu erfidi, þared eckert stédur án hans vilja edur tillátsemi.

b) Þegar Gud leyfir vondum mønnum ad gjøra skada, vegna þess hann vill ecki med makt svipta þá frjálsrædi þeirra, megum vér samt treysta því, ad hann í tækilegri tíma mun snúa því til góds, annadhvert til vorrar egin edur annara nytsemdar.

c) Jafnvel þó þad á stundum líti svo út, eins og hinum ógudlegu gángi allt ad óskum, en gudhræddir megi lída naudir og volædi, er Gud samt vísdómsfullur og réttlátur í sinni stjórnun, því hann veit best hvad nytsamlegt er, bædi hverjum út af fyri sig, og líka øllum heiminum yfir høfud ad tala, en í hinu ødru lífi mun hann vissulega straffa sérhvern og launa øllum, eptir sem hver hefir tilunnid.

§. 4. Sérhverjum ber ad álíta þad stand, sem hañ er í settur, eins og vissa köllun af Gudi, til ad gjöra þar svo mikid gagn, sem honum eptir fremsta megni, efnum og ásigkomulagi er mögulegt.

1 Sam. 2, 7. Drottinn er sá, sem gjörir fátækann og ríkann; hann er sá, sem nidurþryckir og upphefur.

1 Cor. 7, 20. Hverr einn standi stödugur í þeirri stétt, sem hann er tilkalladur.

Merk: Hverr, sem er óánægdur med sitt stand, sá ásakar Guds algódu forsjón, og sýnir í því mikla fávitsku.

§ 5. Hvad, sem oss mætir í þessu lífi, hvert þad er heldur sorg eda gledi, er oss af Gudi ætlad eptir besta tilgángi, svo vér hofum ætíd orsök til ad vera ánægdir med hans stjórnun og umrád.

Hebr. 13, 5. 6. Látid ydur nægjast med þad, sem þér hafid, því, sjálfur Drottinn hefir sagt: eg skal ecki svipta minni hendi af þér og engannveginn yfirgéfa þig; vér gétum því hughraustir sagt: Drottinn er minn hjálpari, eg skal ecki qvída.

Róm. 8, 28. Vér vitum, ad allir hlutir verda ad þéna þeim til góds, sem Gud elska.

Merk: Ovidurqvæmilegt er fyrir oss, ad falla í vyl edur efasemi, þá mótgángur uppákémur, þar vér vitum ad Guds forsjón vakir yfir oss, og ad neydin sjálf verdur ad medali í Guds hendi, til ad efla vort sannarlega gagn.

Lærdómurinn um sköpunina og vidhaldid er stuttlega útmáladur í fyrstu grein Trúarjátníngarinnar í Frædunum.

Þridji Kapituli.

Um manneskjanna spillíngu af syndinni.

§. 1. Reynslan sýnir, ad manneskjurnar eru ecki so gódar, sem þær vera ættu. Allir hafa sína bresti, og hjá öllum hreyfir sér ein edur önnur syndsamleg tilhnegíng, hjá sumum meir en sumum minna.

Róm. 3, 23. Allir hafa syndgad og hafa skort á þeirri hrósun, sem hjá Gudi gyldir.

1 Jóh. 1, 8. Ef vér segjum: ad vér hefum eckí synd, þá svíkjum vér sjálfa oss og sannleikurinn er ecki í oss.

Merk: Vér hofum enga orsök til ad treysta vorum egirn verdugleika edur fyrilíta adra, því allir erum vér ófullkomnir, og sérhvert hefir nóg ad ásaka sig fyrir.

§. 2. Sú almenna spillíng mannesk-jann er einkanlega þar í fólgin, ad þeir brúka ecki skynsemina til réttrar yfirvegunar, hvad ed kémur þar af, ad syndsamleg girnd til jardneskra hlúta, sem skilníngarvitin sýsir til, hefir fengid svo mikid vald yfir hugskoti þeirra, ad þeir sækjast eptir tédum hlutum, svo sem væru þeir þad ædsta góda. Þaraf skédur, ad mannesskjan gétur hast vit á því góda, en hefir samt tilhnegíngu til ens vonda.

Mark. 7, 21—23. Jesús segir: Innan ad frá mannesskjunnar hugskoti útkoma vondar hugsanir, hórdómur, frillulífi, mord, þjófnadur, ágirnd, illska, svik, lauslæti, ofund, bakmælgi, dramb, hirduleysi; allt þetta kémur út innan-ad og saurgar mannesskjuna.

Róm. 7, 18. Postulinn Páll játar: Eg veit, ad í mér — þad er: í syndum spilltri náttúru minni — býr eckert gott.

Merk: Vér verdum náqvæmlega ad gæta vor, svo ad vondar girndir uppqveikist ecki hjá oss, en alvarlega kappkosta ad nitzurkéfja þær, þegar þær taka til ad hreyfa sér, svo þær fái ecki yfirhönd, og ad vér hroxzum ecki í lesti og ódygdir, sem draga Guds ónád eptir sig bædi í þessu lifi og hinu tilzkomanda.

§. 3. a) Ecki er Gudi um spillíngu manneskjunnar ad kénna, því hann skóp þær fyrstu manneskjur saklausar, eptir sinni egin mind.

Jak. 1, 13 Enginn segi, nær hann freistast: eg freistast af Gudi, því Gud getur ecki freistast af nockru íllu, hann sjálfur freistar og einkis.

b) Gud hafdi bannad fyrstu mannesk junum ad eta ávoxtinn af einn tilteknu tré, en þau gjördu þad samt, og fyri þá sok urdu þau ecki einúngis, svo sem óhlýdug, dauda straffi undzirorpin, eins og Gud hafdi hótad þeim, heldur misstu þau líka þeirra fyrri lyst til ens góda, þared óregluleg

girnd til jardneskra hluta féck yfirrád yfir skynsemi og vilja þeirra.

1 Mós. b. 2, 16. 17. Gud Drottinn baud manninum og sagdi: *Af øllum trjám í aldingardinum máttú eta, en af skilníngs trénu góds og ílls máttú ecki eta, því nær, sem þú etur af því, skaltú vissulega deya.*

Merk: Gud reyndi ecki sjálfs síns vegna vora fyrstu foreldra med því, ad banna þeim ávøxtinn á trénu; þar hann vissi gjørla fyrifram, hvert þan mundu hlýda sér edur ecki; heldur var þørf á einhverri reynslu vegna sjálfra þeirra, allteins og vegna sérhverrar annarar skilníngsfullrar skepnu. Reynsla þessi átti ad gefa þeim tækifæri til ad brúka þeirra sjálfrædi, útvelja hid góda, en hafna því illa, eptir egin umþenkíngu, þeim sjálfum til stadfestíngar í dygd og rádvendni.

§. 4. Ritníngin segir oss: ad einn af þeim **Englum**, sem fallnir vóru frá hlýdni vid Gud, og sérílagi kallast **Djøfull**, hafi reynt ad steypa vorum fyrstu foreldrum í somu naudir, sem hann var sjálfur kominn í, og **ginnti Evu til ad eta af forbodna trénu**, en hún lockadi sídan mann sinn **Adam** til sama verks.

1 Mós. b. 3, 1—6. Høggormurinn sagdi vid konuna: *Ecki munud þid deya, því Gud veit*

ad nær, sem þid etid af því tré, munu yckar augu uppljúkast og þid munud verda eins og Gud, í ad þeckja gótt og íllt; en konan sá ad tréd var gott ad eta af, fagurt á ad líta og girnilegt til fródleiks, svo hún tók af þess áverti og át, og hún gaf manni sínum þar af og hann át.

Jóh. 8, 44. Djefullinn var mordíngi frá upphafi og var ecki stødugur í sannleikanum, því sannleiki er ecki í honum; þegar hann talar lýgi, talar hann af sínu egin, því hann er lygari og lýginnar høfundur.

Merk: Hefdi Gud átt ad hindra vora fyrstu foreldra frá ad brjóta hans bodord, þá hefdi hann ordid ad þvínga þá med almætti sínu, þared þeir vildu ecki viljuglega hlýda hans bodi og advørun. En þá høfdu þeir mist skynsemi sína og frjálsræði, og undir eins ordid ad skynlausum sképnum, er ecki hefdu sídan gétad tekid á móti þeirri sælu, sem þeim var ætlud, hvad þó ecki var samqvæmt med Guds speki og gædsku.

§. 5. *a*) Vorir fyrstu foreldrar gátu ecki látid þad sakleysi gánga í ættir til afkomenda sinna, sem þeir høfdu sjálfir mist; en sídan sjálfra þeirra edli var ordid spillt og skémt, hlaut

þaraf ad fylgja, ad nidjar þeirra erfdu þessa spillíngu.

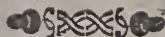
Ps. 51, 7. Davíd játar: Eg er fæddur med misverknadi, og í syndinni gat mín módir mig, Jóh. 3, 6.

b) Sökum þess, ad syndsamleg girnd til jardneskra hluta fékk yfirrád hjá vorum fyrstu foreldrum, er hin sama girnd nú ordin kroptug í allra manna sálum; med ára-fjöldanum fædir hún af sér ýmislegar syndir, en daudinn er þad straff, sem Gud hefir vidlagt, ef þær drýgdar væri.

Róm. 5, 12. Syndin er af einum manni komin í heiminn og daudinn vegna syndarinnar, svo hefir daudinn sér til allra manna ...þreyngt, því allir hafa syndgad, Róm. 6, 23.

Merk: Eins og þad tré, sem er af illri tegund, ecki gétur borid bestu ávexti, ... er þess ecki heldur von, ad foreldrar, ... tapad hafa sakleysi sinn og eru spilltir af vondum girndum, kunni ad géta góda og med öllu saklausa afkomendur, því verkanin verdur ad líkjast orsökinni, Matth. 7, 16. 18. Jóh. 14, 4.

b) Gud vildi ecki hindra ad sú almenna spillíng, sem af hinum fyrstu mönnum var komin í heiminn, útbreiddist eptir nátt-

úrlegu edli og rás til allra þeirra afkom-
enda, því hann hafdi frá eilífd fyrirhugad
þeim öllum nægilegt kausnar-medal vegna
Krists, Róm. 11, 32. Gal. 3, 22.

§. 6. Hverju stór, sem spillíngin
var, sem komin er yfir allar manneskj-
jur, hefir Gud þó hagad því svo, ad í
vorum hjörtum skyldi eptir verda drottn-
andi eptirlángan til lucku og vel-
gengni, sem ecki leyfir oss ad vera öld-
úngis hirdulausum um vora egin velferd;
Eph 5, 29. Aldrei hefir neinn hatad
sinn eginn líkama, heldur fædir hann og
endurnærir.

Merk: a) Sannarleg farsæld hér í heimi
er einúngis innifalin í velgrundadri sin[illegible]
is rósemi og ánægju. Hvad sem [illegible]
hennar sirdu, er ecki verdt ad [illegible]
þar þad er miklu meir farsæld [illegible]
hindrunar enn eblingar.

b) Lesti og ódygdir, sem án efa munu ep[illegible]
abla oss mikils sinnis órós, egum v[illegible]
af fremsta megni ad fordast og af ad leggja.

§. 7. Spillíngin hefir samt ecki
gétad svo mikid adgjört, ad vér séum
öldúngis tilfinníngarlausir um þad,
sem er rétt eda rángt í vorum at-

hofnum, því eptir Guds alvísu rádstöfun hofum vér allir samvitsku, er lætur oss fiña til iñvortis ánægju, þegar vér gjørum þad, sem rétt er, en þarámót uppvekur innvortis óánægju og órósemi, þegar vér tokum oss eitthvad þad fyrir hondur, sem ecki er rétt edur leyfilegt.

Róm. 2, 14. 15. Þegar heidíngjarnir, sem ecki hafa logmálid, gjøra þad af náttúrunni, sem logmálid skipar, þá eru þeir, þótt ecki hafi þeir logmálid, sjálfum sér í logmáls stad; því þeir sýna, ad logmálsins verk eru skrifud í þeirra hugskoti, med því þeirra samvitska ber þeim vitni og þeirra þánkar, sem ásaka eda afsaka þá innbyrdis.

Merk: a) Vor samvitska er gód, þegar vér finnum hjá sjálfum oss, ad eckert verdur med réttu fundid ad vorri breytni. Þarámóti er vor samvitska vond, þegar vér finnum, ad vér ecki hofum hegdad oss eins og vera ber.

b) Stærri qvøl kann ecki ad hugsast enn vond samvitska, sem ofsækir med sínu álasi bædi í lífi og dauda. Þessvegna egum vér því heldur kappkosta ad lifa gudrækilega, svo vér getum haldid gódri samvitsku.

c) Hjá mørgum sefur samvitskan um stundarsakir, medan þeir ecki gefa gætur ad íllverkum sínum; en einhverntíma mun hún samt vakna, mun þá uppkoma þess stærri qvídi og ángur í sálunni.

§. 8. a) Manneskjan syndgar þegar hún verdur brotleg í einhverju, sem strídir á móti Guds bodi, þessvegna er þad allt synd, sem ecki er samqvæmt med Guds vilja.

1 Jóh. 3, 4. Hverr, sem syndina drýgir, hann gjerir þad, sem er á móti legmálinu; því þad er synd, sem er á móti legmálinu.

b) Manneskjan drýgir synd med hugrenníngum og girndum, þegar hún hefir ánægju af ad hugsa um þad, sem Gudi er á móti og sækist eptir því.

Matth. 9, 4. Jesús sagdi til Pharisæanna: Því hugsid þér svo íllt í ydrum hjørtum? Matth. 15, 19. 20.

c) Manneskjan drýgir synd med ordunum, þegar hún talar um eitthvad, sem annadhvert ecki sambýdur þeirri vyrdíngu, er hún á Gudi ad veita, eda módgar ellegar skadar náúngann.

Matth. 12, 36. Jesús sagdi: Manneskjurnar ega ad standa reikníng á dóms-degi af

sérhverju óvidurqvæmilegu ordi, sem þær hafa talad.

d) Manéskjan drýgir **synd med verkunum**, þegar hún annadhvert **gjörir** eitthvad, sem Gud hefir bannad, edur lætur **ógjört**, sem hann hefir skipad.

1 Jóh. 3, 6 Hverr, sem stöduglega heldur-sér til Guds, drýgir ecki synd; hverr, sem syndina drýgir, hefir hverki sied Gud né adhyllst hann.

Jak. 4, 17. Hverr, sem kann ad gjöra gott, en gjerir þad ecki, hann syndgar.

> **Merk:** Þad er ecki nóg, ad vér fordumst útvortis ill ord og verk, sem gjöra oss jafnvel fyrir mönnum andstyggilega, heldur eigum vér einnig ad gæta vor vid illum hugrenníngum, sem ecki eru huldar fyrir alvísum Gudi, er hefir vidbjód á þeim og mun straffa þær.

§. 9. *a)* **Allar syndir** eru ad sönnu **ránglindi** í sjálfum sér, samt eru þær ecki allar **jafnstórar** eda sömu **refsíngar** verdar.

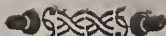
Jóh. 19, 11. Jesús sagdi vid Pílatus: Sá, sem féck mig þér í hendur, hefir meira syndgad enn þú.

b) Sannkristin mañeskja gétur syndgad af breiskleika, annadhvert af því hún hefir ecki betur vit á, jafnvel þó hún bædi gæti og ætti ad hafa haft vit á því, ellegar hún gjörir þad í brádræði og móti vilja sínum; en strax, sem hún verdur vör vid yfirsjón sína, ángrast hún af henni, og med einlægum ásetníngi ad vilja betra sig, biður Gud, fyrir Krists sakir, um náð.

Róm. 7, 18. 19. Viljann til þess góda hefi eg ad sönnu, en ecki krapt til ad framqvæma þad; því hid góda, sem eg vil, þad gjöri eg ecki, en þad vonda, sem eg ecki vil, þad gjöri eg.

c) Hinn ógudlegi syndgar af ásetníngi, þótt hann viti betur og hann hefir yndi af því, án þess hann ángrist af illsku sinni, eda bidji fyrirgéfníngar á heñi og leitist vid ad betra sig.

Phil 3, 18. 19. Margir breyta, eins og eg optsinnis hefi sagt ydur og med grátandi tárum segi enn, ad þeir eru óvinir krossins Krists, hverra afdrif verda, ad þeir tortýnast; þeir, sem hafa magann fyri sinn Gud, þykir sómi ad skömmunum og sækjast eptir jardneskum munum.

d) Hverr, sem syndgar af ásetníngi, sýnir þar með, að hann metur Guð einkis í hjarta sínu, og lætur ecki ásannast, hversu óþegjanlega gæðskuríkur Guð er; þessvegna er það réttvíst að hann fái harðara straff enn sá, sem illa breytir án þess, að gjora það af ásetníngi.

Lúk. 12, 47. 48. Sá þjón, sem veit síns Herra vilja og býr sig ecki til eða breytir eptir honum, mun straffast hardt; en hinn, sem ecki veit þann vilja og hverjum þó hefir áorðið, hann mun straffast minna.

Merk: Það stríðir öldúngis á móti þeirri elsku og vyrðingu, sem sannkristin maneskja á að hafa fyrir Guði, að gjora nockuð af ásettu ráði, sem hún veit að stríðir á móti Guðs vilja, ellegar láta nockuð af því með ásetníngi ógjört, sem hún er skyldug að gjora. Hverr, sem af hjarta vyrðir og elskar Guð, sá forðast með mestu varúð að brjóta vísvitandi á móti nockru hans boðorði, 1 Mós. 6. 39, 9. Róm. 6, 15.

§. 10. *a*) Maneskjan gétur ecki ødlast neina sannarlega farsæld af syndinni, því henar símindaða kjæti hversur skjótt; en bæði óró semi og blygðan samvitskunnar og Guðs ónáð fylgja

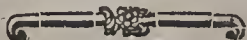
eptir henni, er ásamt med steypir mañeskjunni, og það stundum strax í þessu lífi, í margskyns eymd og volædi.

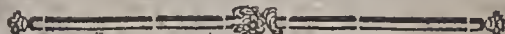
Ordsqv. b. 14, 34. Syndin er lands og lýda tepun; 1 Tím. 6, 10. Jak. 4, 1. 2.

b) J eptirkomanda lífi verda strax qvalir og útilokan frá Guds nád og miskunsemi víss gjöld og umbun syndanna, ef vér höldum án yfirbótar áfram í þeim med gédþeckni og af ásetníngi.

Róm. 2, 8. 9. Yfir þá, sem eru mótsnúnir og ecki hlýda sannleikanum, en fallast heldur á ránglætid, skal koma reidi og hefnd; hrellíngar og harmqvæli skulu vera yfir allra manna sálum, sem íllsku drýgja.

Merk: Mjög hættulegt er, ad láta syndanna tillockanir rótfestast í hjartanu; því auk þess ad manneskjan spillir þar med hugarfari sínu og sinnislagi, svo gétur sú synd, sem opter um hönd höfd, ordid fljótt ad vana og vaninn um sídir ad forherdíngu, hvar af yfirbótin verdur lángtum torveldari.

Fjórdi Kapituli.

Um þad, hvernig Jesús Kristur hefir vidrétt manneskjurnar úr þeirra spillingu.

§ 1. Gud vildi ecki ad syndin, sem í heiminn var komin, skyldi steypa manneskjunum í eilífa topun, án þess nockur von væri um frelsi; þessvegna hefir hann, af sinni líknarfullu elsku, tilskickad þeim Endurlausnara, til ad frelsa þær frá syndarinnar skadlegu verkunum, en veita þeim aptur adgáng til Guds nádar, bædi í þessu lífi og því tilkomanda.

Jóh. 3, 16. Jesús segir: Svo elskadi Gud veroldina, ad hann gaf í daudann sinn eingetinn Son til þess, ad allir þeir, sem á hann trúa ecki skuli fyrirfarast, heldur hafa eilífa sælu, Róm. 8, 32. Eph. 1, 6. 7.

Merk: a) Endurlausnarinn var ecki sendur til ad frelsa syndugar manneskjur frá þeirra líkamlegri naud, því þeirra sannarlega gagn útheimtir, ad Gud verdur leysa

ad hörmúngar og mótgángur uppáfalli fyrir þeim, til ad uppvekja hjá þeim laungun eptir betra lífi, og komá þeim til ad afneita veraldlegum hégóma, Hebr 13, 5 — 11. Jak. 1, 2 — 4.

b) Eptir speki sinni og elsku sendi Gud Endurlausnarann til ad afmá syndarinnar skélfilegu verkanir, er olla mannesskjunum mesta eymdar og báginda; því syndinni fylgja Guds reidi, órósemi samvitskunnar, ormænting í daudanum, á samt med útilokun frá ollum sóma og gledi í eilífdinni, hvar ógudlegir ecki ega von, nema á qvol og ángist, 1 Jóh. 3, 4. 2 Cor. 5, 21.

§. 2. Endurlausnarinn er Jesús Kristur, Guds himneska Fódurs eingétinn Sonur, sem frá eilífd hefir verid sameinadur med Fódurnum í einni og somu sañarlega guddómlegri veru, en kom í heimiñ á þeim tíma, sem Gud hafdi ádur tilrekid í sinum fyrirheitum.

1 Jóh. 4, 10. 15. Svo var þeirri elsku varid, ecki ad vér elskudum Gud, heldur ad hann elskadi oss og sendi sinn Son til ad forlíka fyrir vorar syndir. — Hverr, sem medkénnir ad Jesús er Guds Son, honum hjálpar Gud stadfastlega og hann heldur sér stodugleg til Guds, Jóh. 3, 17. 18.

1 Mós. 22, 18. Drottinn gaf Abraham þad loford: Af þínu afqvæmi skulu allar þjóðir á jørdunni blessun hljóta, Gal. 3, 16. 1 Mós. b. 3, 15.

Merk: a) Eptir Guds egin skipun var Endurlausnarinn kalladur Jesús, sem þýdir Frelsari, svo þar med yrdi sýnt, ad hann ætti ad frelsa mannkynid frá þeirri eymd, í hverja syndin hafdi steypt því, Matth. 1, 21.

b) Endurlausnarinn kallast Kristur edur Mesías, vegna þess, ad spádómarnir tala um hann, svo sem þann Drottins smurda, er vera skyldi Herra og Kóngur í andlega nádarríkinu, hvert Gud ætladi ad láta hann stipta til syndaranna frelsis.

c) Enginn annar enn Jesús af Nazareth getur verid Mesías, því øll þau kénnimerki, sem honum eru tillagd í Guds fyrirheitum, ega fullkomlega heima hjá honum, Jóh. 7, 40. 42. Matth. 26, 63. 64. Jóh. 4, 25. 26. 9, 35. 58. 18, 32—37.

Mesías átti, ad því leiti, sem hann var manneskja, ad vera kominn af Abraham's ætt, 1 Mós. b. 22, 18. og Davíds kynþætti, Es. 11, 1. líka fædast í Bethlehem, Davíds borg, Mich. 5, 1.

Mesías átti ad koma í heiminn, ádur enn Gydingar høfdu aldúngis misst sína egin valdstjórn, 1 Mós. b. 49, 8—10. ádur enn seinna musterid í Jerúsalem eydilagdist,

Hagg 2, 7. og ádur enn sú tíd væri lidin, sem Spámadurinn Daniel hafdi tiltekid, Dan. 9, 24—27.

Messías átti fyrst ad líða sára pínu og líflátinn verda, en strax þar eptir uppríſa af gröfinni til óforgengilegs lífs og med því ad útbreiða sin lærdóm, snúa mörgum þjódum frá skurdgoda dýrkun til sannleikſins þekkingar, Ps. 22, 1. 19. Es. 53, 1—9. Ps. 16, 5—11 110, 1—4. Es. 42, 1—9. 53, 10—12. 55, 1—5.

Allt þet.. er framkomid einúngis á Jesu frá Nazareth, og getur sídan ecki framkomid vid neinn annann, því þau kénnimerki, med hverjum þeim tilkomanda Messías var lýst, ..ru ..k. lengur til.

§. 3. Jesús Kristur er, ad því leiti, sem hann er manneskja, kominn í heiminn á þann hátt, ad hann fæddist af Maríu meyu. Hann sameinadi þá guddómlegu náttúru vid eina manndómlegu, sem tilbúin var ..dóduct.. af heilags Anda krapti, med þeim hætti, sem vér ecki gétum skilid, svo ad hann er nú þreins bædi Gud og madur og ..ekar ætíd med bádum sínum náttúrum.

Matth. 1, 20. 21. Engillinn sagdi vid Jóseph, trúlofadur Maríu: Výla þú ecki fyrir ..ka Maríu þína festar-konu heim

til þín, því hennar fóstur er af heilögum Anda, og hún mun Son fæda og hans nafn skaltú kalla Jesús, því hann mun frelsa sitt fólk af þess syndum, Lúk. 1, 3[illegible].

Róm. 9, 5. Kristur er eptir holdinu, edur sinni manndómlegu náttúru, af fedrunum, hann sem er Gud yfir öllu, [illegible] eilífu.

Merk: Allt það, sem Jesús Kristur atverkadi handaverk, gjördi hann í e[illegible], [illegible] einungis manneskja, heldur, sem Gud og [illegible] ündir eins. Þessvegna höfum [illegible] sterkustu fullvissu um ad hans lærd[illegible] af Gudi, og ad sú endurlausn, se[illegible] hefir oss afrekad, sé fullgyld.

§ 4. *a*) Jesús Kristur vard [illegible] arleg manneskja med [illegible] eins og vér, en þó án syndar [illegible] komlega heilagur í öllu sínu [illegible].

[illegible] [illegible], 46. Jesús [illegible] [illegible] ydur getur sannad uppá mig [illegible] 1 Pét. 2, 22. Hebr. 7, 2[illegible].

b) Jesús sýndi í öllu [illegible] hlýdni vid öll Guds Bodord, bæ[illegible] til ad afreka oss betra réttl[illegible] þá [illegible] ad eptirláta oss hid besta eptir[illegible], [illegible] vér fylgja skyldum.

Róm. 5, 19. Eins og af þe[illegible] [illegible] eru þeir [illegible]

ordnir, eins munu líka þeir mørgu af þins eina (Jesú Krists) hlýdni verda réttlættir.

1 Pét. 2, 21. Kristur hefir oss eptirdæmi géfid, til þess vér skyldum feta í hans fótspor, Matth. 11, 29. Phil. 2, 5.

Merk: a) Eins og Jesú Krists eptirbreytendur, egum vér ad hans dæmi, med alvarlegri ástundun audsýna, ad vér séum ánægdir med þad, sem Gud vill vera láta, Matth. 26, 39. líka hafa eptirlaungun og kapp á ad gjøra þad, sem honum er þóknanlegt, Jóh. 4, 34.

b) Vér egum, eptir Jesú dæmi, láta ásannast í verkunum, ad vér elskum alla menn, med því ad kénna í brjósti um þá aumu, og hjálpa þeim eptir efnum, Lúk. 7, 11. 17. Matth. 9, 35. 36. líka fúslega fyrirgéfa vorum mótstødu-mønnum, Lúk. 23, 34. og vera reidubúnir til ad þéna þeim í øllu, Jóh. 13, 1. 20.

c) Vér egum képpast eptir ad líkiast Jesú í þolinmædi, 1 Pét. 2, 23. Matth. 26, 47—54. Lúk. 22, 61—68. einnig í því, ad vera ánægdir og afneita sjálfum oss vegna sannleikans, Matth. 8, 20.

§. 5. a) Þegar Jesús var þrjátíu ára gamall, lét hann skíra sig í ánni Jórdan, og þá var af himnum med

dýrdlegum hætti kunngjört, ad hann væri Guds Sonur.

Matth. 3, 16. 17. Þegar Jesús var skírdur, sté hann jafnskjótt upp úr vatninu, og sjá! ad himnarnir lukust upp yfir hönum, og Jóhannes sá Guds Anda ofan stíga og yfir hann koma, og sjá! ad reddin af himni sagdi þessi er Sonur minn elskulegur, á hverjum eg hefi velþóknun.

b) Jesús var, strax eptir skírninga, á eydimørku reyndur í fjørutíu daga med margslags hætti, svo ad hann med sínu stødugllyndi gæfi oss dæmi til ad breyta eptir.

Mark. 1, 12. 13. Andinn (Guds Andi) færdi hann jafnskjótt út á eydimørkina, og Jesús var þar í fjørutíu daga og vard freistadur af Andskotanum, Matth. 4, 1—11.

c) Eptir ad Jesús var skírdur og hafdi afstadid freistínguna, ferdadist hann um kríng medal Gydínga á fjórdaár og kénndi þeim eins og Spámadur af himnum sendur, Guds rád og vilja um syndaranna frelsun og sáluhjálp.

Mark. 1, 14. 15. Jesús prédikadi lærdóminn um Guds ríkij og sagdi: tíminn e

kominn og Guds ríki nálægist, sjáið að ydur og trúið Evangelíó, Matth. 4, 23.

d) Medan Jesús géck í kríng og kéñdi, stadfesti hann opt keñíngu sína med miklum og gædskuríkum kraptaverkum, sem augljóslega sýndu, að hañ var af Gudi sendur.

Matth. 11, 4. 5. Jesús sagdi vid Lærisveina Jóhannesar Skírara: Farid og kunngjörið Jóhannesi það, sem þér heyrið og sjáið: blindir fá sýn, halltir gánga, líkþráir hreinsast, daufir heyra, daudir upprísa og volludum verdur evangelíum bodað, Post. Gb. 10, 37, 38.

Merk: a) Med Jesú Krists dýrmæta lærdómi, er hvad af hverju afmád og upprætt sú vidurstyggilega hjátrú og afgudadýrkan, sem ádur drottnadi í veröldinni, 1 Cor. 8, 4—6.

b) Med Jesú lærdómi höfum vér fengid rétta þeckíngu á Gudi og hans vilja í því, sem vidkémur syndaranna sáluhjálp, Jóh. 14, 5—7. 17, 3. 6. 8. 14. 17.

c) Jesús hefir kéunt oss þad, sem vér annars værum ecki fullvissir um, nefnilega: að annad líf sé til eptir þetta, og að gudhræddir komi eptir daudann í eilífa sælu.

Jóh. 3, 14. 18. 5, 21—29. 1 Pét. 1, 3—5. 2 Tím. 1, 8—10.

d) Jesú lærdómur er oss besti leidarvísir til dygdafulls lífernis, Matth. 5, 6. 7. 13. 15. 18. 20. 22. 25. Lúk. 10, 16. 18. Jóh. 13, 14—16.

e) Hverr, sem med einlægu hjartaþeli vill medtaka Jesú lærdóm og fylgja honum, mun sannarlega komast ad raun um, ad í honum er guddómlegur kraptur til ad betra hjartad, hugga samvitskuna og stadfesta vonina um eilífa sælu Þar med styrkist líka í kroptugasta máta vor fullvissa um, ad þessi lærdómur sé Fødursins ord, sem hann lét Soninn opinbera mannkyninu, og ad sá lærdómur er þessvegna í sannleika guddómlegur, Jóh. 7, 16. 17. 8, 31—36. 12, 44—50. 14, 8-10.

§. 6. a) Medan Jesús kénndi á Gydíngalandi var hann undirorpinn maraskonar ofsóknum, þared høfdíngjar Gydínganna, fyrir ofundar sakir yfir því, hvad mikid honum tókst vid almúgann og af hatri vid Jesúm, af því hann vildi ecki fegra vondsku þeirra, reyndu til bædi med vélum og ofríki ad taka hann af lífi.

Lúk. 19, 47. 48. Hann kénndi daglega musterinu, en yppurstu Prestarnir og Skrift-

lærdir og Hofdíngjar lýdsins sóktu eptir ad fyrikoma honum, þó fundu þeir eckert, er þeir gæti gjørt, því allt fólkid hné ad honum og hlýddi honum, Matth. 12, 14. 22, 15—21. 27, 18. Lúk. 20, 20.

b) Jesú eiginn Lærisveinn, svikarinn Júdas vard um sídir keyptur til ad selja hann Hofdíngjunum í hendur, sem þá dæmdu hann án allra saka til dauda, og fengu hann heidna Landsdómaranum, þeim pontverska Pílatusi. Þessi Pílatus óttadist reidi Keisarans, hverri þeir hótudu honum og lét, móti vilja sínum, húdstrýkja Jesúm, þyrnikrýna, hæda og negla eins og íllvirkja á krossinn, hvar hann uppgaf sinn anda.

Matth. 20, 18. 19. Jesús sagdi fyrirfram vid sína Lærisveina: Sjá! vér ferum nú upp til Jerúsalem, og Mannsins Sonur mun seljast Prestahøfdíngjum og Skriftlærdum í hendur, og þeir munu dæma hann til dauda, og fá hann heidíngjum til ad láta spotta hann, húdstrýkja og krossfesta, Matth. 16, 21—23. 17, 22. 23. Lúk. 18, 31—34. Matth. 26, 14. 16. Mark. 14, 43—46. Jóh. 13, 21—30. 18, 1—9.

Lúk. 23, 46. Loksins kalladi Jesús á krossinum med hárri raustu og sagdi: Fadir! í þínar hendur fel eg minn anda, og í því hann sagdi þad, uppgaf hann sinn anda, Jóh. 19, 33—37.

c) Jesús vard ecki einúngis ad þola sára pínu á líkamanum, heldur leid hann líka á sálunni beiska qvøl og ángist vegna mannanna synda.

Matth. 26, 37—39. Þegar Jesús var kominn í grasgardinn, tók hann ákaflega ad hriggjast segjandi: Mín sála er hrigg allt til daudans — Þar eptir géck hann leugra fram, féll nidur á sína ásjónu, bad og sagdi: Minn Fadir! ef þad er megulegt, þá lídi þessi kaleikur frá mér! þó ecki eins og eg vil, heldur eins og þú vilt, Matth. 27, 46. Lúk. 22, 41—44.

Merk: a) Jesús sýndi med hugprýdi sini, ad hann væri ecki hræddur fyrir daudanum, þegar hañ géck á móti óvinunum, sem vóru ad leita ad honum, hañ vissi líka ad himneskir andar mundu veita sér lid, ef hann vildi slíta sig úr hondum óvina sinna; og þared þeir allir duttu til jardar, þegar hañ taladi, sýndi hañ hvad hægt sér hefdi verid, ad sleppa frá þeim, ef hann hefdi viljad, Matth. 26, 53. Jóh. 18, 4—6.

b) Þad var ecki ad undra, þó Jesú eins og manneskju, bløskradi ad hugsa til þeirrar ógnarlegu pínu, er fyri honum lá; en laungu

áður vissi hann, hvað yfir sig mundi koma, var samt ætíð óhræddur og reiðubúinn til að taka það alltsaman, mannanna vegna, uppá sig eptir síns Föðurs vilja. Þar af er auðráðið, að hans mikla sálar ángist hefir einkanlega komið af því, að hann setti sér fyrir sjónir allra syndugra manna misbrot, svo viðbjóðsleg, sem þau eru, og sá að öll þau vóru sér nú tilreiknuð, Es. 53, 6 —12. Hebr. 5, 7—9.

§. 7. a) Jesús var saklaus, en varð að líða, án þess hann í nockru hefði misbrotið eða syndgað.

Lúk. 23, 4. Pílatus sagði við Kénnimannahöfðíngjana og fólkið: Eg finn enga sök hjá þessum manni, Matth. 27, 4. 18. 19. 23. 24.

b) Jesús gékk með fúsum vilja undir pínuna og af elsku og meðaumkun yfir oss syndurum, eptir síns himneska Föðurs ráði og vilja, þar vér annars hefðum eilíflega tortýnst vegna vorra synda.

Phil. 2, 6—8. Þó að Jesús Kristur væri í Guðs mind, fór hann samt ecki með það, eins og það væri herfáng, að hann var líkur Guði, heldur lítillækkaði hann sjálfann sig, tók á sig præls mind og varð hlýðugur allt til dauða, já, allt til dauða á krossinum, Jóh. 10, 11, 18. Ps. 40, 6—9.

41

c) Jesús leid pínuna í allra syndugra maña stad og fyrir oss alla, svo hann gæti fridþægt fyri vor morgu afbrot, med ad þola þad straff, sem vér allir hofdum tilunnid; med þvílíkum hætti gat Gud fyrirgéfid oss syndirnar án þess ad gjora móti réttdæmi sínu, eda skérda sitt Logmál, ellegar veikja sitt Herradæmi.

Matth. 20, 28. Jesús segir: Manneskjunnar Sonur er ecki kominn til ad láta sér þjóna, heldur ad hann þjóni sjálfur, og útgéfi sitt líf til lausnargjalds fyrir marga, 1 Tím. 2, 5. 6. Jóh. 6, 51. Róm. 5, 7. 8.

Matth. 26, 28. Þegar ad því var komid ad Jesús gengi til daudans, sagdi hann: Mitt blód úthellist fyrir marga til syndanna fyrirgéfníngar, Eph 1, 7. 1 Cor. 15, 3. Es. 53, 4—12. Hebr. 10, 1—14.

Eph. 5, 2. Kristur elskadi oss og gaf sig sjálfann út fyrir oss til fórnfæríngar og slátrunar offurs, svo Gudi væri þad þóknanlegt, Hebr. 10, 1—22. 2 Cor. 5, 15. 21.

Merk: a) Á gamla Testamentisins tídum vard ypparsti Prestur Gydínganna, eptir Guds skipun, á hinni storu Fridþægíngar hátíd, ad bera offur inn í helgidóminn,

til forlíkunar fyrir fólksins syndir, 3 Mós. b. 16, 1—28. En þetta offur átti ad fyriminda fridþægjandi pínu og dauda Endurlausnarans, er koma skyldi, Gydíngum til advörunar og endurminníngar um þad straff, er syndin hafdi tilunnid, Hebr. 10, 1-4.

b) Þegar Jesús fórnfærdi sér sjálfum til fridþægingar fyrir heimsins syndir, sýndi hann, ad hann væri sá rétti ædsti Prestur, hvern Gud hafdi tilsett, og hann frambar þá forlíkunar fórn, sem einsömul nægir, til eilífrar fridþægingar fyrir alla, Hebr. 9, 11. 14,

c). Gamla Testamentisins fórnfæríngar aftókust öldúngis, þegar Jesús Kristur offradi sjálfum sér; en öll hjátrúarfull fridþægíngar medöl, sem mennirnir höfdu sjálfir uppfundid, og sem ætíd höfdu verid kraptalaus og einkisverd, féllu þá af sjálfum sér um koll og urdu ad engu.

d) Vér eigum ad leita nádar hjá Gudi, einúngis vegna Jesú Krists, sem allt í einu hefir fullnægju gjört fyrir alla menn, og med sinni pínu og dauda opnad öllum oss adgáng til ad ödlast fyrirgéfníngu syndanna, þegar vér snúum oss af hjarta og trúum á hann, Hebr. 4, 14—16. 7, 26. 27. 9, 24—28. 10, 19—31.

§. 8. a) Jesús Kristur tók sitt líf aptur á þridja degi eptir sinn dauda

og uppreis úr gröfinni, eins og hañ hafdi sjálfur ádur fyrisagt; þar eptir var hañ fjörutíu daga á jörduñi hjá vinum sínum og Lærisveinum, hverra trú hañ stadfesti med keñíngu og áminíngum. Post. Gb 1, 3—9 Eptir ad Jesús hafdi lidid pínuna, tédi hann sjálfann sig Postulunum lifandi, med mörgum augljósum sannfæríngum og lét þá sjá sig um fjörutíu daga, og taladi fyri þeim um þá hluti, sem heyrdu til Guds ríki, Post. Gb. 3, 13—15. Matth. 16, 21. 17, 21. 20, 17. 27, 63.

1 Cor. 15, 3—7. Kristur, sem dó vegna vorra synda, eptir Ritníngunum, og vard grafinn, hann er upp aptur risinn á þridja degi, eptir Ritníngunum, og er sjedur af Kefa og sídan af þeim tólf; því næst var hann sjedur af meir enn fimmhundrud um brædra=í einu, af hverjum flestir vóru á lífi, þegar Postulinn Páll skrifadi þetta, Matth. 28, 1—20. Mark. 16, 1—16. Lúk. 24, 1—49. Jóh. 20, 1—31. 21, 1—25.

b) Eptir ad þeir fjörutíu dagar vóru lidnir, var sá uppríßni Jesús ecki lengur sýnilega nálægur á jördunni, heldur fór hann upp til himna ad

ásjáandi Lærisveinunum, eptir ad hann hafdi blessad þá og gésid þeim makt og myndugleika til ad útbreida sinn lærdóm medal allra þjóda.

Lúk. 24, 50—52. Þegar Jesús hafdi lokid tali sínu vid Lærisveinana, fór hañ med þá til Bethaníu, upplypti sínum hondum og blessadi þá; en þad skédi í því hann var ad blessa þá, ad hann skildist frá þeim og vard uppnuminn í himininn, en þeir tilbádu hann og snéru aptur til Jerúsalem med miklum fögnudi, Matth. 28, 28, 18—20. Mark. 16, 19. Post. Gb. 1, 9—11. Eph. 4, 8.

c) Þegar Jesús var til himins farinn, settist hañ til hægri hlidar Fodurnum, hvad ed þýdir: ad hann tók til ad stjórna heiminum med sínum himneska Fodur, svo ad allar skynsemdarfullar sképnur ega ad játa, ad hann sé þeirra Herra og ega ad tilbidja hann.

Phil. 2, 9—11. Gud hefir hátt upphafid hann og géfid honum þá tign, sem er yfir ollum tignum, svo ad fyrir Jesú tign skulu oll kné beygja sig þeirra, sem á himnum og á jordu og undir jordunni eru, og allar túngur skulu játa, ad Jesús Kristur sé Drottinn, Gudi Fodur til æru, Eph. 1, 20—22.

d) Einkum er Jesús Kristur ad því leiti, sem hann er Endurlausnari, sins safnadar andlegur Konúngur og Drottinn, þared hañ ber umhyggju fyrir, ad ætíd séu þeir á jørduñi, sem játi hans dýrd, og ad vantrúin ecki géti med vélum eda ofríki eydt þeim; hann hagar því líka svo, ad hans lærdómur útbreidist medal mañeskjaña þar, sem hañ sier ad hañ fær framgáng til sannrar nytsemi.

Jóh. 18, 36. 37. Jesús játadi fyrir Pílatusi: Mitt ríki er ecki af þessum heimi og samt er eg Konúngur, en þar til er eg fæddur, og þar til er eg í heiminn kominn, ad eg skuli bera vitni um sannleikann. Hverr, sem elskar sannleikann, sá heyrir mína rødd, Lúk. 1, 31—33. 2, 11. 2 Sam. 7, 12. Ps. 45, 7. 110, 1—4. Es. 53, 11. 12.

Post. Gb. 5, 31. Gud hefir upphafid hann til sinnar hægri handar, til þess hann sé leidtogi og Lausnari, ad veita Israel apturhvarf og syndanna fyrirgéfníngu, Matth. 16, 17. 18.

e) Jesús er vor Talsmadur hjá sínum himneska Fødur og bidur fyrir oss, ad sín endurlausn megi koma

oss til gagns og nota, svo vér ecki fyri-
forumst vegna vorra synda, heldur fáum
náð til apturhvarfs, trúar og helgunar,
og getum ödlast þá sáluhjálp, sem hann
útvegadi oss.

1 Jóh. 2, 1. 2. Vér höfum Talsmann
hjá Fedurnum, Jesúm Krist þann réttláta,
hverr ad er forlíkan fyrir vorar syndir, þó
ecki einúngis fyrir vorar, heldur og líka fyr-
ir allrar veraldarinnar (syndir).

Hebr. 7, 25. Hann gétur gjört þá ætíd
sáluhólpna, sem hann lét koma til Guds,
því hann lifir æfinlega til ad bidja fyrir
þeim, Róm. 8, 34.

Merk: a) Med sinni upprisu og himnaförè
hefir Jesús sañad, svo eckert verdur á
móti haft, ad hañ er sendur af Gudi, og er
í sañleika Guds Sonur, eins og hañ sagdist
vera, Matth. 12, 38—40. Róm. 1, 4.

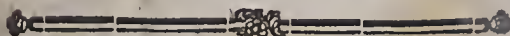
b) Pared Jesús er upprisinn frá daudum
og uppstiginn til himna, höfum vér nú mestu
fullvissu um, ad Gud hefir álitid hans
fridþægíngu fullgylda, heiminum til
endurlausnar, líka og, ad eptir þetta muni
koma betra líf, og ad vorir líkamir muni
ecki æfinlega verda ad engu, heldur — þeg-
ar þar ad kémur — upprísa úr duptinu til

óforgengilegs lífs, Róm. 4,25. 1 Cor. 15, 12—34.

c) Ef vér viljum hafa huggun af því, ad vér vitum, ad Jesús Kristur er vor andlegur Konúngur og Herra, þá egum vér eins og hollir og dyggvir þegnar, ad heidra og elska hann og líka hlýda hans bodum; því þeir, sem odruvísi lifa, mega álítast eins og upphlaupsmenn í hans ríki og vænta þess, ad óhlýdni þeirra verdur straffud eptir makleglei̇kum, Matth. 7, 21—23.

Lærdómurinn um Jesúm Krist og hans fridþægingu, er í stuttu máli útskirdur í annari Grein Trúarjátníngarinnar í Frædunum.

Fimti Kapituli.
Um Apturhvarf og Trú.

§. 1. Jesús Kristur hefir ecki med sinni endurlausn géfid oss leyfi til ad syndga; miklu heldur hefir hann skuldbundid oss til ad fordast þad ílla og kappkosta af fremsta megni ad láta oss framfara í gódu.

Tít. 2, 11—14. Guds náð, sem ollum mønnum er heilsusamleg, hefir birtst, og kénir oss að afneita ógudlegu athæfi og veraldlegum girndum, en lifa sparlega, réttvíslega og gudrækilega í heimi þessum, þar vér lifum í von um sælu og dýrdlega auglýsingu hins mikla Guds og vors Endurlausnara Jesú Krists, sem sjálfann sig gaf ídaudann fyrir oss, til þess hann endurleysti oss frá ollu rángleeti og hreinsadi oss, svo vér séum hans ágætt fólk, kostgæfid til gódra verka, Gal. 2, 17. 2 Cor. 5, 14. 15.

Merk: Hverr, sem réttilega þeckir Jesú Krists endurlausn, sá uppørfast þar af til þess meiri viðbjóðs á syndinni; því þegar vér athugum hverr Jesús Kristur var, og hvad mikid hann vard ad lída vegna vorra synda, þá er eins og afmálad sé fyri vorum augum, hversu andstyggileg syndin sé, og sú tíd muni koma, ad vér verdum fyrir þúngu straffi, ef vér høldum áfram og hættum ecki ad syndga, þó vér vitum betur.

§. 2. Sérhverr, sem vegna Krists girnist ad fá adgáng til Guds nádar og eilífa sáluhjálp, á med sønnu apturhvarfi ad láta af syndunum, og med einlægri trú medtaka Jesúm Krist Guds Son, fyrir sinn Endur-

lausnara, sinn Lærimeistara og sinn Drottinn.

Lúk. 24, 47. Kristur skipadi: ad í sínu umbodi skyldi prédikast ellu fólki apturhvarf og syndanna fyrirgéfníng, Post. Gb. 20, 21.

Jóh. 3, 36. Hverr, sem trúir á Soninn hefir eilíft líf, en hverr, sem ecki trúir á Sóninn, skal ecki sjá lífid, því Guds reidi blífur yfir honum, Post. Gb. 10, 43. Hebr. 5, 9.

Merk: Sannarlegt ángur og tregi fyrir syndirnar verdur ad gánga á undan, þegar trúin á Krist á ad vera sølskvalaus. Því gétur heldur enginn huggad sig med Jesú Krists fridþægíngu nema sá, sem lætur af íllu, og kappkostar ad fara dagvaxandi í því góda, Post. Gb. 2, 37—47. 3, 17—26.

§. 3 Til sannarlegs apturhvarfs útheimtist, ad vér med einlægri ydrun kønnumst vid vorar ávyrdíngar, bidjum Gud audmjúklega fyrirgéfníngar á þeim og alvarlega einsetjum oss ad betra meir og meir vort líferni.

2 Cor. 7, 10. Sú hrygd, sem er eptir Gudi, verkar apturhvarf til sáluhjálpar, hvers engann ydrar, Lúk. 15, 21. 18, 13.

Post. Gb. 3, 19. Takid því sinnaskipti og snúist, svo ydar syndir verdi afmádar, Ps. 51, 3—23.

Merk: a) Manneskjan er optast fúsari á ad afsaka enn játa síuar ávyrdíngar, þess vegna mundi hún ecki heldur alvarlega ydrast syndanna, ef samvitskan kæmist ecki endur og síñum vid af Guds orda kröptugum áminníngum med samverkun heilags Anda; en þad stendur í siálfra vor valdi, hvert vér eptirá viljum færa oss slíkar advaranir í nyt og til frekari umþenkíngar, ellegar útrýma þeim úr hjartanu og standa þannig á móti Guds náð, hvar af vér meir og meir forherdumst.

b) Manneskjan gétur haft ángur af syndunum vegna hrædslu fyrir þeirra straffi. en einkanlega egum vér knýast til ángurs fyrir syndirnar, af blygdun vegna vors vanþacklætis vid hiñ góda og gædskuríka Gud, sem ecki einasta elur oss og vidheldur af einskiærri nád, heldur og sérílagi hefir látid kuñgjöra oss í sínu heilaga ordi þá miklu sæln; sem Kristur hefir oss útvegad, og þaradanki ecki heimtar añad af oss eñ þad, sem augljóslega horfir til vors saña gagns, og til ad afvenda vorri egin fortøpun.

c) Þegar ángrid vegna vorra synda er svo einlægt, ad vér af alvøru fordømist þad ílla, sem vér drýgt høfum, annadhvert med þaunkum, ordum eda verkum, þá er oss eckert takmark sett, hvad lengi þad skuli vara eda hvad mikid þad skuli vera.

Guð lítur einúngis eptir, hvert vort ángur sé einlægt ellegar ecki.

§. 4. Sannarleg trú á Jesúm Krist til sáluhjálpar, er iñifalin í því, að vér hofum það traust og huggunar at hvarf til Jesú Krists vors Endurlausnara, að þareð hañ, með siñi pínu og dauða friðþægði fyrir oss, muni Guð fyrirgéfa oss vorar syndir, svo framarlega, sem vér ydrumst þeirra af ollu hjarta og einsetj m oss að syndga ecki framvegis viljandi, heldur laga vorn lifnað eptir Jesú Krists heilaga lærdómi og hlýða honum, sem vorum réttum Herra.

Eph. 12. Vegna Jesú Krists vors Drottins, hofum vér djorfúng og aðgáng til Guðs, með trausti af trúnni á hann, Jóh. 6, 40.

Róm. 8, 33. 34. Hverr vill ásaka Guðs útvalda? Guð er sá, sem réttlætir. Hverr vill fordæma? Kristur er sá, sem dáinn er, já, miklu meira, sem líka er uppriśinn, situr við Guðs hægri hend og biður fyrir oss.

Merk: a) Það heyrir til trúariñar á Jesúm, að vér séum vissir um, að hann er heiminn kominn til að uppfræða

endurleysa syndugar manneskjur; þó er þetta ecki nóg til sannrar trúar, því sá gétur líka verid sannfærdur um þetta, sem med sínu líferni afneitar honum í því, ad hlýda ecki hans bodordum, Matth. 7, 21—23.

b) Vér verdum ad finna med siálfum oss, hversu mjøg vér þurfum Guds nádar vid ef vér viljum meta Krists endurlausn eins og verdt er; því annars væri vor trú eckert nema kold játníng med vørunum; þessvegna er einúngis sanna trú ad finna hjá þeim ydrandi, sem þeckja hvad andstyggileg syndin er, og hafa innilega laungun eptir Guds nád vegna Krists, Matth. 9, 12. 13.

c) Trúin gétur verid veik medan hugskotid finnur ecki neina upplífgandi huggun af ad tileinka sér Jesú Krists fridþægingu, edur þá þad stundum ángrast af hrædslu og efasemi; en þvílík trú er eugu ad sídur sønn og Gudi þócknanleg, þegar hún audsýnir sig med sannarlegri laungun eptir Guds nád vegna Krists, og kappkostar af fremsta megni ad gjøra þad, sem Gud vill, Mark. 9, 24.

d) Sú trú er daud og ávaxtarlaus, sem ecki betrar hugarfarid, og ecki audsýnir sinn krapt í gudrækilegu líferni.

Sønn og lifandi trú á ad sýna sig kroptuga og verkandi í dygdafullu líferni, Jak. 2, 14—20.

§. 5. *a*) Vér gétum ecki af egin kroptum snúid oss og trúad, þared syndin hefir veikt oss, samt megum vér ecki forsóma ad leggja allt kapp á vora sálar betrun.

Róm. 8, 7. Ad stunda þad, sem spillt náttúra vill, er fjándskapur í gégn Gudi, —þar þad strídir móti hans vilja— því, húit hlýdir ecki Guds løgmáli og gétur heldur ecki gjort þad, 1 Cor. 2, 14.

b) Heilagur Andi er ætíd reidubúinn til ad efla vora betrun, og láta oss framfara í því góda med Guds ordi, sem hann hefir sjálfur inngéfid þeim heilogu Skrifurum.

1 Cor. 6, 11. Postulinn Páll ber Corinthumønnum á brýn, ad nockrir medal þeirra hafi verid lastafullir, en nú — segir hann— erud þér þvegnir, þér erud helgadir, þér erud réttlættir í nafni Drottins vors Jesú og af vors Guds Anda, Phil. 2, 13. Eph. 3, 16.

Hebr. 13, 21. Fridarins Gud tilbúi ydur til allra gódra verka, til ad gjøra hans vilja, og verki þad med ydur, sem honum er sjálfum þócknanlegt, fyrir Jesúm Krist.

c) Af réttri brúkun Guds orda fáum vér rétta þeckíngu á Guds vilja, og odlumst krapt til ad laga vort lífnad eptir þeim, ef vér ecki sjálfir stöndum á móti nád þess heilaga Anda, sem í hugskotinu verkar med Guds ordi, og uppvekur í samvitskunni þær áminníngar, sem vér ecki megum nidurkéfja.

2 Tím. 3, 15—17. Þú kannt heilaga Ritníngu, sem gétur uppfrædt þig til sáluhjálpar med trúar lærdóminum um Jesúm Krist. Öll Heileg Ritníng er innblásin af Gudi og nytsamleg til lærdóms, til sannfæríngar, til leidréttíngar, til uppfrædíngar í réttlætinu, svo ad Guds madur sé algjerr til alls góds verks hæfilegur.

Merk: Til ad hafa Guds ord réttilega um hönd, útheimtist, ad vér heyrum þad og lesum med gaumgæfni, og einlægum ásetníngi til ad læra þad, oss til betrunar og sáluhjálpar. Þegar vér ecki þannig brúkum Guds ord, fær heilags Anda nád eckert verkad í sálunni, þared Gud, sem hefir géfid oss fullt vit og frjálsrædi, hverki vill né gétur þvíngad oss til góds med þeirri makt, sem vér ecki gétum móti stadid.

§. 6. Umvendt og rétt-trúandi kristin mañeskja gétur, eptir því, sem Gud hefir í sínu ordi lofad, verid sannarlega fullvís um, ad hún er hjá Gudi, vegna Krísts, réttlát ordin, og ad hennar fyrri syndir ecki tilreiknast henni, heldur skuli straffid fyri þær, vera heñi oldúngis eptirgéfid, þared Gud, vegna Krísts, tileinkar henni, eins og hlýdnu barni og trúum þénara aptur á mót sína nád og blessun.

Róm. 3, 24. 25. Vér verdum réttlættir án verdskuldunar af Guds nád, med þeirri endurlausn, sem Jesús Krístur hefir afrekad, hvern Gud tilsetti, ad hann skyldi vera sá nádarstóll, hvar leita ætti fyrirgéfníngar á syndunum, fyrir trúna á hans blód, edur á hans pínu og dauda.

2 Cor. 5, 21. Þann, sem ecki vissi af synd, hefir Gud gjört ad synd fyrir oss, edur í vorn stad látid fara med hann eins og sekann syndara, svo ad vér hans vegna yrdum réttlátir fyrir Gudi, Róm. 8, 1—4.

Merk: Í heilagri Ritníngu brúkast ýmislegir talshættir, til ad sýna hvernig til skuli gánga hjá þeirri syndugri mañeskju, sem betrast á af heilags Anda nádarverkunum.

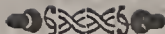

a) Ritníngin talar úm Guds köllun til mañaña, sem er í því innifalin: ad hañ í sínu ordi géfur þeim tilefni til ad girnast þá endurlausn, sem Kristur hefir útvegad, og þaradauk leitast vid med ödrum hætti, svo sem med þjáníngum og velgjorníngum, ad uppvekja þá til ad þenkja um þeirra andlegt ásigkomulag, Matth. 9, 13. 11, 28. 1 Thess. 2, 12. Ps. 119, 71. Róm. 2, 4.

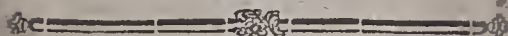
b) Ritníngin talar um upplýsíngu, og vill þar med láta skiljast ad heilagur Andi uppfrædi vorn skilníng med ordinu, svo vér fáum saña þekkíngu um Guds rád og vilja, er vidvíkur syndugra maña betrun og endurlausn, Eph. 1, 18. Post. Gb. 26, 17. 18.

c) Med ordinu endurfædíng géfur Ritníngin til kynna, þad sælufulla ástand, sem kristin mañeskja kémst í, þegar hún med sañri ydrun lætur af íllu, og med réttri trú á Krist fær lyst og löngun til góds, eda verdur ad añari og betri mañeskju, því þar med er eins og hún fædist ad nýu, þared heñar sinislag og hugarfar snúast frá íllu til góds, eptir Guds vilja, 1 Pét. 1, 3. Jóh. 3, 3. 2 Cor. 5, 17.

d) Þad, sem Ritníngin kallar helgun, er trúads kristins mañs dagleg framför í dygdum og gudhrædsln, sem eblist af samverkandi nád heilags Anda, med yduglegri brúkun Guds orda, bæn og árvekni, 1 Thess. 5, 23. 2 Cor. 7, 1. Róm. 12, 1. 2.

Þridja grein Trúarjátníngarinnar í Frædunum, sýnir í stuttu máli, hvernig heilagur Andi leidir manneskjuna med sínum nádar verkunum og ordinu til sannarlegs apturhvarfs og ávaxtarsamrar trúar á Jesúm Krist. En í annari bæninni í Frædunum uppfræumst vér til ad bidja um atstod heilags Anda, svo vér gétum ordid sannir kristnir, er sýni sig verduga ad vera þegnar í Krists nádar-ríki; og í þridju bæninni verdum vér minntir á þá hlýdni, sem vér erum Gudi um skyldugir, til ad audsýna med henni vora trú.

Sjötti Kapituli.

Um Trúarinnar ávexti í heilögu líferni.

§. 1. Þar af á ad sjást hvert vor trú á Krist sé sönn og lifandi, ad hún verkar í hjartanu hatur til allra synda, og þarámóti kroptuga eptirlaungun til ad breyta eptir Guds vilja í öllum hlutum til ad þóknast honum.

Jak. 2, 18. 26. Sýn mér trú þína af
verkum þínum, því eins og líkaminn er án
andar daudur, svo er líka trúin daud, þegar
hún er án verkanna.

Róm. 12, 9. Hafid andstygd á því, sem
vondt er, en haldid ydur fast vid hid góda,
Post. Gb. 15; 9.

Merk: a) Vér gétum ecki forþénad Guds
nád og eilífa sáluhjálp, þar vor bestu verk
eru ófullkomin, og Gud er sjálfur sá, sem
géfur kraptana til ad framqvæma þau,
Lúk. 17, 10.

b) Þad lítid gott, sem vér gjörum hér á
jördunni med stórum vanmætti og breisk-
leika, gétur ecki komid í samlíkingu vid
þá ómetanlegu gledi, hverrar þeir gud-
hræddu mega vænta í enn betra lífi. Þess-
vegna vill Gud einnig, ecki vegna verka
vorra, heldur af nád sinni, gjöra oss sálu-
hólpna, vegna vorrar trúar á Jesúm Krist,
Róm. 6, 23. Eph. 2, 8. 9.

c) Þad er öldúngis naudsynlegt, ad vér
breytum eptir Guds vilja, þótt vér ecki
þar med egum skilid ad fá hans nád, til
þess ad trúin sýni sinn krapt í gódum
verkum, því annars gétum vér ecki ordid
hæfilegir til ad taka á móti þeirri sáluhjálp,
sem Kristur hefir útvegad oss, Jak. 2, 14.
Róm. 2, 7. 10.

§. 2. Sérhvad þad, sem Gu
hefir bodid oss ad taka vara
er vor skylda. Í Lögmálinu, se
út var géfid á fjallinu Sínaí, eru þau n
mennilegu skylduverk í stuttu m
fyrirskrifud og innifalin í þeim tíu Bo
ordum, sem Gud baud Mósesi ad ri
á tvær steintöblur.

2 Mós. b. 20, 1—17. Gud taladi öll þessi o
og sagdi: 1.) Þú átt ecki ad hafa annarleg
Gudi fyri mér. 2.) Þú átt ecki ad legg
nafn Drottins Guds þíns vid hégóma; Þ
Drottinn mun ecki láta þann verda óstrafl
adann, sem misbrúkar hans nafn. 3
Minnstú ad halda hvíldardaginn heilagan
4) Heidra Födur þinn og Módur þín
svo þú lifir lengi í landinu. 5) Þú át
ecki ad slá í hel. 6.) Þú átt ecki ad drýg
sa hórdóm. 7.) Þú átt ecki ad stela. 8.
Þú átt ecki ad bera falskann vitnisburd mó
þínum náúnga. 9.) Þú átt ecki ad gir
ast hús þíns náúnga 10.) Þú átt ecki a
girnast þíns náúnga ektaqvinnu, ellegar han
þjón, ellegar hans þjónustuqvinnu, ellega
hans uxa, ellegar asna, ellegar nockud, se
heyrir þínum náúnga til.

Merk: Guds løgmál, sem er innifalid í þeim tíu bodordum, er ad sønu einkanlega fyrirskrifad Gydíngum, en þad inniheldur samt þau skylduverk, sem sérhver manneskja á ætíd ad géfa gætur ad, því þau þéna til ad efla bædi vort egid og annara sanna gagn, Róm. 3, 31. 13, 8. 9.

§. 3. Sá er tilgángur allra Guds Bodorda, eptir Krists egin útleggíngu, ad efla og stadfesta hjá manneskjunum framqvæmdarsama elsku til Guds, sjálfra þeirra og náúngans.

Matth. 22, 37—40. Jesús sagdi: Þú átt ad elska Drottinn Gud þinn af øllu hjarta, allri þinni sálu og øllu þínu hugskoti, þad er hid fyrsta og stærsta bodord; en hitt annad er: þessu líkt: þú átt ad elska náúnga þinn eins og sjálfann þig. Í þessum tveimur bodordum er innifalid allt løgmálid og Spámennirnir, Róm. 13, 10.

Merk: Þad er ecki nóg, ad vér einúngis eptir voru náttúrufari gjørum eitt eda annad gott, sem kann ad vera oss gédfeldt; ecki heldur er þad sannarlegt gódverk, þó vér gjørum gott einúngis til ad fá hrós hjá mønnum, edur af ótta fyrir straffi og saksóknum, ef þad væri ógjört látid. Oss byrjar í øllu, sem vér gjørum,

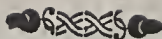
hafa þann tilgáng, ad audsýna kjærleikañ, Gal. 5,6. 1 Jóh. 3,23.

A) Um Skylduna vid Gud.

Vér egum ad dýrka Gud, eins og vorn Skapara, Yfirherrá, stærsta Velgjorara og elskuríkasta Fodur, bædi innvortis í sálunni, med vorum þaunkum og girndum, og líka útvortis med ordum og athøfnum.

1 Cor. 6,20. Þér erud dýru verdi keyptir, vegsamid þessvegna Gud med ydar líkama og med ydar ondu, sem Gud á, Mal. 1,6.

Merk: Vér egum einlæglega ad dýrka Gud, svo vér ecki einúngis bidjum hañ, lofum hañ og þockum honum med ordunum, edur audsýnum honum útvortis lotníngu; heldur byrjar oss líka einkum ad audmýkja oss fyrir honum í hjartanu, óttast hañ og elska, líka sýna lyst og laungun í ollu vorri framferdi til ad breyta eptir hans vilja; þvi annars verdur vor Gudsdýrkan ad hræsni, sem fyrir þeim alvísa og heilaga Gudi er mesta andstygd, 1 Sam. 15,22. 23. Es. 1, 11—18. Matth. 6,1—18. 23,13—33. Mark. 7,1—13.

I. Innvortis Guds-dýrkanin.

§. 1. *a*) Vér egum ad tilbidja Gud einann, því hann er vor Skapari og sá einasti sanni Gud.

Matth. 4, 10. Jesús sagdi: Drottinn Gud þinn áttú ad tilbidja og dýrka hann einann, Ps. 99, 5.

b) Hverr, sem réttilega tilbidur Gud, á med audmjúkri lotníngu vidurkénna hans allraſtærſtu fullkomlegleika, halda hann fyrir hid hærſta góda, og líka vid sérhvert tækifæri audsýna í verkunum, ad hann vyrdir Gud yfir alla hluti framm.

Ps. 99, 5. Upphefjid Drottiñ vorn Gud og tilbidjid fyrir hans fótſkör, því hann er heilagur.

§. 2. *a*) Vér egum ad óttast Gud, því hann er heilagur og réttlátur.

Préd. 12, 13. Ottast þú Gud og haldtú hans bodord, því þad ber ollum mennum ad gjøra, Post. Gb. 10, 35.

b) Gudhrædslan á ad sýna sig í því, ad vér tøkum oss umhyggjusamlegann vara fyrir ollu því, sem vér holdum Gudi sé á móti.

Ordsq. b. 16. 6. Af ótta fyrir Drottni, fordaſt menn hid ílla.

c) Vér megum ecki óttaſt Gud eins og óviljugir þrælar, af qvída fyrir ſtraffinu, heldur eins og hlýdin börn, því hañ er ſvo gódur og gædſkuríkur Fadir.

Róm. 8, 15. Þér hafid ecki medtekid þrældóms lunderni, ad þér þirſtud aptur ad verda hræddir, heldur hafid þér fengid óſka-barna hugarfar, af hverju vér kollum: Abba elſkulegi Fadir! 1 Móſ. b. 39, 9.

§. 3. a) Vér egum ad elſka Gud yfir alla hluti fram, því hann er vor ſtærſti Velgjorari, og af Kriſti frid-þægdur Fadir.

1 Jóh. 4, 19. Látum oſs elſka hann, því hañ elſkadi oſs ad fyrra bragdi, 1 Jóh. 5, 1.

b) Elſkan til Guds útheimtir, ad hugurinn iñilega gledji ſig af honum, og finni hjá ſér ſtærſtu löngun eptir ad þóknaſt honum, med því ad breyta eptir hans vilja.

1 Jóh. 5, 3. Í því er elſkan til Guds innifalin, ad vér holdum hans bodord, en hans bodord eru ecki þúng, Pſ. 18, 2.

§. 4. *a*) Vér egum ad hlýda Gudi, því hann er ecki einúngis vor ædsti, heldur og líka sá vísasti og besti Yfirherra.

Jer. 11, 4. Drottinn sagdi: Hlýdid mér og gjerid allt, sem eg hefi bodid ydur, þá skulud þér vera mitt fólk og eg — eg skal vera ydar Gud, Post. Gb. 5, 29.

b) Hlýdnin vid Gud er í því innifalin, ad vér ætíd med fúsum vilja leggjum allt kapp á ad laga vort siñislag og framferdi eptir Guds vilja til ad þócknast honum, og alvarlega taka oss vara fyrir því, ad brjóta hans bodord af ásetníngi.

Ps. 143, 10. Drottinn! kénn þú mér ad gjöra þad, sem þú vilt, því þú ert minn Gud, 1 Pét. 1, 14. 15.

§. 5 *a*) Vér egum ad reida oss uppá Gud, því hañ bædi vill og gétur géfid oss tímanlega, andlega og eilífa velferd.

1 Pét. 5, 7. Kastid allri ydar áhyggju uppá Drottinn, því honum er annt um ydur, Ps. 55, 23.

b) Ad reida sig uppá Gud er sama, sem ad treysta honum, og er innifalid í því, ad vér séum fullkomlega sann-

færdir um, ad Gud, vegna Jesú Krists, vilji gjøra oss hluttakandi í øllu því góda, sem hann hefir lofad oss í sínu ordi, líka ad hann, eptir sinni alvísu rádstøfun, vilji veita oss sína hjálp med besta máta og á haggvæmustu tíd.

Ps. 146, 5. 6. Sæll er sá, hvers hjálp Jakobs Gud er, sá, sem hefir stadfasta von til Guds, sem gjerdi himininn og jørdina og sjóinn og allt þad, sem er í þeim; til hans, sem heldur trygd æfinlega, Jer. Harmagr. 3, 25. 26. Róm. 8, 32.

Af øllu þessu fylgir þá framvègis:

§. 6. Vér megum ecki tilbidja neitt annad í stadinn fyrir sanna Gud, hverki Engla, né helga menn, né sól, né túngl, né bílæti, ellegar neitt annad þvílíkt, og ecki heldur reida oss uppá þad, í stadinn fyrir ad setja vort trúnadartraust til þess sanna Guds, því hann eíngis er vor Drottinn og Skapari; annars syndgum vér á móti fyrsta Bodordinu og gjørum oss seka í afgudadýrkun.

2 Mós. b. 20, 3. 4. Drottinn sagdi: Þú átt ecki ad hafa annarlega Gudi fyrir mér. — Þú mátt ecki smída þér neina útheggna eda annarslags mind eptir því, sem er á himninum uppi ellegar á jørdunni nidri ellegar í vøtnunum undir jørdunni — þú átt ecki ad tilbidja edur dýrka þad, Es. 42, 8. Post. Gb. 17, 29.

§. 7. Vér megum ecki elska siálfa oss ellegar neitt annad meir eñ Gud eda jafnt Gudi, ecki heldur megum vér treysta uppá siálfa oss, adra meñ ellegar adra hluti, meir eñ uppá Gud, vegna þess hann einn er vor almáttugi og stærsti velgjorari

Jer. 17, 5. Svo sagdi Drottinn: Bølvadur veri sá madur, sem treystir uppá manneskjuna og hefir holdid fyri sinn arm — ellegar heldur ad sér sé óhætt med vanmáttugrar manneskju varatekt — og hvers hjarta víkur frá Drottni.

Ordsq. b. 3, 5. Treystú Drottni af øllu þínu hjarta, en reiddú þig ecki fast á þitt hyggju-vit.

§. 8. Vér egum daglega ad strída móti þeim syndsamlegu girndum, sem Gudi eru á móti, og aldrei brjóta

hans boðorð af ótta fyri mönnum, edur elsku til þeirra, því hann er sá heilagur Guð, hvern vér egum að óttast, og líka sá gódur og vísdómsfullur Drottinn, sem vér egum að elska og hlýða framyfir alla hluti.

1 Jóh 2, 15—17. Elskið ecki veröldina og ecki þá hluti, sem í henni eru; ef nockurr elskar veröldina, þá er elska til Födursins ecki í honum; því allt það, sem í veröldinni er, sem er: lyst holdsins, fýsn augnanna og drambsamt líferni, það er ecki af Födurnum, heldur af veröldinni. Veröldin forgengur og hennar lystíngar, en sá, er gjörir eptir Guðs vilja, blífur að eilífu.

Orðsq. b. 1, 10. Sonminn! þegar íllir skálkar locka þig, þá fylg þeim ecki.

§. 9. Vér egum að auðsýna vorum náúnga einlæga elsku, til merkis um, að vér án yfirdrepskapar elskum Guð, sem vill að kjærleikurinn sé eins ríkur hjá oss, eins og hann er hjá sjálfum honum; þaradauki egum vér að leggja kapp á, að breyta eptir Guðs vilja í öllum hlutum.

1 Jóh. 4, 21. Þetta boðorð höfum vér af honum: að hverr, sem elskar Guð, hann

á líka að elska sinn bróður. 1 Jóh. 3, 17. 18. 4, 7—13.

1 Jóh. 2, 5. Hverr, sem hans orð varðveitir, í honum er sannarlega elskan til Guðs fullkomin, Jóh. 15, 14.

Merk: Þan Skylduverk, sem viðvíkja innvortis Guðs-dýrkun, eru í stuttu máli innfærð í Lúthers útleggingu yfir fyrsta Boðorðið í Fræðunum.

II. Utvortis Guðsdýrkanin.

§. 1. a) Vér eigum að lofa og vegsama Guð, því hann er sú fullkomnasta og æðsta Vera.

Ps. 72, 18. 19 Lofaður veri Drottinn Guð, Israels Guð! hann, sá einn gjörir dásemdar verkin; blessuð sé hans dýrðarfulla hátign að eilífu, og öll lönd uppfyllist með hans dýrkun!

b) Guð lofast og vegsamast þegar vér annaðhvert með bænum, sálmum eður samtali við aðra, hrósum Guðs ypparlegu eginlegleikum og miklu dásemdar-verkum af klöcku hugar-þeli, sem fullt er af heilagri lotningu fyrir honum.

Ps. 145, 3. 4. Mikill er Drottinn og mjøg loflegur, hans makt er óransakauleg; sérhver kynslód mun fyrir annari hrósa þínum verkum, Drottinn! og kunngjøra þitt veldi.

§. 2 *a*) Vér egum ad þacka Gudi, því hann veitir oss svo mikla velgjørnínga, og audsýnir oss svo mikla nád vegna Jesú Krists.

Eph. 5, 20. Þackid ætíd Gudi Fødur fyrir alla hluti, í nafni vors Drottins Jesú Krists, 1 Theff. 5, 18.

b) Ef vér egum ad géta þ a c k a d G u d i r é t t i l e g a, þá ber oss ad k a n n a s t v i d og audmjúklega j á t a, ad G u d s mikla m i s k u n s e m i vid oss er lángtum m e i r i enn vér høfum t i l u n n i d, og þaradauki egum vér ad færa oss hans v e l g j ø r n í n g a r é t t i l e g a í n y t, eins og hann hefir tilætlad.

Ps. 118, 1. Þackid þér Drottni, þvíad hann er gódur, og hans miskunsemi varir eilíflega, Ps. 105, 1.

§. 3. *a*) Vér egum ad b i d j a G u d og á k a l l a h a n n, því hann einn rædur fyrir vorri tímanlegri og eilífri velferd, þar Kristur, vor Talsmadur, hefir einninn

opnad ofs adgáng til hans, svo sem vors gædskuríka og elskufulla Föðurs.

Lúk. 11, 9. Jesús sagdi: Bidjid, þá mun ydur géfast; leitid, þá munud þér finna; knýid á, og mun fyrir ydur upplokid verda, Ps. 50, 15. 145, 18. 19.

b) Þad heitir bæn og ákallan, þegar vér framberum fyrir Gud, annadhvert í huganum edur med munninum vora laungun eptir einhverju gódu, sem ofs er lofad í hans ordi, og sem ofs sýnist naudsynlegt til vorrar egin edur annara velferdar.

1 Jóh. 5, 14. Þessi er sú djørfúng, sem vér høfum til hans, ad ef vér bidjum um nockud eptir hans vilja, þá heyrir hann ofs.

§. 4. Þared Sunnudagurinn er tilskickadur til opinberrar Guds-dýrkunar, þá á sérhverr kristinn madur ad fara til kirkju, sér og ødrum til uppbyggíngar af Guds orda heyrn og lestri, líka uppbyggíngar af því, ad lofa Gud og þacka honum sameiginlega med ødrum sínum samkristnum, svo þeir innbyrdis stadfestist í dygd og gudhrædslu; og frá því á ecke rt ad hindra ofs, nema

sjúkdómar, eda onnur þvílík forfoll, sem ecki verdur hjá komist.

2 Mós. b. 20, 8. Drottinn sagdi: Minnstú ad halda helgann hvíldardaginn, Lúk. 11, 28. Cól. 3, 16. Látid Krists ord búa ríkuglega medal ydar, svo ad þér kénnid og áminnid ydur sjálfa innbyrdis med allskonar vísdómi og sýngid fagra sálma, lofsaungva og andleg qvædi fyrir Drottni í ydar hjortum, Hebr. 10, 25.

Hér af fylgir enn fremur:

§. 5. *a*) Vér megum hverki brúka Guds nafn gálauslega né athugalaust, allrasízt vanheidra þad med nockurslags misbrúkun, miklu heldur erum vér skyldugir til ad lofa og vegsama Gud.

2 Mós. b. 20, 7. Drottinn sagdi: Þú átt ecki ad leggja nafn Drottins Guds þíns vid hégóma, því Drottinn mun ecki láta þann óstraffadann, sem misbrúkar hans nafn.

b) Guds nafn vanheidrast med ad formæla, þegar vér annadhvert í Guds eda Krists nafni óskum ílls sjálfum oss eda odrum. Slíkar formælíngar géta og skéd med morgu odru móti,

sem auglýsir allteins blygdunarlaust sinnislag, er ecki svísist neins í Guds allraheilögustu nálægd, né géfur gaum ad, hversu mjög hver einn manneskja á ad elska sjálfa sig og náúngann.

Jak. 3, 10. Af sama munni framgengur bædi blessan og bölvan; brædur mínir! þetta má ecki svo tilgánga, Róm. 12, 14.

c) Guds nafn vanheidrast med ad sverja, þegar einhverr í daglegu tali gálauslega vitnar til Guds eda Krists, til ad stadfesta þar med ord sín.

Matth. 5, 34—37. Þér skulud eldúngis ecki sverja, en ydar ræda skal vera já, þegar játa skal og nej, þegar neita á, því hvad, sem þar er frammyfir, er vondt.

§. 6. a) Þegar vér egum opinberlega ad sverja, megum vér ecki gleyma því, ad sá alvísi Gud, hvern vér köllum til vitnis, er bædi réttlátur og heilagur Gud, sem hatar allt óhreinlyndi, og ad hann mun straffa þá, sem sverja ránglega, því þeir vanbrúka hans nafn til ad hylja med íllsku og rángindi.

2. Mós. b. 20, 16. Drottinn sagdi: Þú átt ecki ad bera falskann vitnisburd á móti þínum náúnga.

Zach. 5, 4. Eg lét bølvun útfara — segir Drottinn Zebaoth — svo hún komi yfir þjófsins hús og þess, sem sver ránglega vid mitt nafn, Mal. 3, 5.

b) Menn sverja eid eptir yfirvaldsins skipun, stundum til stadfestíngar uppá, ad vér skulum eckert segja edur vitna annad enn þad, sem vér vitum fyrir víst ad satt er; og stundum til fullvissu um, ad vér viljum trúlega lifa eptir því, sem oss er fyrirsett og vér høfum undirgengist.

Hebr. 6, 16. Manneskjurnar sverja vid þann, sem er ædri enn þeir sjálfir, og sá eidur gjørir enda á allri þrætu til ad fá fullvissu, 5 Mós. b. 6, 13.

c) Hverr, sem fremur meinsæri eda sver ránglega, kann ad álítast ecki einúngis eins og blygdunarlaus gudslastari, vegna þess hann manar hins alvísa Guds réttlæti móti sér, heldur og líka eins og fjandmadur sinna samkristinna, hverra velferd og æru hann opt spillir, svo sá saklausi verdur fyrir hallanum, en hinn seki sleppur óstraff-

adur og fær aptur tækifæri til ad koma meiru íllu af stad.

1 Tím. 1, 10. Postulinn Páll leggur meinsæris-menn ad jefnu vid mordíngja og verstu íllvirkja.

§. 7. Vér megum ecki fara med galdur, sem er hjátrúar- og heimskufull vanbrúkan á Guds ordi, til ad fremja kukl eda særa ellegar til annara þvílíkra heimskulegra fyritekta, af rángri ímindun um, ad menn med þessu géti læknad manneskjur eda fénad, sýnt hverr stolid hafi, varnad tjóni og óluckú eda annad þvílíkt.

5 Mós. b. 18, 10—12. Enginn á ad finnast hjá þér, sem fer med spádóma eda er dagveljari, ellegar tekur mark á fugla qvaki, ellegar fremur kukl, edur særínga-madur, ellegar fer til spásagnar manna, ellegar útþýdir fyriburdi, ellegar leitar frétta af framlidnum, því hverr, sem þvílíkt gjerir, er andstyggilegur fyrir Drottni.

§. 8. a) Vér megum ecki vanhelga hvíldardaginn med ónaudsynlegri vinnu, því hann dag egum vér sérílagi, eptir Guds bodi, ad halda heilagann med andakt og gudrækilegum umþenkingum.

Ps. 95, 1. 2. Komid! látum oss med gladværd lofsýngja Drottni! látum oss af fögnudi hátt lofsýngja vorum volduga Frelsara! látum oss koma fyrir hans ásjónu med þackargjerd.

b) Þad er sañgjarnlegt og Guds vilja samqvæmt, ad Suñudaguriñ sé mønum og sképnum til hvíldar og endurlífgunar eptir viñu þeirra; þessvegna kallast líka þessi dagur, sem kristnir menn halda heilagann í Krists upprisu minníngu, ennþá hvíldardagur.

2 Mós. b. 23, 12. Sex daga skaltú verk þitt vinna, en sjöunda daginn áttú ad hafa fyrir hvíldardag, svo ad þinn uxi og þinn asni géti fengid hvíld og þinnar ambáttar sonur og sá framandi géti endurnært sig, 2 Mós. b. 20, 8—11.

Merk: Skylduverkin, sem vidvíkja útvortis Guds-dýrkun, eru stuttlega útmálud í ødru og þridja Bodordum Frædanna.

B.) Um Skylduna vid sjálfa oss.

Vér egum ad elska sjálfa oss og einkanlega láta oss vera annt um vort-

ar sálar velferd, líka egum vér ad stunda eptir sannarlegu gagni líkama vors, sem og ad efla med leyfilegum hætti vora tímanlega velferd, eins og samqvæmt er Guds ordi og vilja.

Matth. 6, 33. Jesús sagdi: Leitid fyrst Guds ríkis og þess réttlætis, sem honum er þócknanlegt, þá munud þér fá í vidbót allt, sem þér medþurfid.

Merk: Manneskian elskar sig ecki siálfa réttilega, þegar hún sækist einúngis eptir ad sedja sínar jardneskar girndir, án þess ad hirda um sína sáluhjálp, eda gefa gætur ad því, sem hún er bædi Gudi og ödrum mönnum skyldug um.

I. Umhyggja fyrir sálunni.

§. 1. Vér egum ad láta oss vera umhugad um, ad vor skynsemi upplýsist meir og meir, med skynsamlegri þeckíngu, sérdeilis um Guds vilja og hans ród til vorrar sáluhjálpar.

2 Pét. 3, 18. Varid í vors Drottins og Endurlausnara Jesú Krists nád og þeckíngu, Ordsq. b. 2, 10. 11. 1 Cor. 14, 20.

§. 2. Vér megum ecki láta vorn vilja stjórnast af neinum vondum til-

hnegíngum, heldur egum vér af fremsta megni kappkosta ad laga þær eptir því, sém vorri skynsemi sýnist ad vera rétt og tilheyrilegt, eptir Guds orda reglu.

Ordsq. b. 16, 32. Sá, sem stjórnar gédi sínu er betri enn sá, sem yfirvinnur borgir, Gal. 5, 24.

§. 3. Vér megum ecki afsaka vorar ávirdíngar, heldur képpast eptir, eins og Gud hefir látid Krist kéña oss, ad sjá æ meir og meir vid þeim og afleggja þær.

2 Cor. 7, 1. Med því vér höfum þvílíkt fyrirheit, mínir elskanlegir! þá látum oss hreinsa oss af allri saurgun holdsins og andans, og höldum áfram í helguninni med gudhrædslu, 1 Jóh. 1, 6.

§. 4. Vér egum med gaumgæfni ad vaka yfir samvitsku vorri, svo vér ecki vísvitandi ofþýngjum hana med neiñi synd.

Post. Gb. 24, 16. Postulinn Páll sagdi: Eg æfi sjálfann mig í ad hafa jafnan óskérdta samvitsku fyrir Gudi og meunum.

§. 5. Vér egum opt ad þenkja um daudann, sem fljótt gétur ad óvörum yfirfallid oss, þó svo, ad vér hverki skélfumst af honum, ellegar lifum med sorg og

óróſemi, heldur á þad ad þéna til þeſs, ad vér því betur undirbúum oſs í ſoñum Guds ótta til ſáluhjálplegrar burtfarar.

2 Cor. 5, 8. 9. Vér erum hughrauſtir og hefum miklu meiri lyſt til ad vera fjærlægir frá líkamanum og heima hjá Drottni; þeſsvegna kappkoſtum vér líka, hvert ſem vér erum heima eda fjærverandi, ad vera honum þócknanlegir, Pſálm. 90, 12. Phil. 1, 23.

II. Umhyggja fyrir Líkamanum.

§. 1. Vér megum hverki med áſetníngi taka ſjálfir af oſs lífid, ſem er sú ypparſta gáfa, er Gud hefir géfid oſs, né viljandi ſkada vora limu edur heilſu, því þar med reynum vér til med heimſkulegri ofdirfſku ad taka rádin af Gudi, ſem einſamall hefir vald yfir lífi og líkama manneſkjunnar, en ſviptum náúngañ þeirri adſtod, ſem hann med rétti mátti af oſs heimta; þaradauki breytum vér ſvo grimdarlega vid ſjálfa oſs, ad ecki finnaſt dæmi til ſlíks medal ólmuſtu villudýra.

Róm. 14, 7. 8. Enginn af oſs hefir rád á ad lifa edur deya eptir vild ſinni, því

hvert sem vèr lifum, þá erum vér á Drottins valdi, ellegar deyum, þá erum vér eins í Drottins valdi; þad er ad skilja: hvert, sem vér lifum ellegar deyum, þá á Drottinn rád yfir oss, 1 Cor. 6, 19. 20. 1 Sam. 31, 4. 2 Sam. 17, 23 Matth. 27, 5.

§. 2. Vér eigum ad fordast allt óhóf í mat og dryck, sem einúngis spillir heilsunni og eydir vorri formegun, en gjörir oss óhæfilega bædi til ad lofa Gud og líka vinna þad, sem oss ber ad gjöra.

Lúk. 21, 24. Jesús sagdi: Varid ydur sjálfa ad ydar hugskot aldrei ofþýngist af ofáti edur ofdryckju, Róm. 13, 13

Gal. 5, 21. Ofdryckja og ofát teljast med þeim hlutum, um hverja Postulinn Páll segir: ad þeir slíkt gjöri, muni ecki ödlast Guds ríki, Ordsq. b. 23, 20. 21.

§. 3. Vér egum ad halda oss frá hórdómi og allslags lauslæti, bædi innvortis í þaunkunum og útvortis med verkinu; því þar af spillist líkaminn og sálin saurgast, svo hún verdur óhæfileg til ad hugsa um nockud gott, og missir alla laungun eptir dygd og Guds ótta, en audsýnir því frekar sínar saurugu girndir í ordum og vidmóti ödrum til hneixlis.

2 Mós. b. 20, 14. Drottinn sagdi: Þú átt ecki ad d ýdja hór, Matth. 5, 27. 28.

1 Þess. 4, 3—5. Sá er vilji Guds, ad þér helgist og umflýid hóranir, svo hverr og einn stundi ad halda sínum líkama í hreinlísi og sóma, en ecki girndarbruna eins og heidíngjarnir, sem ecki þeckja Gud.

Eph. 5, 3—5 Eptir sem heilegum hæfir, á hverki frillulísi né nockurskonar óhreinleiki edur ágirni svo mikid, sem nefnast medal ydar; né blygdunarleysi, né fíblslegt hjal, edur gárúngaháttur. hvad ecki er sómasamlegt, heldur miklu fremur þackargjerd; því þad vitid þér, ad enginn frillulísis-madur, edur óhreinn, edur ágjarn. hverr ad er skurdgoda dýrkari, hefir hlutskipti í Krists og Guds ríki, 1 Cor. 6, 15—20.

Merk: Í Frædunum er vid siötta Bodordid stutt útskiring. um kristilegt skírlísi, og í siøttu Bæninni finnst upporfan til ad bidja Gud um nád og styrk, ad standa á móti þeim freistingum, sem í þeim efnum kynnu ad mæta oss.

III. Umhyggja fyrir vorri tímanlegu velferd.

§. 1. *a*) Vér egum kappkosta ad ebla vora velgengni, bædi med ástundun í voru rétta kalli og embætti, og med forsjállegri sparsemi, svovel sjálfum oss til gagns, sem og líka til ad géta hjálpad ödrum, er vidþurfa.

Post. Gb. 20, 34. 35. Postulinn Páll segir til Ephesus-manna: Þér vitid sjálfir, ad þessar hendur hafa fyrir mér unnid til minnar naudþurftar og þeirra, sem med mér vóru. Allt sýnda eg ydur, ad svo byrjar oss ad vinna og veika ad annast og minnast orda Drottins Jesú þar hann sagdi: sælla er ad géfa enn þyggja. 1 Tím. 6, 17. 18.

b) Í því ad stunda gagn vort, egum vér ad varast ólöglegañ ávinning eda ágirnd og ecki sækjast eptir audæfum, sem opt misbrúkast til ofmetnadar og óhófs.

1 Tím. 6, 9. 10. Þeir, sem ríkir vilja verda falla í freistni og snörur og margskonar heimskulegar og skadnæmar girndir, sem manneskjunum sökva í eydileggíngu og tapun, því ágirndin er rót alls ílls, Lúk. 12, 15. 1 Cor. 6, 10.

§. 2. *a*) Vér egum ad képpast eptir ad áviña oss heidur, vera í afhaldi og reiknast trúverdugir af vorum medbrædrum, þó samt ecki med ødru eñ rádvendni og kostgæfni í voru rétta kalli og embætti.

Phil. 4, 8. Kjærir brædur! hvad, sem sannarlegt er og sidsamlegt, hvad réttvíst er, hvad skírlíft er og ástsamlegt, hvad, sem er gott asspurnar, hvad dygdugt er, hvad hrósverdt er, hugsid þar eptir!

b) Þótt vér hofum ødlast allann þañ heidur, sem vér æskja kynnum, megum vér samt ecki falla til metnadar edur drambsemi, heldur ætíd stunda kristilegt lítillæti, því vér egum ad vita, ad alla hluti hofum vér af Gudi þegid, og ad oss ysirsjest optlega, svo vér þurfum fyrirgéfníngar vid.

Gal. 5, 26. Látum oss ecki sækja eptir hégóma hrósi, og hverki øgra hverr ødrum, né øfunda hverr annann, Róm. 12, 10.

1 Pét. 5, 5. Verid skrýddir med lítilæti, því Gud mótstrídir dramblátum, en lítillátum géfur hann nád, Matth. 23, 12. Ordsq. b. 29, 23.

§. 3. *a*) Vér megum njóta ánægju í þessu lífi, af því ad brúka réttilega þá mörgu gódu hluti, sem Gud hefir sínum skopudu skepnum til gagns og gledi géfid, líka hofum vér mikla ánægju af vinnu vorri, þegar vér tilbærilega og med gladværu sinnislagi gjorum hana.

Ps. 31, 8. Gledja skal eg mig, Drottinn! og vera gladvær af þinni miskunsemi, Phil. 4, 4. Ordsq. b. 17, 22.

b) J vorri gledi egum vér ad taka oss vara fyrir ollu því, sem strídir á móti gódri sidsemi, edur því, sem Gud hefir bodid í sínu ordi, og ecki álíta hana svo sem helzta tilgáng vinnu vorrar, heldur eins og ávoxt af henni.

1 Cor. 7, 31. Þeir, sem brúka þennann heim, ega ad vera eins og þeir, sem ecki misbrúka hann.

§. 4. *a*) Vér egum ad audsýna oss þolinmóda í mótlætinu, svo vér hverki orvæntum né látum til vor heyra výl og harmatolur, heldur séum ánægdir med þad, sem Gud vill vera láta, í vissri von um, ad hann ecki uppáleggi

oss þýngri byrdi, enn hann siálfur vill géfa oss krapta til ad bera, og trúum stadfastlega, ad eptir hans tilætlun skuli þetta andstreymi þéna oss til gagns og góda.

Hebr. 10, 35. 36. Kastid ecki burt ydar örugga mód, hver mikil laun mun ödlast; því þér þurfid á stöduglyndi ad halda, svo ad nær þér hafid giört Guds vilja, fáid ad ödlast þad, sem ydur hefir verid lofad, Róm. 8, 18.

b). Vorar þjáníngar géta opt orsakast med ýmsu móti af siálfum oss, en sá alvísi Gud lætur oss þær ad höndum koma til þess, vér athugum vora bresti, betrum vorn lifnad, höldum voru sinni því meir frá hégóma veraldarinnar og lærum ad leita vorrar kiærustu gledi af ad halda oss til hans med bæn og andakt.

Hebr. 12, 5. 6. Minn son! vyrd ecki lítils typtun Drottins og örvýlnast ecki þá hann ávítar þig; því hvern, sem Drottinn elskar, hann agar hann, Ps. 119, 7. Róm. 5, 3—5.

§. 5. Vér egum ad fordast allt ydjuleysi, hvert ad er orsok til mikils ills,

og taka oss vara fyrir ad vera ødrum til Þýngsla, heldur egum vér þarámót med kostgæfileari ydni og ástundun, hvert í sínu standi, ad leita vorrar atvinnu, því Gud hefir géfid oss kraptana til þess, ad vér skulum brúka þá, og efla þar med vort egid og annara gagn.

1 Þess. 4, 11. 12. Vér áminnum ydur, kjærir brædur! ad þér kostgæfid ad lifa í spekt og ydvart egid ad stunda, og ad vinna med ydar egin høndum, eins og vér hefum bodid ydur, svo ad þér gétid sómasamlega umgengist þá, sem ecki eru af søfnudinum og ad þér séud uppá engann kómnir, 2 Þess. 3, 11. 12. 1 Pét. 4, 11.

C.) Um Skylduna vid Náúngañ.

Vér erum skyldugir ad elska vorn náúnga eins selfskvalaust og sjálfa oss, þessvegna egum vér ad breyta svo vid hann, eins og vér viljum ad hann breyti vid oss. Þar fyrir egum vér ad bera umhyggju fyrir hans sálu, hans líkama og hans tímanlegu velferd,

Matth. 7, 12. Jesús sagdi: Hvad, sem þér viljið mennirnir gjeri ydur, þad egid þér líka þeim ad gjera, því svo er kénnt í lögmálinu og Spámanna-bókunum, 3 Mós. b. 19, 18.

Merk: Sérhverr sá, sem er manneskja, er líka vor náúngi og hefir sama rétt eins og bródir til kjærleika vors og þénustusemi, hvert sem hann er innlendur eda útlendur, kristinn eda gydíngur, tyrki eda heidíngi, vinur eda óvinur, ædri eda lægri stéttar ríkur eda fátækur, og þegar hann þarf hjálpar vid af oss, þá erum vér skyldugir til ad hjálpa honum af fremsta megni án manngreinar álits, Lúk. 10, 25—37. Post. Gb 17, 26.

I. Umhyggja fyrir Sálu Náúngans.

§. 1. Vér eigum svo mikid, sem oss er mogulegt, ad greida veg vors náúnga til betra lífs í ödrum heimi, og þessvegna hjálpa honum bædi med nytsamlegri tilsögn, gódum áminníngum, kjærleiksfullum ádvörunum og umfram allt med gódu eptirdæmi, því Kristur hefir endurleyst hann eins og oss, til þess

ad hann áſamt med oſs ſkyldi eignaſt ei-
líf a ſáluhjálp.

Jak. 5, 19. 20. Brædur mínir! ef nock-
urr á medal ydar villiſt frá ſannleikanum, en
einhverr umvendir honum, ſá ſkal vita, ad
hverr, ſem ſnýr ſyndaranum frá villu hans
vegar, mun frelſa ſálu frá daudanum og hyl-
ja fjølda af ſyndum, 1 Theſſ. 5, 14. Hebr.
10, 24.

§. 2. Vér egum v a r a ſ t ad k é ſ j a nid-
u r l y ſ t n á ú n g a vors til þeſs, ſem g o t t
er, þeſsvegna meaum vér ecki géfa honum
hneixli, med ſyndſamlegum ordum edur ó-
gudlegu framferdi, ecki heldur koma hon-
um til þeſs, ſem i l l t er, annadhvert med
hótunum, til-lockunum, edur med raung-
um fortølum.

Lúk. 17, 1. 2. Jeſús ſagdi vid ſína Læriſveina:
Omøgulegt er ad hneixlanir komi ecki, en vej
þeim manni frá hverjum þær koma! þarfara
væri þeim ad mylnuſteinn hengdiſt um háls
honum og honum væri ſeckt í ſjáfardjúp, enn
hann hneixli einn af þeſſum ſmælíngjum.

2 Tím. 3, 13. Vondar manneſkjur og
ſvikarar verſtna meir og meir; þeir ſvíkja
og verda ſviknir.

§ 3. *a*) Vër egum ecki láta egna ośs til heiptar-reidi móti vorum náúnga eda fá hatur til hans og leitaſt vid ad hefna vor, þegar hann misbrýtur vid oſs, ſvo vër gjörum honum ecki hjarta-ſorg, til qvalar á ſálu eda líkama.

Eph. 4, 26 27. 31. Ef þër reidiſt, þá ſyndgid ecki, látid ecki ſólina undirgánga yfir ydar-reidi — Géfid ecki tækifæri þeim, ſem ber róg — Öll beiſkyrdi, heipt, reidi, hávadi og íllyrdi ſéu lángt frá ydur, áſamt allskonar íllmenníſku.

1 Jóh. 3, 15. Hverr, ſem hatar bródur ſinn, ſá er mordíngi, en þër vitid, ad enginn mordíngi hefir eilíft líf, Jak. 1, 19. 20.

b) Þad er kriſtileg ſkylda, ad vër med hógværd umberum breiſkleika vors náúngá, þegar hann hefir gjört oſs nockud á móti, og ad vër fyrigéfum honum, eins og Gud fyrigéfur ſjálfum oſs vegna Kriſts. Auk þeſſa egum vër ſvo mikid, ſem oſs er mögulegt, med vinſamlegum fortölum ad koma honum til ad ſjá ad ſér, ſvo hann vari ſig vid ad halda áfram í ſyndunum.

Mark. 11, 25. 26. Jeſús ſagdi: Fyrigéfid, ef þër hafid nockud á móti einhverjum, ſvo

ad ydar Fadir, sem er á himnum, fyrigéfi ydur líka ydar brot; en ef þér fyrigéfid ecki, þá mun ydar Fadir, sem er á himnum, ecki heldur fyrigéfa ydar afbrot.

Cól. 3, 12. 13. Svo skrýdist nú, eins og Guds útvaldir, heilagir og elskanlegir, hjartfólginni miskunsemi, góðvilja, audmýkt, hóglyndi, lángluudar-gédi, umlídid hverr annann og ef nockur hefir klögumál mót ødrum, þá fyrigéfid þad hverr ødrum innbyrdis; eins og Kristur hefir fyrigéfid ydur, svo gjørid þér og einnig.

§. 4. *a*) Vér egum hverki ad hata jafnvel vora óvini, sem añadhvert heimuglega edur opinberlega vilja gjøra oss skada, né í nockurn máta sjálfir hefna vor á þeim, svo vér ecki géfum þeim efni til stærri vondsku, eda séum orsøk í þeirra sálar topun.

Róm. 12, 14. 17. 19. Blessid þá, sem ofsækja ydur, blessid en. bølvid ecki — gjaldid engum íllt fyrir íllt — ef mogulegt er, þá hafid frid vid alla menn, svo mikid, sem í ydar valdi stendur; hefnid ydar ecki sjálfir.

b) Þegar óvinir vorir sækjast eptir ad skada vort líf, spilla vorri velferd, eda gjora oss vidskila vid vort góda mañ-

ord, megum vér verja oss móti þeim með almennilegum Réttargánai, en vera samt ætíð reidubúnir að sættast við þá, biðja fyrir þeim og hjálpa þeim eptir megni, ef þeir þess viðþurfa, eins og Guð hefir auðsýnt oss náð Krists vegna, og fyrir hans sakir vill fyrigéfa sjálfum oss.

Matth. 5, 25. 44. Jesús sagði: Vertú strax viljugur til að sætta þig við þinn mótstöðumann meðan þú ert enn á vegi með honum — Eg segi yður: elskið óvini yðar, blessið þá, sem yður bölva, gjörið þeim gott, sem yður hata og biðjið fyri þeim, sem yður gjöra skaða og ofsækja yður, svo að þér séuð börn Föðurs yðar, sem er á himnum, v. 45—48. Róm. 13, 3. 4.

Róm. 12, 20. 21. Ef óvin þinn húngrar, þá géf honum að eta, ef hann þyrstir, þá géf honum að drecka. — Lát ecki hið vonda yfirbuga þig, en yfirvinn hið vonda með góðu, Róm. 5, 8. 10.

§ 5. a) Vér hofum engann rétt til að fyrirdæma neckra manneskju, þó hún hafi rángar meiníngar, eður vegna þess hún er ecki somu trúarbragða, sem vér, heldur egum vér, eins og sam-

kristnir, ad sela vora frávilltu bræður Guds miskun á hendur, og glediast af þeirri von, ad þeir muni verda hluttakandi í Krists endurlaúsn, þegar þeir hafa vandad sitt framferdi eptir þeirri þeckíngu, sem þeir hafa haft færi á ad odlast.

Post. Gb. 10, 34. 35. Eg reyni í sannleika, ad Gud ser ecki í manngreinar álit, heldur er hverr sá, sem óttast hann og gjörir hvad rétt er, honum þócknanlegur, af hverri þjód, sem hann er. Róm. 14, 4. 10. 13.

b) Vér meaum oldúngis enga grunsemd fá, ad þeir hafi drýgt nockurn sérdeilis glæp, sem ratad hafa í eymd og volædi, því Gud úthlutar eptir sinni alvísu rádstofun sorg og gledi hverjum, sem hann vill, ecki til ad straffa þá, heldur odrum til vidvorunar.

Lúk. 13, 2. 3. Jesús sagdi: Meinid þér, ad þessir Galíliskir — hverra blódi Pílatus hafdi úthellt — hafi verid syndugri enn allir adrir Galíliski, þó þeir hafi ordid fyrir þessu? Nei! segi eg ydur; heldur, ef þér takid ecki sinnaskipti, munud þér allir eins fyrirfarast, Jóh. 9, 1—3.

II. Umhyggja fyrir Líkama Náúngans.

§. 1. Vér megum ecki leggja hendur á vorn náúnga, hverki til ad firra hann lífi, né gjora heilsu hans og limum skada, því þar med rænum vér frá honum því stærsta góda, sem Gud hefir géfid honum í þessu lífi, og sú óréttvísi er svo vidurstyggileg í Guds augliti, ad hann líka vill hún verdi stroffud hér í heimi, eptir Yfirvaldsins tilhlutun.

2 Mós. b. 20, 13. Þú átt ecki ad slá manneskju í hel, Gal 5, 20. 21.

1 Mós. b. 9, 6. Hverr, sem úthellir blódi nockurrar manneskju, hans blód skal af ødrum manni úthellt verda; því Gud gjørdi manninn eptir sinni mind, Róm. 13, 3. 4.

§. 2. Vér megum ecki uppáleggja vorum náúnga meira erfidi enn hañ gétur afkastad, svo vér ecki veikjur a hans krapta, ecki heldur megum vér gjóra honum hjarta-sorg, af hverri lífi hans eda heilbrygdi kynni verda hætt.

Tít. 3, 2 Minntú þá á, ad þeir ecki lastyrdi neinn, séu ecki þrætugjarnir, heldur ept-

irlátir, og audsýni allskonar hógværd vid hvern mann.

§. 3. Vér egum ad vara náúngann vid því, sem honum er skadvænlegt, en ráda honum til þess, sem honum er hollast, svo hann ecki med ófraḿýni stytti líf sitt; þaradauki egum vér ad hjálpa honum eptir efnum, og enganneginn synja honum um vora lidveitslu, þegar naudsyn krefur.

Phil. 2, 4. Sérhverr ydar gæti, ecki einúngis ad sínu gagni, heldur og líka annara. Ordsqv. b. 12, 15

Merk: Vor skylda, í tilliti til náúngans lífs og líkama, er í stuttu máli framsett í fimta Bodordi Frædanna.

III. Umhyggja fyrir tímanlegri velferd Náúngans.

§. 1. a) Vér megum ecki med neinu gefa tilefni til, ad náúngi vor missi nockud af sínu góz; edur fjármunum, sem eru hans egin, og Gud hefir honum gefid til ad efla med hans velferd, heldur egum vér ad bera umhyggju fyrir, ad hann hafi allt sitt óskaddad.

2 Mós. b. 20, 17. Drottinn sagdi: Þú átt ecki ad girnast hús náúnga þíns.

b) Enginn má stela frá sínum náúnga, edur leynilega gjora hann vidskila vid neitt af því, sem hann á, móti vilja hans og vitund.

2 Mós. b. 20, 15. Drottinn sagdi: Þú átt ecki ad stela.

c) Enginn má ræna edur taka med ofríki frá sínum náúnga þad, sem honum tilheyrir.

1 Cor 6, 10. Þjófar og ræníngjar skulu ecki fá Guds ríki.

d) Enginn má svíkja sinn náúnga, edur draga undir sig nockud af því, sem honum tilheyrir, med undirhyggju og vélum, svo sem med rángri vigt eda mælir, ónýtum varníngi, okri, edur odrum þvílíkum svikum og prettvísi.

1 Þess 4, 6. Enginn svíki edur áseilist bródur sinn í vidskiptum, því Drottinn er sá, sem hefnir alls þvílíks, Ordsqv. b. 11, 1.

e) Enginn má locka fólk eda fé med óleyfilegum hætti frá sínum náúnga honum til skada, hverki med hótunum né vélum.

2 Mós. b. 20, 17. Drottinn sagdi: Þú átt ecki ad girnast þíns náúnga ektaqvinnu, ellegar hans þjón, ellegar hans þjónustuqvinnu, ellegar hans uxa ellegar asna, ellegar nockud, sem heyrir þínum náúnga til.

§. 2. *a*) Vér egum ad láta náúnga vorn njóta réttar í öllum hlutum, og enganveginn gjöra honum órétt, hvert sem hann er ríkur eda fátækur, ædri eda lægri stéttar, þared bædi Guds ord og skynsemi vor banna oss ad gjöra þad ödrum, sem vér ecki viljum þeir gjöri oss.

Mátth. 5, 20. Jesús sagdi: Nema ydar réttlæti taki mikid fram Skriftlærdra og Pharísæanna, þá kunnid þér enganveginn ad koma inní himnaríki, Matth. 7, 12. Es. 1, 17.

b) Hverr, sem á yfir ödrum ad segja, má ecki vanbrúka makt sína, til ad undirþryckja edur skada þá, miklu heldur á hann ad brúka hana þeim til hjálpar og adstodar.

Ordsq b. 14, 31. Hverr, sem nidurþryckir lítilmagnanum, sá smánar þann, sem skapadi hann, en sá heidrar Skaparann, sem miskunar sig yfir fátækann.

c) Vér megum enganveginn innihalda þeirra tilhlýdilegum launum, sem

erfida fyrir oss, heldur eaum vér ad géfa þeim rétt-nn tíma þad, sem þeim tilheyrir.

Jak 5, 4 Sjáid! laun verkamannanna og þeirra, sem ydar akurlend hafa uppyrkt, sem hafa af ydur verid innihaldin, hrópa, og slåttumannanna mikla qvein er komid til Drottins Zebaoths eyrna.

d) Vér egum ad bæta vorum náúnga ad fullu, ef vér uppá nockurn máta hofum áseilst hañ eda gjort honum skada.

1 Sam. 12, 3. Spámadurinn Samúel géck fram fyri fólkid og sagdi: Hér em eg, svarid nú á móti mér fyri Drottni og hans Smurda: hefi eg tekid frá nockrum manni hans uxa eda asna? hefi eg sýnt nockrum manni ofríki eda órétt? eda hefi eg þegid mútu og látid þannig blinda mín augu? sé svo, skal eg skila því aptur, Lúk. 19, 8. Ezech. 33, 15.

e) Vér egum ecki ad misunna náúnga vorum þeirra gæda, sem Guds forsjón hefir látid honum hlotnast, heldur gledjast af hans velgengni.

Jak. 3, 16. Hvar, sem øfund og deilur eru, þar er vanskickan og øll íll vidskipti.

f) Vér megum ecki ljúga ad vorum náúnga, edur innbyrla honum ósannindi,

af hverjum añadhvert hañ sjálfur eda adrir kyñu ad komast í ýmisleg vandrædi.

Eph. 4, 25. Afleggid lygar, en talid sannindi hverr vid sinn náúnga, því vér erum hverr annars limur.

§. 3. *a*) Vér megum enganñveginn skérda æru náúnga vors, heldur þarámóti, ad því leiti, sem í voru valdi stendur, med øllum leyfilegum hætti leitast vid, ad hañ nái allri þeirri vyrdíngu, sem hann á skilid, þvi gott mannord og rykti eru mikil gædi í þessu lifi og øldúngis ómissandi, ef oss á vel ad gánga í voru embætti, stétt og ødru því oss vidkémur.

Róm. 13, 7. Svo géfid nú øllum, hvad þér erud þeim skyldugir — þeim heidur, sem heidur heyrir, 1 Pét. 2, 17.

b) Vér meaum ecki baktala edur ljósta óhródri upp um vorn náúnga, og þar med skérda hans vyrdíngu.

Jak. 4, 11. Hallmælid ecki hverr ødrum, brædur mínir! því hverr, sem hallmælir bródur sínum og álasar honum, sá hallmælir løgmálinu og álasar því.

c) Vér megum ecki dæma ílla um náúnga vorn, medan hann ecki lætur sitt

vonda hjartalag í ljósi med opinberum íllverkum.

Matth. 7, 1—3. Jesús sagdi: Dæmid ecki hardt, svo þér verdid ecki hardt dæmdir, því med þeim sama dómi, sem þér adra dæmid, munud þér sjálfir dæmdir verda; því med þeim sama mælir, sem þér mælid út, skal ydur inn aptur mælt verda. En því sjer þú flýsina sem er í þíns bródurs auga, en ad vaglinu, sem er á sjálfs þíns auga, gætir þú ecki?

d) Vér egum ecki ad sýna náúnga vorum forakt, hverki í ordum né vidmóti, hversu lítilmótlegur, sem hann er edur audvyrdilegur.

Matth. 18, 10. Jesús sagdi: Sjáid til, ad þér ecki forsmáid neinn af þessum smælíngjum, Ordsqv. b. 14, 21.

e) Vér egum ecki ad bera út bresti vors náúnga, heldur miklu fremur þegja yfir þeim, og heldur afsaka enn áfella hañ, þegar hann er lastadur af odrum.

1 Pét. 4, 8. Umfram alla hluti, hafid stødugann kjærleika innbyrdis, því kjærleikurinn hylur margar syndir, Ordsq. 10, 12.

§. 4. *a*) Þegar náúngi vor er **naudstaddur**, egum vér ad láta oss vera **annt um ad hjálpa** hoñum og gjöra allt, sem oss er mögulegt, til ad gjöra hans mædu léttari og koma í veg fyrir hans eydileggíngu, Þared oss má til hugar koma, ad enginn veit nema sama neyd kynni oss líka ad hendum bera, og vér þá gjarnan vildum, ad adrir hjálpudu oss.

Hebr. 13, 16. Gleymid ecki ad gjöra gott og útbýta, því þær fórnir þócknast Gudi vel.

b) Sérhverr kristinn er, eptir Krists dæmi og hans vegna, **skuldbundinn** ad **hjálpa** þeim, sem eru **sannarlega naudlídandi**, og annadhvert vegna heilsubrests edur elli ecki géta sjálfir leitad sér atvinnu, eda þeim, sem med allri siñi atorku, ecki géta unnid nægilega fyrir sér og sínum, eda þeim, sem á ómaga aldri eru munadarlausir.

Matth. 25, 35—40. Á dóms-degi mun Jesús opinberlega segja þeim gudhræddu til hróss og upplífgunar: Húngradur var eg og þér gáfud mér ad eta; þyrstur var eg og þér gáfud mér ad drecka; géstur var eg og þér hýstud

mig; nakinn var eg og þér klæddud mig; sjúkur var eg og þér vitjudud mín; í fángelsi var eg og þér komud til mín.“ Það, sem þér gjörðud einum af þessum mínum minnstu bræðrum, það gjörðud þér mér, Ef. 58, 7. Orðsq.b. 19, 17. Róm. 12, 13. 15.

c) Iðjulausir húsgángsmenn og betlarar, sem hafa krapt til að leita sér atvinnu með leyfilegum hætti, en nenna því ecki, ega ecki að fá ölmusu, heldur á að þrýsta þeim til almennilegrar vinnu.

2 Thess. 3, 10—12. Vér segdum ydur svo fyrir, að sá, sem ecki vill vinna, ætti ecki heldur mat að fá; en vér høfum frétt: að sumir lifi í óskicki hjá ydur, sem eckert vinna, en gjøra óþarfa. Í Drottins vors Jesú Krists stað skipum vér þvílíkum og áminnum þá, að þeir séu kyrrir við vinnu sína og hafi sjálfir fyrir sér.

d) Vér egum, án yfirdrepskapar, að samhryggjast með vorum náúnga, hughreysta og upporfa hañ og liðsinna honum með allri þénustusemi.

1 Theß. 5, 14. Huggid ístødulitla, adstodid veika og umlídid hverr annann, Róm. 12, 15.

e) Ef vor náúngi verdur sundurþyckur vid adra, egum vér leggja allt kapp á ad sætta þá, koma forlíkun á, og þannig afstýra þeim skada, sem annars hefdi máské þar af hlotist.

Matth. 5, 9. Jesús sagdi: Sælir eru þeir, sem fridinn semja, því þeir munu Guds børn kalladir verda, Ordsqv.b. 12, 10.

Merk: Vor skylda í tilliti til góds mannords og fjármuna vors náúnga, er í stuttu máli framsett í sjøunda, áttunda, níunda og tíunda Bodordum Frædanna.

D.) Um Skylduna í sérhverri stétt.

Auk þeirrar almennilegu skyldu, sem á manneskjunum ligaur, ad því leiti, sem þær eru manneskjur, eru líka til fleiri sérdeilislegar skyldur, sem þeim uppáleggjast, hverri útaf fyri sig, eptir því kalli og embætti, sem Gud hefir þær í sett.

1 Pét. 4, 11. Ef nockurr hefir embætti, sá þjóni eptir þeirri o ku, sem Gud géfur honum, svo ad í ellum hlutum verdi Gud dýrkadur fyri Jesúm Krist.

I. Ektamadur og Ektaqvinna.

§. 1. Eptir Guds bodi á eiñ madur ad lifa í hjónabandi med einni ektaqvinnu, og ega þau ad hafa hreinann kjærleika hvert til annars, bera jafnan umhyggju hvert fyrir annars tímanlegri og eilífri velferd, bidja hvert fyrir ødru, og lifa í ævarandi einíngu, uns daudinn adskilur þau.

Matth, 19, 4—6 Jesús sagdi: Hafid þér ecki lesid: ad sá, sem í upphafi skapadi manninn, hann skóp einn mann og eina konu og sagdi: fyrir því skal madurinn yfirgéfa fødur og módur, en vera hjá eginkonu sinni, og þau tvø skulu verda eins og ad einni manneskju, — Hvad Gud hefir samtengt, þad má manneskjan ecki sundurskilja.

§. 2. Madurin á einkanlega ad elska sína ektaqvinnu eins og sjálfañ sig, vyrda hana, vera henni trúr, sjá fyrir

hennar atvinnu, ráda henni heillt, og umbera bresti hennar med kjærleika.

Eph. 5, 18. Mennirnir eru skyldugir ad elska þeirra eginkonur eins og sína egin líkami; hverr, sem elskar eginkonu sína, hann elskar sjálfann sig.

1 Pét. 3, 7. Þér, ektamenn! búid vid ydar eginkonur med skynsemi, eins og þær, sem eru breiskari konur, og audsýnid þeim vyrdíngu eins og þeim, sem líka eru samerfíngjar þeirrar náđar, ad fá eilífa farsæld.

Hebr. 13 4. Hjúskapurinn á heidurlegur haldinn vera hjá öllum, og hjónasængin óflekkud, en fridlulífis og hórúnar-menn mun Gud straffa.

§. 3. Konan á sérílagi ad elska sinn ektamann med innilegri velvild, vera honum trú og hlýdin af kjærleika, stjórna innanhúss med kostgæfni og forsjálni, og auk þess vera honum rádholl og þénustuviljug.

Eph. 5, 22. 23. Þér, konur! verid ydar eginmennum undirgéfnar eins og Drottni, því madurinn er qvinnunnar hefud, eins og Kristur er safnadarins hefud.

Tít. 2, 4. 5. Postulinn Páll vill láta kénna úngum konum; ad elska þeirra ektamenn og bern,

og ad þær séu skírlífar, sidsamar, umsjónarsamar, gódlyndar og bændum sínum undirgéfnar, svo Guds ord verdi ecki fyrir lasti.

II. Foreldrar og Börn.

§. 1. a) Foreldrarnir ega ad uppala børn sín til gudhrædslu, svo þau læri frá barnæsku ad þeckja, elska og heidra Gud, líka ad varast syndir og lesti, því þeir eru Gudi andstyggilegir, en stunda eptir dygdum og mannkostum, því þeir þócknast Gudi; svo ega bornin og venjast til ad setja sína von og traust einúngis til Guds nádar og miskunsemi vegna Jesú Krists.

Eph. 6, 4. Þér, Fedur! ertid ecki ydar børn til reidi, heldur alid þau upp med aga og umvøndun til Drottins.

b) Líka heyrir þad til góds uppfósturs, ad bornin venjist til ydni, sparsemis, þrifnadar, audsveipnis og til ad fylgja sannleikanum án yfirhylmíngar. Foreldrarnir ega einnig ad gánga undan þeim med gódum eptirdæmum, og láta aldrej hjálída naudsynlega

hyrtíngu, þegar þau ecki vilja hlýda áminníngum.

Ordsqv. b. 13, 24. Hverr, sem hefir ást á barni sínu, agar þad snemma, 1 Sam. 3, 10—14. 4, 12—22.

§. 2. **Börnin** ega ad **heidra** foreldra sína og **hlýda** þeim í ollu gódu, elska, þacka og þjóna þeim og vera þeim til gledi med gódu og sidsamlegu framferdi.

2 Mós. b. 20, 12. Drottinn sagdi: Heidra fødur þinn og módur þína, svo þú lifir lengi í landinu.

Eph. 6, 1—3. Þér, børn! verid hlýdin ydar foreldrum Drottins vegna, því þetta er rétt: heidra fødur og módur, þad er hid fyrsta bodord, sem fyrirheiti er lagt vid: svo þér vegni vel og þú megir lifa í landinu, 2 Sam. 18, 6—18. Ordsqv. b. 23, 22. 25.

III. Húsbændur og Þjónustufólk.

§. 1. *a*) **Húsbændur** og **Matmædur** ega ad bera umhyggju fyrir velferd síns **þjónustu-fólks**,

og helzt með góðu halda því til að vera auðsveipið, sem og yðið og reglufast í því, sem það á að gjöra. Þau skulu einnig gefa þeim tilhlýðileg föt, fæði og laun og ecki gleyma að ala önn fyrir þeirra uppfræðíngu og betrun til sáluhjálpar, líka veita þeim hjúkrun, einkum þá þau eru veik eða gömul.

Cól. 4, 1. Þér, Húsbændur! auðsýnið yðar þénurum hvað rétt og jöfnuður er, og vitið, að þér einnig hafið Herra á himnum.

b) Hverki má húsböndi né húsmóðir brevtaílla við sitt þjónustufólk með íllyrðum, eða annari óleyfilegri eða ofríkisfullri aðferð; ecki heldur mega þau reyngja það með óviðurqvæmilegri tortryggni, eða herða að því um megn fram, heldur ega þau að umbera þess breiskleika með þolinmæði.

Eph. 6, 9. Þér, húsbændur! hættið ógnunum og vitið, að yðar Herra er líka á himnum og að hjá honum er eckert mannsgreinar álit.

§. 2. Þjónustufólk á þarámóti að heiðra og elska sína húsbændur og matmæður, vera þeim hlýðið og

trútt og gjöra verk sitt með ydni og ástundun, án svika edur moglunar, eins og sjálfur Gud sjái uppá það.

Tít. 2, 9. 10. Aminn þénarana, ad þeir séu húsbændum sínum undirgéfnir og gjøri hvad þeim gédþeckt er í øllum hlutum, veri ecki svørulir né sérplægnir, heldur sýni þeim alla hollustu, svo ad þeir prýdi lærdóm Guds vors Endurlausnara í øllumgreinum, Eph. 5, 6—8.

IV. Yfirvald og Undirgéfnir.

§. 1. a) Yfirvaldid hefir, eptir Guds ordi, rétt til ad útheimta hlýdni í ollu því, sem þénar til almennilegra nota, og ecki strídir móti Guds bodi.

Róm. 13, 1. 2. Hverr madur sé Valdstjórninni undirgéfinn, því engin er Valdstjórn, nema af Gudi, og sú valdstjórn, sem er til, er af Gudi tilskickud, svo hverr, sem mótstendur valdstjórninni, sá stendur á móti Guds skipun, en þeir, sem á móti standa, munu yfir sig leida dóms áfelli.

† Post. Gb. 5, 29. Þegar Hofdingjar Gydinganna krøfdust hlýdni í því, sem var á móti gódri samvitsku svørudu Petur og Jóhannes: Framar ber ad hlýda Gudi enn manneskjum.

b) Þad er skylda Yfirvaldsins, eptir Guds bodi, ad vaka yfir undirsátanna velferd, stadfesta hana med gódum Lögum, einig ad vernda þá góðu en refsa þeim vondu og láta sérhvern ná rétti sínum, án manngreinar álits.

Róm. 13, 3. 4. Valdstjórnin er ecki gódum verkum, heldur vondum til skélfingar. Viljir þú ecki vera hræddur vid valdstjórnina, þá gjör þad, sem gott er, og muntú umbun af henni fá; því hún er Guds þénari þér til góda, en ef þú gjörir íllt, þá máttú vera hræddur, því hún ber ecki sverdid forgéfins, þared hún er Guds þénari til ad straffa þá, sem ílla breyta, 5 Mós. b. 1, 16. 17. Ordsqv. b. 22, 22. 23.

§ 2. Þeir undirgéfnu ega, vegna Guds, ad hlýda Yfirvaldinu og þess tilskipun, líka gjalda svikalaust skyldur sínar og skatta, sem útheimtast til sameginlegra nota, landsins varnar og naudsynja, þeir ega einig ad heidra Yfirvaldid, vera því hollir og audsveipnir og bidja fyri því.

Róm. 13, 5—7. Þad er naudsynlegt ad vera undirgéfinn ecki einúngis vegna straffsins, heldur og fyrir samvitskunnar sakir; því

þar fyrir gjaldid þér og skatt, vegna þess þeir eru Guds þjónar, sem vid þá þénustu eru sífeldlega bundnir. Svo géfid hverjum þad, sem þér skyldugir erud: þeim skatt, sem skatt ega; þeim toll, sem toll á; þeim ótta, sem ótti tilheyrir; þeim heidur, sem heidur heyrir.

1 Pét. 2, 13. 14. Verid undirgéfnir allskonar réttu Yfirvaldi vegna Drottins, hvert sem þad er Konúnginum, svo sem þeim yppársta, edur Landstjórnurunum, svo sem þeim, hverja hann hefir útsendt til hefndar yfir íllvirkjaua, en þeim til umbunar, sem gjora gott, 1 Tím. 2, 1. 2.

V. Kénnendur og Tilheyrendur.

§. 1. a) Kénendurnir ega ad kunngjora Guds ord án yfirdrepskapar med allri ástundun, til uppbyggíngar, áminna og advara án mangreinar álits, þeir ega einnig láta sér innilega vera umhugad, ad bornunum sé svo skilmerkilega kénnt, ad þau hafi gagn af, líka ega þeir ad leitast alvarlega vid, ad efla sinna tilheyrenda framfor í sonum Guds ótta til eilífrar saluhjálpar.

Tít. 1, 9. Sá, sem er Biskup — Kénnimadur eda Tilsjónarmadur — á ad halda fast vid þann vissa lærdóm, svo hann bædi géti áminnt med heilsusamlegri kénníngu, og líka sannfært þá, er á móti mæla, 1 Pét. 5, 2. 3.

b) Kéñendurnir ega ad gánga á undan sínum tilheyrendum med gódu eptirdæmi í lifnadi og umgengni, vera blídir og hóglátir, bidja fyri þeim og prýda kénnínguna med óstraffanlegu framferdi.

1 Tím. 3, 2. 3. Sá, sem er Biskup — Kénnimadur og Tilsjónarmadur — á ad vera óstraffanlegur, einnar konu eginmadur, árvakur, hóssamur, sidprúdur, géstrisinn, sem sé vel fallinn til ad kénna ødrum. Enginn dryckjumadur, ecki styrjaldarsamur, einkis ósæmilegs ávinníngs gírugur, heldur sanngjarn, ecki þrætusamur, ecki ágjarn.

§. 2. Barna uppfrædendurnir ega ad innprenta í hjortu þess úngdóms, sem þeim er á hendur falinn, lotníngu fyri Gudi og Kristi, elsku til þeirra, útleggja skiljanlega fyri honum þad, sem hann á ad læra, halda honum til ástundunar, hæversku og gódra sida, þvíad í æskunni á ad leggjast

grundvolluriñ til manneskjuñar eptirfylgjandi lucku og velgengni um tíma og eilífd.

Ordsqv.b. 22, 6. Kénn þeim únga þann veg — sem hann á ad gánga áfram til dygda og rádvendni — og þegar hann elldist, mun hann ecki af honum víkja.

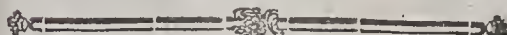
§. 3. Tilheyrendurnir ega ad audsýna laungun eptir Guds ordi, og trúlega fylgja sinna kénnenda áminníngum, sem á því eru bygdar, einnig veita þeim alla vyrdíngu, elska þá og gódfúslega gjalda þad, sem þeir ega ad hafa til síns sæmilegs uppheldis.

Hebr. 13, 17. Hlýdid ydar Kénnifedrum og látid ad ordum þeirra, því þeir vaka yfir sálum ydar, svo sem þeir, er reikníng ega ad standa, svo þeir géti giørt þad med gledi, en ecki med andvarpun, því þar hafid þér ecki gott af.

Gal. 6, 6. Sá, sem frædist í ordinu, hann býti hinum allskonar gædum, sem uppfrædir hann, 1 Thess. 5, 12. 13.

Merk: Foreldra og barna, húsbænda og hjúa, einnig Yfirvalds og undirgéfinna Skylda hvers vid annad innbyrdis, er í stuttu máli framsett í fjórda Bodordi Frædanna og í Húsatøblunni, hvar lika

talad er um skyldu kénenda og tilheyrenda. J sjøtta Bodordinu og í Hússtøbluñi talast greinilega um skylduna í hjónabandi,

Sjøundi Kapituli.

Um þau medøl, sem styrkja truna og efla gudhrædsluna.

I. Guds Ord.

§. 1. Gud hefir látid kénna oss med sínu ordi um allt sitt rád og sinn vilja oss til frelsunar og betrunar; en þetta hans ord er ad finna bædi í Gamla- og Nýa-Testamentunum.

Hebr. 1, 1. Eptir ad Gud fordum optsinnis og uppá margann máta hafdi látid Spámennina tala til Forfedranna, þá hefir hann á þessum sídustu tídum látid Soninn tala til vor.

Jóh. 17, 8. Jesús sagdi í bæninni til síns himneska Fødurs: Þau ord, er þú gafst mér„, þau gaf eg mínum Lærisveinum, þeir hafa þau og medtekid og þeckja sannarlega ad eg er af

þér útgenginn og þeir trúa því, að þú hafir útsendt mig.

Merk: a) Jesús hafdi lofad sínum Lærisveinum, ad senda þeim heilagañ Anda, sem skyldi fræda þá um alla hluti og minna þá á allt það, sem hann hafdi kennt þeim, Jóh. 14, 26. Þetta skédi líka á fyrsta Hvítasunnu-degi eptir hans himnaför þegar þeir allir, uppfylltir af heilegum Anda, tóku til ad tala útlend túngumál, eptir því, sem Andinn inngaf þeim, Post. G. b. 2, 4.

b) Vér þurfum ecki ad nýu uppfrædast um Guds ráð og vilja med neinslags nýrri opinberun, því það Guds orð, sem vér höfum, inniheldur allt hvað vér í því tilliti vidþurfum, Post. Gb. 20, 20. 21.

c) Þótt einhverr nú segdi: ad hann hefdi ödlast nockra nýa guddómlega opinberun, ættum vér samt engañveginn ad trúa honum, þared Gud hefir hvergi lofad ad senda nýa Spámenn til mannkynsins upplýsíngar, Gal. 1, 8. 9.

§. 2. Það er vor skylda ad rannsaka kostgæfilega Guds orð, til að læra þar af, hvad vér eigum ad varast og hvers vér egum ad gæta, því añars mun Gud krefja oss til reikníngsskapar fyrir

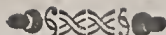
vora vankunnáttu og þar af fljótandi Bodorda brot.

Ps. 119, 9—11. David spyr: Hvernig getur æskumadurinn gengid sinn veg óstraffanlega? en hann svarar sér sjálfur: med því ad breyta eptir þínum ordum, Drottinn! — Eg geymdi þitt ord í mínu hjarta, svo eg syndgadi ecki á móti þér.

Merk: Þegar vér höfum tómstundir frá vinnu vorri, væri gott vér læsum daglega nockra stund í Ritníngunni. En á Sunnudøgum og ødrum Helgum finnur sú kristina manneskja, sem elskar Guds ord, hæglega tækifæri til ad lesa það, er það og ætíd nytsamlegra ad byggja trú sína á egin ransókn — eins og þeir í Berróha fordum gjørdu, Post Gb. 17, 11. — enn ad láta sér einúngis nægja Kénnendanna søgusøgn.

§. 3. a) Í Guds ordi koma fram mørg dæmi uppá dygdir og lesti, sem vér egum ad taka oss til eptirþánka, þar þau eru eptir Guds vilja uppskrifud oss til eptirdæmis og vidvorunar.

Jak. 5, 10. Takid Spámennina, sem til ydar hafa talad í Drottins stad, til eptirdæmis uppá ad lída íllt og ad vera þolinmódir, Hebr. 6, 12. 1 Cor. 4, 16,

2 Pét. 2, 6. Drottiñ hefir borgirnar Sódóma og Gommorra fordæmt, umturnadi þeim, brenndi þær til ösku og setti til dæmis fyri þá, sem eptirá mundu lifa ógudlega.

b) Einkanlega egum vér ad géfa gætur ad Jesú Krists vors Lausnara heilaga líferni, og ætíd hafa hans dæmi fyrir augunum ad breyta eptir.

Matth. 11, 29. Jesús sagdi: Lærid af mér, því eg er hógvær og af hjarta lítillátur.

1 Pét. 2, 21. Kristur hefir einnig lidid fyrir ydur og ydur eptirdæmi eptirlátid, ad þér skyldud feta í hans fótspor.

Merk: Jesús Kristur gétur ecki verid oss til eptirdæmis ad því leiti, sem hann er Guds Sonur, kominn í heiminn til ad endurleysa syndarana og med kraptaverkum stadfesta, ad hann væri af Gudi sendur, líka og gaf sig sjálfur í daudann til fridþægingar offurs fyrir allrar veraldarinnar syndir; en vér egum kappkosta ad líkjast honum í ollum þeim dygdum, sem eru samqvæmar voru ástandi og ecki yfirgánga mañlega krapta.

§. 4. a) Ad hafa Guds ord kostgæfilega um hond, heyra þad med andakt og viljuglega læra, er hid rétta medal, med hverju sannkristiñ madr-

ur gétur farið æ meir og meir dagvaxandi og orðið stadfastur í dygd og gudhrædslu, med samverkandi heilags Anda náð.

2 Tím. 3, 16. 17. Öll Ritníngin er innblásin af Gudi og nytsamleg til lærdóms, til sannfæríngar, til leidréttíngar, til uppfrædíngar í réttlætinu, svo ad Guds madur sé algjörr og til alls góds verks hæfilegur.

b) Vor skynsemi fær hvad af hverju meiri og meiri Þeckíngu af Guds ordi til andlegrar og ávaxtarsamrar upplýsíngar.

2 Tím. 3, 15. Þú kannt heilaga Ritníngu, sem gétur uppfrædt þig til sáluhjálpar med trúar lærdóminum um Jesú Krist, Jóh. 5, 39. Ps. 119, 104. 105.

c) Vor vilji á kroptuglega ad hneigjast af þeim dýrmætu og mörgu áminníngum og advörunum, sem finnast í Guds ordi, til ad fordast íllt, en stunda eptir því, sem gott er, líka upporfast til ad gjöra med allri ástundun þad, sem oss byrjar.

Lúk. 8, 15. Jesús sagdi: Þeir, sem ordið heyra og geyma þad í gódu og sidsömu hjarta, færa ávöxt med stöduglyndi, 8, 31. 32.

d) Vér gétum, hvernig sem ástadt er fyrir oss, fundid huggun og rósemi af Guds ordi, sem inniheldur gædskurik-ustu loford um Guds nád og blessun Krists vegna.

Jóh. 17, 13. Jesús sagdi í bæninni til síns himnesska Födurs: Þetta tala eg í heiminum, svo ad mínir Lærisveinar hafi af mér fullann fögnud med sjálfum sér, Ps. 19, 9. 119, 24. 92.

Merk: Um réttilega brúkun Guds ords, er í stuttu máli talad í fyrstu Bæninni í Frædunum.

II. Árvekni og Bæn.

§. 1. Vér egum gaumgæfilega vaka yfir hugrenníngum vorum og girndum, þar vort edli er breiskt, en freistíngarnar eru margar, svo engin heimugleg lysting til ills géti ad órorum fengid yfirhönd hjá oss, líka egum vér ydugleega og náqvæmlega halda reikníng vid sjálfa oss um vorn lifnad og framferdi.

Matth. 26, 41. Jesús sagdi: Vakid og bidjid, svo þér fallid ecki í freistni, andinn er at sennu reidubúinn, en holdid er veikt.

2 Cor. 13, 5. Ransakid ydur sjálfa, hvert þér erud sanntrúadir! reynid ydur sjálfa!

§. 2. a) Gud vill, ad vér skulum ydduglega bidja og er þad sjálfum oss til gagns, því ecki þurfum vèr ad minna hañ á neitt med vorri bæn, þared hann veit fyrifram bædi hvers vér vidþurfum og líka hvernig best verdi rádin bót á því.

Lúk. 18, 1. Jesús sagdi: Pér egid jafnan ad bidja og ecki þreytast, Matth. 7, 7. 1 Thess. 5, 17.

b) Bænin á ad vera oss medal bædi til ad styrkja vora elsku og traust á Gudi og til ad snúa vorum huga frá hégóma veraldariñar; bænin gëfur oss undir eins krapta til ad standa á móti freistíngunum og til ad bera vorar þjáníngar med þolinmædi.

Phil. 4. 6. 7. Verid ecki hugsjúkir, heldur látid í ellum hlutum ydar bænir med þacklæti koma fyrir Gud í beidni og ákalli, þá mun fridur Guds, sem meiri er enn nockurr kann ad þenkja, vegna Jesú Krists, vernda ydar hjörtu og hugrenníngar.

Merk: Gud hefir ecki tiltekid hvad opt hverr einn kristinn á ad bidja, en ef hann elskar Gud einlæglega, verdur þad

ætíð hans innilegasta gleði, að útausa sínu hjarta fyri Guði með vonarfullri bæn, hvenær og hvar helzt, sem honum géist færi á. Bæði qvöld og morgna höfum vér tíma og tækifæri til þess, líka optar um daginn midt í vinnu vorri.

§. 3. *a*) Vér megum biðja Guð um allt það góða, sem hañ hefir í sínu orði lofað að géfa oss, og sem er bæði sálu og líkama nauðsynlegt; en af jarðneskum hlutum egum vér sérílagi að biðja hañ um góða heilsu og daglegt brauð, heiður í voru standi, frið við vorn náúnga og blessun í vorri loglegri stétt.

Orðsqv. b. 30, 8. Agúr bað: Géf mér hverki fátækt né auðæfi, en láttú mig hafa mitt afskamtað uppheldi.

Matth. 7, 7. Jesús sagði: Biðjið og mun ydur géfast; leitið, svo munuð þér finna; knýið á, og mun fyrir ydur upplokið verða.

b) Sérílagi egum vér að biðja Guð um þau andlegu gæði, sem tilheyra vorri sáluhjálp, það er: um fyrigéfníngu syndanna, styrk í trúnni og voninni, vit og krapta til að breyta eptir hans vilja, megn að standa á móti öllum syndsamlegum tilteygíngum, um góða samvitsku og sáluhjálplega endalykt.

Lúk. 11, 13, Jesús sagdi: Ef þér, sem vondir erud, kunnid ad géfa börnum ydar gódar gáfur, hverſu miklu fremur mun Fadirinn á himnum géfa þeim heilagann Anda, sem hann þar um bidja? Cól. 1, 9—11.

Merk: a) Þegar Jesú Lærisveinar beiddu hann ad kénna sér ad bidja, sagdi hann: Þegar þér bidjid, þá ſegid:

Fadir vor! þú, sem ert á himnum! helgiſt þitt nafn; tilkomi þitt ríki; verdi þinn vilji ſvo á jördu, sem á himni; géf oss í dag vort daglegt braud; og fyrirgéf oss vorar ſkuldir, ſvo sem vér og fyrirgéfum vorum ſkuldunautum; og eigi leid þú oss í freiſtni; heldur frelſa oss frá illu. Því ad þitt er ríkid, mátturinn og dýrdin ad eilífu, Amen!

b) Drottinuleg bæn, Fadir vor, inniheldur í ſtuttu máli allt þad, ſem hverr kriſtinn madur ætíd á ad bidja um og afbidja, bædi í tilliti til ſinnar andlegu og líkamlegu velferdar. Þeſsi bæn kann þannig í ſtuttu máli ad útſkíraſt:

Fadir vor! þú, ſem ert á himnum! Þad er: Þú, allrahærſti, eilífi og almáttugi veraldarinnar Skapari og Herra, ſem elſkar þínar mannſképnur lángtum heitar enn beſtu fedur á jördunni géta elſkad ſín börn.

Helgist þitt nafn; það er: kénn þú oss að andsýna í verkunum, að vér viðurkénnum þig eins fullkominn og ákallunarverðugañ eins og þú í sannleika ert.

Tilkomi þitt ríki; það er: lát þíns Sonar Jesú Krists náðugu stjórnun, syndugu mañkyni til upplýsíngar og frelsis, meir og meir útbreiðast og koma til góðs á jörðunni.

Verði þinn vilji svo á jörðu, sem á himni; það er: géf oss náð, að vér sýnum hér á jörðunni, að vér séum reiðubúnir og oss lángi til að hlýða þér í öllum hlutum, eins og þínir þénarar hlýða þér á himnum.

Géf oss í dag vort daglegt brauð; það er: géf oss svo mikið af tímanlegum gæðum til lífsins naudþurftar dag hvern, eins og þú sér að oss er gagnlegast til vorrar andlegu og eilífu velferðar.

Fyrirgéf oss vorar skuldir, svo sem vér og fyrirgéfum vorum skuldunautum; það er: straffa oss ecki eptir maklegleikum, heldur fyrigéf oss vegna þíns Sonar vor mörgu misbrot, eins og vér viljum gjarnsamlega fyrigéfa þeim, sem oss á móti brjóta.

Og leið oss ecki í freistni; það er: lát oss aldrei yfirbugast af þeim freistíngum, sem að oss koma, heldur hjálpa oss til að stríða á móti þeim.

Heldur frelsa oss frá illu; það er: varðveit oss frá öllu því, sem gétur orðið oss að skaða á sálu eður líkama.

Hvíad þitt er ríkid, mátturinn og dýrdin ad eilífu; þad er: þú einn rædur fyrir allri vorri velferd, og ert máttugur til ad efla hana, því skal líka lof og heidur fyrir allt þad góda, sem vér hljótum, tilheyra þér einum.

Amen! þad er: vissulega mun þad ské, sem vér bidjum þig um, og þú sier ad oss er þénanlegt.

c) Ef vér egum ad bidja med bæninni: Fadir vor! oss til gagns, þá verdum vér med stødugum eptirþánka gæta ad meiningunni í ordunum, og lesa þau med hjartanlegri andakt. Þad er hneixlanleg misbrúkan ad lesa þessa bæn án umþenkíngar og fyri sidasakir. Nær væri ad lesa hana sjaldnar, svo andaktin betur gæti vidhaldist, Matth. 6, 7. 8.

§. 4. Þegar vér bidjum Gud um tímanleg gædi, egum vér ad fela hans þægilegum vilja á vald, ad hvad miklu leiti hann vilji bænheyra oss, þar þad máské gétur verid sjálfum oss edur ødrum til gagns, ad vér ødlumst ecki þad, sem vér bidjum um, edur vér kynnum vanbrúka þad, sjálfum oss eda ødrum til skada.

1 Róm. 8, 26. Vér hefum ecki vit á, hvers vér egum ad bidja, Jak. 1, 2. 3.

Jak. 4, 3. Þér bidjid og ødlist ecki, af því þér bidjid ílla, sem er til þess, ad þér sóid því í ydar býlífi.

Merk: Þegar hinn veiki, sem bidur um heilbrygdi, edur hinn fátæki, sem bidur um ad sér vegni betur og fleiri þesshâttar, ecki bænheyrast, mega þeir þar fyrir ecki þenkja, ad bænin sé gagnlaus. Þeir ega miklu heldur vera fullvissir um, ad Gud, eptir hans speki, sier þeim þénanlegra ad þeir fái ecki þad þeir umbidja, ega þeir því engu ad sídur halda áfram med bænina til Guds, svo ad þeir venjist því meir til ad hlýda honum og géfa sig undir hans vilja.

§. 5. Vér egum ad bidja fyrir vorum náúnga med somu alvorugéfni og sama hjartalagi eins og fyrir sjálfum oss, til merkis um, ad vér elskum hann og einlæglega samglediumst af hans velgengni, og mun Gud ecki láta vorn góda tilgáng verda ólaunadann.

1 Tím. 2, 1—3. Fyrst af ollu er, ad eg áminni: ad gjerast skuli afbeidni, bænir, fyribænir og þackargjerdir fyrir ollum mønnum, fyrir Konúnginum og ollu Yfirvaldi, svo vér mættum hafa spakt og rósamlegt líferni med allri gudrækni og sidsemi, því þad er gott og líka Gudi þócknanlegt, Jak. 5, 16.

§. 6. Ef vér egum ad géta bedid med þeim hætti, sem Gudi þócknast, megum vér ecki láta vorar hugrenníngar

hvarfla híngad og þángad, heldur snúa þeim til Guds einúngis og med a ud-mýkt frambera vorar naudsynjar fyrir hann, med stødugu trausti á Jesú Krists forþénustu og fyrirbón, án þess ad reida oss á vorn egin verdugleika; þaradauki egum vér ad útrýma úr hjarta voru ollu hatri til náúngans.

Jóh. 17, 20. Jesús sagdi í sinni bæn til síns himneska Fødurs: Eg bid ecki einúngis fyrir þessum — mínum Lærisveinum — heldur einn-ig fyrir þeim, sem munu trúa á mig fyrir þeirra ord, Róm. 5, 1. 2.

Mark. 11, 25. Jesús sagdi: Nær þér stand-id og bidjist fyrir, þá fyrigéfid, ef þér hafid sok móti nockrum, svo ad ydar Fadir, sem er á himnum, fyrigéfi ydur ydar brot.

Merk: a) Sá kristinn, sem er vel upp-fræddur, bidur helzt med sínum egin ordum, sem ecki munu skorta hann, þegar hann hugsar alvarlega eptir því, sem hann ætlar ad bidja um, og þá hjartad kémst vid. En ef vér viljum brúka þær bænir, sem adr-ir hafa giort, egum vér ad velja þær, sem ega vid vort ástand og innihalda þad, sem vér þá sérílagi þurfum ad bidja um.

b) Formálinn fyrir framan Drottinlega Bæn í Frædunum, talar um þad trúnadar-

traust, sem vér egum ad hafa til Guds, þá vér bidjum. J fjórdu Bæninni er talad um tímanlegu velgjørníngana og í fimtu Bæninni um þá andlegu, sem vér egum helzt ad bidja um. J sjøundu Bæninni er líka gétid um hid ílla, sem vér egum einkum ad afbidja.

III. Skírnar Sakramentid.

§. 1. Skírnin er þad heilagt verk, sem Kristur hefir bodid ad brúka vid þá, sem ætla ad játast undir hans lærdóm, og má annadhvert dýfa þeim í vatn edur ausa því yfir þá, í nafni Fødursins, Sonarins og þess heilaga Anda.

Matth. 28, 18. 20. Jesús sagdi: Allt vald er mér géfid á himni og á jørdu. — Fyrir því farid og gjørid allar þjódir ad mínum Lærisveinum og skírid þær til nafns Fødursins, Sonarins og þess heilaga Anda og kénnid þeim ad halda allt, sem eg baud ydur og sjá id! eg er med ydur allt til veraldar enda.

Merk: J heitari løndunum má, án heilsuspillirs, dýfa þeim nidur í vatn, sem skírast ega, en hér í þessum kaldari løndum verdur, heilsunnar vegna, einúngis ad yfir-

ausa þá vatni, eins og brúkad var í hinni fyrstu kristni, þegar einhverr var skírdur á sinni sóttarsæng.

§. 2. *a)* Med Skírninni verdur madurinñ limur kristilegrar kirkju, til ad verda med heilags Anda samverkandi náð hluttakandi í þeim yppartlegu velgjörníngum, sem Kristur hefir oss útvegad.

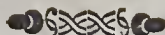
Gal. 3, 26 27. Þér erud allir Guds børn af trúnni á Jesúm Krist, því svo margir af ydur, sem erud skírdir til ad trúa á Krist, þér hafid íklædst Kristi.

Tit. 3, 5. Eptir sinni miskunsemi hefir Gud oss hólpna gjört med endurgétníngarlauginni og endurnýúngunni, sem skédur af heilegum Anda.

b) Gud veitir oss í Skírninni adgáng til syndanna fyrigéfníngar fyri Krists sakir, og gjörir oss svo sem sín elskuleg børn, hluttakandi í siñi fødurlegri elsku, opnar einnig veg til gledi og farsældar í tilkomanda eilífu lífi.

Mark. 16, 16. Hverr, sem trúir og verdur skírdur, sá mun hólpinn verda, en hverr, sem ecki trúir, sá mun fordæmast.

§. 3. Med ad skírast í nafni Fødursins, Sonarins og þess heilaga

Anda, verdum vér skuldbundnir til ad trúa á Fodur, Son og heilagann Anda, sem þann einasta sanna Gud, er alleinn rædur fyrir vorri tímanlegri og eilífri endurlausn og velferd, svo ad vér skulum dýrka hann einann og treysta honum einum, líka heidra og elska hann og hlýda honum af ollu hjarta; en hér af fylgir þá einnig, ad vér skuldbindum oss til ad strída móti ollum vondum girndum, og taka oss vara fyrir ad brjóta hans bodord vísvitandi, en ad lifa eptir Jesú Krists lærdómi í sonnum Guds ótta.

1 Pét. 3, 21. Skírnin er ecki burttekt saurinda af líkamanum, heldur sáttmáli gódrar samvitsku vid Gud.

Róm. 6, 4. Svo erum vér þá med Kristi greftradir í skírninni til daudans, ad líka sem Kristur er uppvakinn frá daudum fyrí dýrd Fodursins, svo egum vér ad gánga í nýu líferni.

§. 4. Kristur vill ad allir menn verdi í Skírninni limir sinnar kristilegu kirkju, þar þeir eru endurkeyptir med

hans dauda, því ega líka smábörnin eptir hans vilja ad skírast.

Mark. 10, 14. Jesús sagdi: Leyfid smábörnum til mín ad koma og hindrid þau ecki þar frá, þared Guds ríki heyrir þvílíkum til, Matth. 28, 19.

Merk: Þau börn, sem deya ádur enn þau hljóta skírn, koma samt í Guds ríki, því Kristur hefir endurleyst þau, og þeim verdur ecki tilreiknud forsóman á skírninni. En hafi foreldrar eda vandamenn af ásettu haldid barninu frá skírninni, þá verdur þad þeirra ábyrgdar-hluti, vegna þess þeir þar med syndu, ad þeir vyrdtu lítils Krists bodord.

§. 5. Í Konfirmatíóninni egum vér sjálfir ad ítreka og opinberlega endurnýja þad heilaga loford, er adrir gjördu fyri vora hönd, þegar vér hlutum skírn, sem er: ad vér viljum afneita öllum ógudlegleika, trúa á Gud Födur, Son og heilagann Anda, einnig audsýna vora trú med gódverkunum. Til þessa lofords egum vér ætíd alla vora lífstíd ad muna, og láta þad sífeldlega minna oss á þá trygd og hollustu, sem vér

erum Gudi skyldugir, svo vor trú og ráðvendni ecki tapist af holdleau gjálifi.

Opinb. b. 2, 10. Jesús sagdi: Vertú trúr allt til daudans, svo skal eg géfa þér lífsins kórónu

Eph. 5, 25—27. Kristur elskadi sefnudinu og gaf sig sjálfann út fyrir hann, til ad helga hann, þegar hann med ordinu hreinsadi hann í vatnsbadinu, svo ad hann gæti búid til handa sjálfum sér dýrdleganu sofnud, sem hefdi engann blett né hrucku edur neitt þesshattar, heldur sé heilagur og óstraffanlegur.

Merk: Svo opt, sem vér endurminnumst Skírnarinnar, egum vér ad uppørfast til nýrrar árvekni og ástundunar í ad laga vorn lifnad eptir Krists lærdómi. Þess vegna, þó Skírnin sjálf egi ecki ad ítrekast, er hún samt sífeldt ávaxtarsamt medal handa oss, til ad efla vora dygd og gudhrædslu.

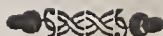
Um Skírnina er talad í fjórda parti Frædanna,

IV. Qvöldmáltíðar Sakramentið.

§. 1. Sú heilaga Qvöldmáltíð er það heilagt verk, er Jesús Kristur innsetti, með hverju kristnir menn eiga að eta brauð og drecka vín og þar með verða hluttakandi í Jesú Krists líkama og blóði, sem offrað var til forlíkunar fyri þá og vegna þeirra synda.

Matth 26, 26—28. Mark. 14, 22—24. Lúk. 22, 19. 20. 1 Cor. 11, 23—26. Vor Herra Jesús Kristur, á þeirri nóttu, sem hann svikinn var, tók hann brauðið, gjerði þackir, braut það og gaf sínum Lærisveinum og sagði: takið og étið, það er minn líkami, sem fyrir yður verður gefinn; gjörið það í mína minníngu. — Sömuleiðis eptir qvöldmáltíðina, tók hann kaleikinn, gjörði þackir, gaf þeim hann og sagði: dreckið allir hér af, það er kaleikur ens Nýa Testamentis í mínu blóði, sem fyrir yður úthellist til fyrirgéfníngar syndanna; gjörið þetta svo opt, sem þér það dreckið, í mína minníngu.

§. 2. *a*) Með innsetníngu þeirrar heilögu qvöldmáltíðar hafði Jesús þann

tilgáng ad styrkja kristna menn í trúnni og upporfa þá til kostgæfilegrar ástundunar í kristilegu líferni.

Lúk. 20, 19. Jesús sagdi: Gjörid þad í mína minníngu.

b) Þegar vér medtökum Qvöldmáltídar Sakramentid, egum vér ad minñast Jesú Krists fridþægjandi dauda, oss til huggunar og fullvissu um, ad allar vorar syndir séu oss, hans vegna, fyrirgéfnar, ef vér einúngis tileinkum oss hans forþénustu med sañri ydrun og lifandi trú.

Lúk. 22, 19. 20. Jesús sagdi: Þetta er minn líkami, sem fyrir ydur verdur géfinn — Þessi kaleikur er þad Nýa Testamenti í mínu blódi, sem fyrir ydur úthellist.

c) Vér egum ad láta þá heilögu Qvöldmáltíd upporfa oss til, ad vér med innilegasta þacklæti metum mikils þad, ad Jesús Kristur leid þúngar qvalir og fórnfærdi sig sjálfañ í vorn stad, og med því ad neyta opinberlega þessarar máltídar, egum vér honum til vegsemdar audsýna, ad vér vidurkéñum hañ sé vor Frelsari og Sáluhjálpari.

1 Cor. 11, 26. Svo opt, sem þér etid af þessu braudi og dreckid af þessum kaleik, skulud þér kunngjøra dauda Drottins þángad til hann kémur.

d) Í því vér medtokum braudid og vínid, komumst vér í náqvæmustu sameiníngu med Jesú Kristi vorum Frelsara, sem gjörir oss hlut-takandi í sínum allraheilagasta líkama og blódi, og þar med innsiglar, ad vér séum medteknir til þess nýa nádar sáttmála, hvern hann, svo sem vor Medalgángari, hefir samid millum Guds og vor.

1 Cor. 10, 16. Sá blessadi kaleikur, hvern vér blessum, er hann ecki hlutteknìng í Krists líkama? þad braud, sem vér brjótum, er þad ecki hlutteknìng í Krists líkama?

Hebr. 8, 6. Kristur hefir ødlast svo miklu ædra embætti, sem hann er Medalgaungumadur betri sáttmála, hverr einnig stendur á betri fyrirheitum.

c) Þegar vér minnumst þeirrar óransakanlegu Jesú Krists elsku, sem í Qvøldmáltídinni verdur oss fyri sjónir sett, á heitasta elska aptur á móti

uppgveikjast í vorum hjörtum; þad á líka ad knýa oss til ad elska hverr annann iñbyrdis, eins og þá brædur, hverja Kristur hefir allasaman endurleyst.

Jóh. 13, 35. Þar af skulu allir þeckja, ad þér erud mínir Lærisveinar, ef þér elskid hverr annann.

1 Cor. 10, 17. Þad er eitt braud og vér margir erum einn líkami; því vér erum allir hluttakandi í því eina braudi.

§. 3. Þad er naudsynlegt ad vér prófum sjálfa oss, hvert vér gétum, eins og verdugir géstir gengid til Guds bords; því þeir einir hafa gagn af Sakramentinu, sem medtaka þad verduglega, en hinir óverdugu ávinna sér þarámóti Guds straungu reidi.

1 Cor. 11, 27—29. Hvérr, sem etur af þessu braudi eda dreckur kaleik Drottins óverdugur, sá misbrýtur móti Drottins líkama og blódi; en hverr einn prófi sig sjálfann og eti svo af braudinu og drecki af kaleiknum.

§. 4. Þegar vér viljum réttilega prófa sjálfa oss, þá egum vér:

1.) Ad ransaka vort hjartalag í tilliti til Krists og hans fridþægingar,

svo vér gétum vitad, hvert oss, svo sem ydr-audi manneskjum, sýnist mikils umvarda ad finna nád hjá Gudi einum, vegna Jesú Krists og med trúnni á hann.

2.) Egum vér ad ransaka sjálfa oss, hvert þad sé vor einlægur ásetníngur, hér eptir med alvörugéfni ad stríða á móti ollum syndugum tillockunum og af alúd vilja fylgja Jesú lærdómi, svo oss fari meir og meir fram í rádvendni og sennum Guds ótta.

Sérhverr sá gengur óverdugleg a til Guds bords, sem eptir þad hañ kañig hefir prófad sig nóqvæmlega, finnur ecki hjá sér þad hugarfar, ad hañ vilji leita nádar hjá Gudi med trúnni á Krist, hafa einlægann ásetníng ad betra sig og láta sér fara fram í dygd og Guds ótta.

1 Cor. 2, 2. Eg tók fyri mig ad fara ecki med neinn annann lærdóm, þegar eg var hjá ydur, enn um Krist og hann krossfestann.

2 Cor. 5 14 15. Krists kjærleiki þvíngar oss, med því vér álytum svo, ad ef einn hefir dáid fyrir alla, þá sé svo gott, sem þeir séu allir daudir; nú hefir hann fyrir alla dáid, svo ad þeir, sem lifa, skulu hér

eptir ecki lifa sjálfum sér, heldur honum, sem fyri þá er dáinn og upp aptur risinn.

Merk: a) J Skriftastólnum verdum vér sérilagi áminntir og uppørfadir til ad prófa náqvæmlega sjálfa oss, þegar Skriftafadirinn, med sínum gudlegum umtølum og áminningum, minnir oss á skyldu vora vid Krist, og brýnir fyrir oss, ad vér megum sífeldlega kappkosta, ad vera dygdaudugir.

b) Þad stendur engannreginn í Prestsins valdi ad fyrirgéfa syndirnar, því þad er Guds eins. En Presturinn gétur einúngis, eptir Guds fyrirheitum, tilsagt oss og bodad: ad Gud hafi vissulega fyrirgéfid oss vorar syndir vegna Jesú Krists, ef vér ydrumst þeirra af hjarta og trúum á Krist. Þessvegna hafa ydrunarlausir eckert gagn af ad gánga til skripta og altaris, heldur verdur þeirra ábyrgdarhluti því þýngri, þar þeir vanbrúka þetta til ad hylja med vondsku sína og ad gjøra gis ad Guds ordi.

Um þá heilogu Qvøldmáltíd er talad í fimta Parti Frædanna.

Attundi Kapituli.
Um mannanna sídasta ástand.

§. 1. Þó dauda-stundin sé øllum óviss, þá er samt víst ad allir menn, sem á jørdunni lifa allt til veraldarinnar enda, ega einusinni ad deya, því allir þeir eru syndarar.

Róm. 5, 12. Syndin er af einum manni komin í heiminn og daudinn vegna syndarinnar, þannig hefir daudinn innþreyngt sér til allra manna, því þeir syndgudu allir.

Merk: a) Þad er mjøg hættulegt og heimskulegt, ad skjóta á frest sínum undirbúningi til daudans, vegna þess sit manneskja kannské sé úng eda med gódri heilsu og kénni sér einkis meins, því dauðinn kippir mørgum burtu á besta aldri. Svo veit heldur enginn, hvert dauðinn muni koma hastarlega ad eda med addragauda; enginn gétur heldur fyrisagt, hvert hann muni fá færi á ad undirbúa sig, þegar hann á hér vid ad skilja; því færstir eru svo øruggir á daudastundunni, ad þeir géti med alvørugéfni og stødugri umþenkíngu hugsad um sín sáluhjálpar efni.

b) A sóttarsænginni er tíminn ofnaum ur til ad sá vidbjód á þeim løstum og hé-

góma elsku, sem optrndu syndaranum, medan hann var heill og ósjúkur, frá ad trúa á Jesúm Krist og elska hañ; hugarfarid umbreytist ecki heldur af því, þó madurinn, medan hástinn vofir yfir, fyllist upp af hrædslu og qvída fyrir eymd og qvöl um alla eilífd; því vér sjáum allt of opt ad þeir, sem med miklu hugarángri lofa bót og betrun á sóttarsænginñi, snúa strax, sem þeir eru ordnir heilbrygdir aptur, til sins fyrra syndsamlega lifnadar, og sýna þar med, ad þeirra ángur hafi ecki komid af einlægu hjarta, og ad lystin til ens vonda er af laungum vana ordin svo rík í sálunñi, ad hún getur ecki ordid nidurkæfd, nema med lángvarandi strídi og baráttu.

c) Þar fyrir er rádlegast ad búa sig undir daudañ frá únga aldri, og strída strax á móti öllum íllum girndum, undir eins og þær taka til ad hreifa sér, en kappkosta þarámóti ad koma̅si med lifandi trú í sameiníngu vid Krist sin̄ Endurlausnara og fylgja hans eptirdæmi; því eins og ógudlegir forherdast meir og meir, svo þeir, med því ad halda áfram í syndunum, hafa enga dygdar og gudhrædslu tilfinníngu, svo styrkjast hinir guthræddu daglega med samverkandi náð heilags Anda, af ad ydka sig sífeldlega í gudhrædslu, og þañig undirbúa handa sér frid og fögnud í samvitskuñi, sem er sú stærsta farsæld í þessu lífi; en ógudlegir aptur á mót, baka sér med löstum sínum stærstu qvöl og ó-

rósemi. Þegar dauðinn aðkémur, eru þeir guðhræddu hughraustir og óqvíðnir, en hinir ógudlegu skélfast, og annaðhvert falla í örvæntingu, ellegar með þánkaleysi sökkva niður í blinda forherðíngu.

§. 2. Sálin, sem er ódaudleg, fer strax, sem hún er skilin við líkamann, til síns samastaðar, annaðhvert í eilífa gledi eður eilífar qvalir eptir því, sem maðurinn hefir lifað í þessum heimi vel eður illa.

Lúk. 23,43. Jesús sagði við yðrandi ræníngjann á krossinum: Sannlega segi eg þér: í dag skaltú vera með mér í Paradís, 2 Cor. 5, 8.

Jóh. 5,24. Jesús sagði: Hverr, sem heyrir mín orð og trúir þeim, sem mig sendi, sá hefir eilíft líf og hann kémur ecki til fyridæmíngarinnar, heldur hefir hann farið frá dauðanum til lífsins.

Lúk. 16,22.23. Jesús segir í eptirlíkíngunni: Sá fátæki dó og var borinn af Englum í faðm Abrahams. Hinn ríki dó líka og var greftraður, en sem hann upphóf sín augu í helvíti, var hann í qvölunum.

§. 3. Á efsta degi skal líkaminn uppvekjast úr duptinu og samtengjast aptur sálunni, verður hann þá óforgengilegur.

Jóh, 5, 28. 29. Jesús sagdi: Sá tími mun koma, á hverjum allir þeir, sem í gröfunum eru, munu heyra Guds Sonar raust, og þá munu þeir, sem gott hafa gjört, upprísa til sælu, en hinir til fyridæmíngar, sem íllt hafa adhafst.

Post. Gb. 24, 15. Postulinn Páll sagdi: Eg hefi þá von til Guds, ad á eptir muni koma upprísa framlidinna bædi réttlátra og ránglátra.

1 Cor. 15, 42. Líkama þeirra, sem deya, verdur rotnanlegum nidursád, en hann mun upp aptur rísa óforrotnanlegur; honum verdur audvyrdilegum nidursád, en hann mun upprísa vegsamlegur; honum verdur nidursád veikum, en hañ mun upp aptur rísa kreptugur; náttúrlegum líkama verdur nidursád, en upp aptur mun rísa andlegur líkami.

§. 4. Þær manneskjur, sem verda lífs á jördunni þegar dómsdagur kémur, deya ad sönnu ecki, svo ad sál og líkami skiljist ad, en þær munu samt umbreytast, svo ad þeirra forrotnanlegi líkami verdur á augabragdi óforgengilegur; enginn madur veit hveñær þessi dagur muni koma.

1 Cor. 15, 51 52. Sjá! eg segi ydur leyndardóm: vér munum ecki allir sofna, en allir munum vér umbreytast og þad skyndilega á einu augabragdi vid hinn sídasta lúdur hljóm; því lúdurinn mun gélla, og hinir framlidnu munu uppríſa óforgengilegir, en vér munum umbreytast.

§. 5. Kristur mun med dýrdlegum hætti opinberlega dæma alla menn eptir uppríſuna, og auglýsa fyrir öllum: ad gudhræddir eru verdugir til ad lifa í vegsemd og fögnudi eilíflega; en ógudlegir þarámóti munu verda því straffi undirkastadir, sem þeirra íllverk hafa tilunnid.

Post. Gb. 17, 31. Gud hefir tilsett vissann dag, á hverjum hann ætlar ad láta þann mann, sem hann hefir þar til sett, dæma rétt alla jardarinnar innbyggendur, þarum sannfærir Gud alla med því, ad hann uppvakti þann mann frá daudum.

2 Cor. 5, 10. Vér egum allir ad opinberast fyrir Krists dómstóli, svo ad hverr einn úr býtum beri eptir því, sem hann hefir adhafst í líkamans lífi, hvert sem þad hefir verid gott edur íllt.

2 Thess. 1, 7. 8. Þegar Drottinn Jesús opinberast af himni med sínum Engla her og

loganda eldi, til ad hegna þeim, sem ecki vildu adhyllast Gud og straffa þá, er ecki vóru hlýdugir Evangelió vors Drottins Jesú Krists.

Merk: Sérhver sála dæmist strax, eptir ad hún er farin út af líkamanum, og verdur henni vísad annadhvert til eilífrar gledi edur eilífra qvala, Hebr. 9, 27. En á sídasta degi, þegar sálirnar eru ad nýu ordnar samteugdar líkomunum, mun Kristur, sem Konúngur og Herra, samansafna þeim, svo hans réttvísi dómur verdi þeim øllum undir eins kunnur, til vitnisburdar um hans stjórnun án manngreinar álits, og svo þeir megi sjálfir finna, ad þeim sé enginn óréttur gjørr, Matth. 25, 31—46. Róm. 2, 16.

§. 6. Eilíft líf er þad dýrdlega og sælufulla ástand, í hverju gudhræddir menn æfinlega lifa í gledilegustu sambúd med Jesú Kristi, gódu Englunum og øllum heilogum, án þess ad áreitast lengur af nockurri synd edur sorg, en njóta óumrædilegrar huggunar, fridar og fagnadar af ad skoda Guds dýrd, sem audsýnir sig í hans morgu dásemdar verkum, þar þeir einnig lofa og vegsama Gud hverr med ødrum og æfa sig í dygdinni og kjærleikanum eptir Guds vilja.

Matth. 25, 34. Jesús mun segja vid þá: Komid híngad! þér, blessadir af mínum Fødur,

eignist þad ríki, sem ydur er fyribúid frá veraldarinnar upphafi.

Jóh. 17, 24. Jesús sagdi í bæninni til síns Himnesska Födurs: Eg vil ad þeir, sem þú gafst mér, skuli vera hjá mér, hvar sem eg er, svo þeir sjái mína dýrd, sem þú gafst mér.

Hebr. 12, 22. Þér komid til borgar Guds lifanda, til þeirrar himnesku Jerúsalem, og til margfjelda margra þúsund Engla.

Opinb. b. 21, 4. Gud mun þerra ell tár af þeirra augum og daudinn mun ecki lengur vera til, ecki harmur né qveinan, né heldur pína mun lengur til vera.

Róm. 2, 10. Heidur, vegsemd og frid skal hverr sá edlast, sem gott gjörir.

§. 7. Fyridæmíngin, sem annars kallast eilífur daudi, er þad qvalafullt og vonarlaust ástand, í hverju ógudlegir sárlega qveljast af þeirra nagandi samvitsku, og hvar þeir, í hinu ógudlegustu vondu anda og íllra sálna sambúd finna til hriggilegustu verkana af sínum fyrri íllgjördum, þared þeirra drottnandi lystir, hverjum þeir þá ecki géta fullnægt, undir eins auka þeim qvöl og pínu.

Matth. 25, 41. Jesús mun segja til þeirra: Farid frá mér, þér, bölvudu! í þann ei-

líka eld, sem fyribúinn er Djöflinum og hans árum.

Mark. 9, 48. Jesús sagdi: Þeirra ormur deyr ecki og þeirra eldur sloknar ecki.

Jóh. 3, 36. Hverr, sem ecki trúir Syninum, skal ecki sjá lífid, heldur varir Guds reidi yfir honum.

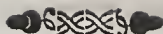
Róm. 2, 9. Hrellíngar og harmqvæli munu koma yfir allra þeirra manna sálir, sem íllsku drýgja.

§. 8. Á sídasta degi mun vor heimur forgánga med ollum sínum gædum; en gudhræddir munu ætíd vera hjá Drottni, og med þessari von skulum vér hughreysta hverr annann.

2 Pét. 3, 10. Dagur Drottins mun koma, sem þjófur á nóttu, á hverjum himnarnir munu med miklum gný forgánga, en hofudskepnurnar í eldi brádna og jordin og þau verk, sem á henni eru, munu uppbrenna, 1 Thess. 4, 17. 18.

Gudi sé lof og dýrd ad eilífu, Amen!

Stutt
Agrip
af
Høfud-Lærdómum
kristilegra Trúarbragda.

I.

Einn einasti sannur Gud er til, sem hefir skapad heiminn, vidheldur og stjórnar honum til gagns og gledi øllum sínum lifandi sképnum, en sérílagi þeim skynsemdar-fullu til velferdar.

2.

Þessi Gud hefir allrastærstu eginlegleika og er sá allra fullkomn-

asti í makt, speki, gæðsku, heilagleika og réttlæti.

3.

Heilög Ritníng, sem iñiheldur Guðs vilja og ráðstöfun, að svo miklu leiti, sem þau sérílagi eru manneskjunum viðkomandi, kéñir oss að dýrka Guð, sem Föðurinn, Soninn og þann heilaga Anda, er allir hafa eina veru og sömu guðdómlegu tign.

4.

Manneskjan var í upphafi, þegar Guð hafði skapað hana, saklaus og góð, en hún spillti sér sjálfri, með því að brjóta frívilíuglega á móti Guðs lögmáli; þaraf varð hún syndug og óhæfileg til að taka á móti þeirri sælu, sem Guð hafði henni ætlað.

5.

Jesús Kristur, sem er eingétinn Sonur þess himneska Fodurs, vard madur, svo hann gæti endurleyst syndugt mannkyn frá þeirri eymd, sem þad hafdi med syndinni steypt sér í; hann syndi monnunum þar fyrir med sinni kénningu, hvad Gud af sinni miskunarfullu elsku hefdi ályktad um þeirra frelsun, útvegadi þeim adgáng til hennar med sinni frivilljugu pínu og dauda, og stadfesti líka med sinni upprisu og himnafør þá vissu, sem hann hafdi géfid þeim um eilíft líf. Nú stjórnar hann øllum heiminum ásamt Fødurnum med guddómlegri makt og veldi og ber sérílagi umhyggju fyrir sinna endurleystra eilífri sáluhjálp.

6. Sá

6.

Sá heilagi Andi leidir oss med Krists lærdómi til apturhvarfs frá syndunum og til truarinñar á Krist, svo vorar syndir verdi oss fyrirgéfnar; hañ hjálpar oss einig til betrunar og framfara í dygd og gudhrædslu, svo vér gétum ordid hluttakandi í þeirri sáluhjálp, sem Kristur hefir oss útvegad.

7.

Vor trú á Jesúm Krist á ad sýna, hvert hún sé kroptug, med því ad vér lifum eptir vorri skyldu bædi vid Gud, vid sjálfa oss og vid náúngañ, eptir því, sem Gud og Kristur hafa skipad oss í heilagri Ritníngu.

8.

Gudi erum vér skyldugir um, ad tilbidja, óttast og elska hañ, hlýda honum og reida oss á hañ einann,

lofa hañ, þacka honum og ákalla hañ, eiñig taka ofs vara fyri ollu því, sem í nockurn máta strídir móti þeirri vyrdíngu, sem vér egum honum ad veita.

9.

Sjálfum ofs erum vér skyldugir um, ad bera tilbærilega umhyggju bædi fyrir sálu vorri og líkama, sem og vorri tímanlegri velferd, en þó sérílagi gæta vor ad varast allt íllt og syndsamlegt háttalag og vana, svo samvitskan hverki ofþýngist, né vér lídum tjón á vorri sáluvelferd; vér erum þarámót fullvissir um Guds nád og getum ætíd med sonarlegu trúnadar-trausti leitad hælis hjá honum, ef vér kappkostum ad vera gódar og dygdaudugar mañeskjur eptir Jesú lærdómi og eptirdæmi.

10.

Náúnganum erum vér skyldugir um, ad èlska hañ eins og sjálfa oss, vera því ætid reidubúnir til ad gjöra þad sama vid hann, sem vér kjösa vildum ad hann, í líku tilfelli, gjördi vid oss; en aldrei taka oss nockud þad fyrir hendur, sem í einhvern máta kyñi skérda hans tímanlega eda eilífa velferd.

11.

Vér egum ad hafa Guds ord ydugléga um hönd, þar þad er hid besta medal til vorrar upplýsíngar og helgunar, líka egum vér ydugléga ad vegsama og ákalla Gud, svo hugur vor þar med uppfyllist af elsku til Guds og laungun eptir ad gjöra hans vilja.

12.

Vér egum ad leggja allt kapp á

ad vyrda mikils og halda vorn Skírnar sáttmála, því med Skírniñi hefir Kristur látid gjora oss ad limum síñar kirkju og géfid oss rétt til sinna dýrmætu velgjorninga.

Í Qvoldmáltídar Sakramentinu gjorir Jesús Kristur oss hluttakandi í sínum líkama og blódi, til fullvissu um, ad vorar syndir séu oss fyrirgéfnar, ef oss af hjarta ángrar, ad vér hofum drýgt þær, og einsetjum oss ad láta oss fara fram med trúñi á hañ í rádvendni og í vorum kristiñdómi; þar fyrir egum vér líka ad brúka þetta sakramenti med hjartanlegri andakt, eptir ad vér ádur hofum náqvæmlega og alvarlega prófad sjálfa oss.

13.

Gudhræddra sálir koma eptir daudañ til eilífs lífs og eilífrar sælu

í samfélag med gódum øndum, hjá Kristi sínum Endurlausnara; en þá ógudlegir deya, fara þeir í samfélag vondra anda og hreppa þar qvalir og ángist, sem er maklegt straff fyrir þeirra íllgjørdir.

14.

Guds alvísa rádstafan hefir tilsett vissann dag, á hverjum þeir daudu líkamir munu úr sínu dupti uppvekjast og samtengjast þeirra sálum, þegar Kristur mun láta þá alla mæta opínberlega fyri sínum Dómstóli, og þá forgengur sú verøld, sem nú er.

Jón Borgfirdingur.

Jon Tetzugaer tym

C C C C C

1. [illegible] vin og [illegible]!

Nú [illegible] miña og a[illegible] [illegible] [illegible]
og [illegible] Ingibjörgu, og [illegible]
[illegible] um Ragnhildur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
nu [illegible] [illegible] [illegible] til [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] margfalt [illegible] og [illegible] ad [illegible]
alla, 3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Ragnhildi [illegible]
[illegible]

